

## **LUONNOS 6.7.2020**

### **Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi energian alkuperätakuista**

#### **ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ**

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki energian alkuperätakuista ja kumottavaksi voimassa oleva laki sähkön alkuperän varmentamisesta ja ilmoittamisesta. Ehdotetulla lailla pan-taisiin täytäntöön uudelleenlaaditun uusiutuvan energian direktiivin alkuperätakuista koskeva sääntely sekä sähkömarkkinadirektiivin säännökset sähkön alkuperän ilmoittamisesta. Esityk-sen tavoitteena on parantaa asiakkaan mahdollisuutta vaikuttaa kuluttamansa energian alkuperään luotettavan järjestelmän kautta.

Ehdotetulla lailla alkuperätakuujärjestelmää koskeva kansallinen sääntely laajennettaisiin säh-kön lisäksi kaasuun, mukaan lukien vety, sekä lämpöön ja jäähdytykseen. Alkuperätakuista myönnettäisiin uusiutuvilla energialähteillä tuotetun energian lisäksi ydinvoimalla tuotetulle sähkölle sekä hukkalämmölle ja -kylmälle. Energian alkuperän varmennusvelvoite laajennettaisiin koskemaan kaikkia energiamuotoja erikseen säädetyin poikkeuksin.

Ehdotetussa laissa nimettäisiin sähkön alkuperätakuiden rekisterinpitäjäksi kantaverkonhaltija Fingrid Oyj, kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjäksi siirtoverkonhaltija Gasgrid Finland Oy ja lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuiden rekisterinpitäjäksi Energiavirasto. Energiavirasto myös valvoisi alkuperätakuulain noudattamista.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 kesäkuuta 2021.

---

## SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIAALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT .....	4
1 Asian tausta ja valmistelu .....	4
1.1 Tausta ja direktiivin valmistelu.....	4
1.2 Hallituksen esityksen valmistelu.....	5
2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö .....	6
3 Nykytila ja sen arviointi.....	10
3.1 EU:n lainsäädäntö ja kansainväliset velvoitteet .....	10
3.1.1 RES-direktiivi .....	10
3.1.2 Alkuperätakuita koskeva standardi CEN EN – 16325 .....	12
3.1.3 Sähkömarkkinadirektiivi 2009/72/EY .....	12
3.1.4 Energiatieteiden direktiivi .....	12
3.2 Kansallinen lainsäädäntö.....	13
3.2.1 Laki sähkön alkuperän varmentamisesta ja ilmoittamisesta .....	13
3.2.2 Valtioneuvoston asetus sähkön alkuperän varmentamisesta.....	15
3.2.3 Kuluttajansuojalaki (38/1978).....	15
3.3 Nykytilan arviointi .....	15
3.3.1 Sähkö.....	15
3.3.2 Kaasu.....	18
3.3.3 Lämpö ja jäähdytys .....	19
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset .....	20
4.1 Tavoitteet ja keskeiset ehdotukset.....	20
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	21
4.2.1 Taloudelliset ja muut vaikutukset toiminnanharjoittajiin.....	21
4.2.1.1 Sähkö.....	21
4.2.1.2 Kaasu.....	22
4.2.1.3 Lämpö ja jäähdytys .....	23
4.2.2 Vaikutukset viranomaisten ja rekisterinpitäjien toimintaan ja henkilöresursseihin	25
4.2.2.1 Energiavirasto .....	25
4.2.2.2 Fingrid Oyj .....	25
4.2.2.3 Gasgrid Finland Oy .....	26
4.2.2.4 Arviointilaitokset .....	26
4.2.3 Ympäristövaikutukset .....	26
4.2.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset .....	27
5 Muut toteuttamisvaihtoehdot .....	27
5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset.....	27
5.1.1 Sähkö.....	27
5.1.2 Kaasu.....	28
5.1.3 Lämpö ja jäähdytys .....	29
5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot.....	29
5.2.1 Ruotsi .....	29
5.2.2 Tanska .....	30
5.2.3 Viro .....	30
6 Lausuntopalaute.....	31

7 Säännöskohtaiset perustelut.....	31
7.1 Laki energian alkuperätakuista .....	31
7.1.1 1 luku. Yleiset säännökset.....	31
7.1.2 2 luku. Energian alkuperän varmentaminen.....	34
7.1.3 3 luku. Alkuperätakuiden tunnustaminen.....	39
7.1.4 4 luku. Sähkönmyyjää koskevat säännökset .....	40
7.1.5 5 luku. Rekisterinpitäjät ja arviointilaitokset .....	41
7.1.6 6 luku. Valvonta.....	45
7.1.7 7 luku. Erinäiset säännökset.....	48
7.1.8 8 luku. Voimaantulo.....	49
7.2 Laki sähkön alkuperän varmentamisesta ja ilmoittamisesta annetun lain kumoamisesta.....	50
8 Lakia alemman asteinen sääntely .....	50
9 Voimaantulo .....	50
10 Toimeenpano ja seuranta .....	51
10.1 Toimeenpano.....	51
10.2 Seuranta.....	51
11 Suhde muihin esityksiin.....	51
12 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys .....	51
12.1 Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle.....	51
12.2 Tiedonsaantioikeudet .....	53
12.3 Muutoksenhaku .....	55
12.4 Säätämisyjärjestyksen arviointi.....	56
LAKIEHDOTUKSET .....	58
Energian alkuperätakuista .....	58
sähkön alkuperän varmentamisesta ja ilmoittamisesta annetun lain kumoamisesta .....	71

## **PERUSTELUT**

### **1 Asian tausta ja valmistelu**

#### **1.1 Tausta ja direktiivin valmistelu**

Euroopan komissio antoi 30 päivänä marraskuuta 2016 puhtaan energian paketin (Clean Energy for All Europeans), jonka yhtenä päätavoitteena oli vahvistaa Euroopan unionin maailmanlaajuisia johtoasemaa uusiutuvan energian alalla. Paketti sisälsi kahdeksan säädösehdotusta.

Ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (uudelleenlaadittu toisinto, COM(2016) 767 final) annettiin osana puhtaan energian pakettia. Ehdotuksen tavoitteena oli luoda kehikko uusiutuvan energian edistämiseksi vuoteen 2030. Ehdotuksella oli tarkoitus panna toimeen Eurooppa-neuvoston lokakuussa 2014 sopima ilmasto- ja energiapuitteiden mukainen tavoite nostaa uusiutuvan energian osuus vähintään 27 prosenttiin energian loppukulutuksesta vuonna 2030.

Ehdotuksessa asetettiin Euroopan unionin yhteinen sitova tavoite uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian osuudeksi energian loppukulutuksesta vuonna 2030. Ehdotuksessa ehdotettiin voimassa olevaan alkuperätakuusäätelyyn joitakin muutoksia, kuten alkuperätakuujärjestelmän laajentamista uusiutuvaan kaasuun sekä velvoitetta jäsenvaltiolle myöntää alkuperätakuuita lämmölle ja jäähdytykselle tuottajan pyynnöstä. Ehdotuksen mukaan jäsenvaltio voisi valita, että alkuperätakuuita myönnetään myös muulla kuin uusiutuvilla lähteillä tuotetulle energialle. Ehdotuksen mukaan alkuperätakuuita ei saisi myöntää tuottajalle, joka on saanut samaan tuotantoon taloudellista tukea. Jäsenvaltion olisi mahdollista myydä tällaisesta tuetusta uusiutuvan tuotannosta saatavat alkuperätakuut markkinoille huutokaupalla ja käyttää varat uusiutuvien tukemisen kompensointiin. Artikla sisälsi myös uusia alkuperätakuujärjestelmää koskevia vaatimuksia, kuten mitätöityjen sekä kolmansista maista peräisin olevien alkuperätakuiden käsitteilyyn liittyviä vaatimuksia. Ehdotuksessa käsiteltiin myös alkuperätakuuita, jotka liittyvät korkean hyötysuhteen yhteistuotannossa tuotettuun sähköön. Ehdotuksen mukaan komissio voisi määrittellä alkuperätakuujärjestelmän valvonnan säännöt ja kolmansien maiden kanssa tehtyjen sopimusten toimeenpanon delegoidulla säädöksellä.

Ehdotus sisälsi myös säännöksiä, jotka koskevat uusiutuvan sähkön tukijärjestelmiä ja itse tuotettua uusiutuvaa energiaa ja energiayhteisöjä, uusiutuvan energian lisäämistä lämmityksessä, jäähdytyksessä ja liikenteessä, bioenergian kestävyys- ja kasvihuonekaasupäästövähennyskriteereitä, jäsenvaltioiden välistä yhteistyötä, hallinnollisia menettelyjä sekä tiedottamista ja koulutusta.

Komissio teetti nelisosaisen unionin laajuisen vaikutusten arvioinnin direktiiviehdotuksen valmisteluvaiheessa. Keskeiset EU:n toimielinten valmisteluasiakirjat löytyvät valtioneuvoston hankeikkunan julkisessa palvelussa osoitteessa [valtioneuvosto.fi/hankeet](http://valtioneuvosto.fi/hankeet) tunnuksella TEM040:00/2019.

Direktiiviehdotuksesta annettiin U-kirjelmä (U 5/2017 vp) 2 päivänä helmikuuta 2017 ja jatko-kirjelmä (UJ 14/2018 vp) 23 päivänä toukokuuta 2018. Valtioneuvosto piti hyvänä, että alkuperätakuuita voidaan myöntää uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön lisäksi uusiutuvilla tuotetusta lämmöstä ja jäähdytyksestä, mutta halusi kuitenkin vielä tarkastella, aiheuttaako alkuperätakuiden pakollisuus uusiutuvalla energialla tuotetun lämmön ja jäähdytyksen markkinoinnissa hyötyihin nähden suhteetonta hallinnollista taakkaa yrityksille ja viranomaisille. Valtioneuvoston mukaan alkuperätakuiden keskeisenä tavoitteena on varmistaa kuluttajalle, että uusiutuvana energiana myyty energia on tuotettu uusiutuvilla energialähteillä. Valtioneuvosto

katsoi, että alkuperätakuiden merkitys ensisijaisesti luotettavan tiedon varmistajana energian tuottamisesta uusiutuvilla tulisi säilyttää. Valtioneuvosto piti hyvänä, että alkuperätakuita voisi myös jatkossa myöntää tuottajille, jotka ovat saaneet samaan tuotantoon taloudellista tukea.

Talousvaliokunta antoi asiasta lausunnot (TaVL 10/2017 vp ja TaVL 27/2018 vp), joissa valiokunta yhtyi valtioneuvoston kantoihin korostaen muutamia seikkoja, jotka liittyivät muun muassa EU:n uusiutuvan energian sitovaan tavoitteeseen, uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön tukijärjestelmiin, uusiutuvan energian käyttöön lämmityksessä ja jäähdytyksessä sekä sääntelyn johdonmukaisuuteen ja mahdollistavaan luonteeseen. Ympäristövaliokunta yhtyi launnoissaan (YmVL 5/2017 vp ja YmVL 17/2018 vp) valtioneuvoston kantoihin korostaen muun muassa ilmastopolitiikan riittävää kunnianhimon tasoa, pitkäjänteisyyttä ja johdonmukaisuutta. Launnoissaan (MmVL 5/2017 vp ja MmVL 10/2018 vp) maa- ja metsätalousvaliokunta yhtyi valtioneuvoston kantoihin korostaen muun muassa kansallista päätösvaltaa tukijärjestelmien kehittämisessä ja sääntelyn ennustettavuutta. Myös suuri valiokunta antoi asiasta lausunnot (SuVL 3/2017 vp ja SuVL 5/2018 vp), joissa se yhtyi valtioneuvoston kantoihin yhtyen samalla erikoisvaliokuntien launnoissaan esittämiin huomautuksiin. Keskeiset kansalliset valmisteluasiakirjat löytyvät valtioneuvoston hankeikkunan julkisessa palvelussa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella TEM040:00/2019.

Komission, Euroopan parlamentin ja neuvoston trilogi-neuvotteluissa saavutettiin 13.6.2018 epävirallinen sopu uusiutuvan energian direktiiviehdotuksesta, jonka Coreper-komitea hyväksyi 27.6.2018. EU:n yhteinen uusiutuvan energian tavoite vuodelle 2030 nostettiin neuvottelutuloksen myötä komission ehdotuksen 27 prosentista 32 prosenttiin. Neuvottelujen myötä luovuttiin alkuperätakuiden myöntämistä koskevasta rajoituksesta koskien tuottajia, jotka ovat saaneet samaan tuotantoon taloudellista tukea ja jäsenvaltiot veloitettiin varmistamaan alkuperätakuun markkina-arvon huomioon ottaminen asiaan liittyvissä tukijärjestelmissä.

Euroopan parlamentti ja neuvosto hyväksyivät yhdessä komission ehdotuksesta tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä, yhteispäätösmenettelyssä (SEUT 289(1) artikla) Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin (EU) 2018/2001 uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä (uudelleenlaadittu), jäljempänä *RED II*. Euroopan parlamentti ja neuvosto allekirjoittivat direktiivin 11 joulukuuta 2018. Direktiivi annettiin tiedoksi jäsenvaltioille ja julkaistiin Euroopan unionin virallisessa lehdessä 21 joulukuuta 2018 ja se tuli voimaan 24 joulukuuta 2018. Jäsenvaltioiden on saatettava direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset voimaan viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2021.

## 1.2 Hallituksen esityksen valmistelu

RED II:n alkuperätakuusäätelyn toimeenpanon tueksi on teetetty kaksi selvitystä.

Osana valtioneuvoston vuoden 2019 selvitys- ja tutkimussuunnitelman toimeenpanoa työ- ja elinkeinoministeriö on teettänyt Gaia Consulting Oy:llä joulukuussa 2019 julkaistun selvityksen alkuperätakuujärjestelmän laajennuksesta uusiutuvalla kaasulle. Selvityksessä keskityttiin erityisesti kaasun alkuperätakuujärjestelmän haasteisiin, kuten kaasun verotukseen liittyviin kysymyksiin, alkuperätakuun käyttöön toisen energiamuodon tuotannossa, erilaatuisuuteen, kaasuverkon ulkopuolella tapahtuvaan tuotantoon ja kulutukseen sekä kestävyyskriteerien ja alkuperätakuiden linkittämiseen. Selvityksessä esitettiin vaihtoehtoja ja suosituksia biokaasuun liittyvien erityiskysymysten ratkaisemiseksi Suomessa. Selvityksessä suositeltiin muun muassa, että alkuperätakuilla osoitetaan RED II:n mukaisesti kaasun alkuperä loppukäyttäjälle eikä alkuperätakuulla olisi vaikutusta käytettävän kaasun verotukseen. Työssä suositeltiin myös, että kaasun myyjän olisi tulevaisuudessa aina ilmoitettava myytävän kaasun energia-alkuperä ostajalle ja offgrid-kaasun tuotanto sisällytettäisiin järjestelmään.

Lisäksi työ- ja elinkeinoministeriö teetti Teknologian tutkimuskeskus VTT Oy:llä selvityksen lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuujärjestelmän toteutuksesta ja erityispiirteistä. Selvityksessä käsiteltiin lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuujärjestelmän laajuutta, hallintoa ja varmentamiseen liittyviä menettelyjä sekä eri alkuperätakuujärjestelmien vertailua ja yhteyksiä erillisinä kokonaisuuksina. Selvityksessä esitettiin myös lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuujärjestelmän toteutusvaihtoehtoja, joita arvioitiin muun muassa direktiivin ehtojen täyttymisen, järjestelmällä saavutettavien hyötyjen, luotettavuuden sekä taloudellisen ja hallinnollisen kuormittavuuden osalta.

Hallituksen esitys on valmisteltu työ- ja elinkeinoministeriössä. Toimeenpanon tueksi teetetut selvitykset ovat valtioneuvoston hankeikkunan julkisessa palvelussa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella TEM040:00/2019.

RED II:n alkuperätakuusäätelyn täytäntöönpanon osalta on tehty myös yhteistyötä komission ja toisten jäsenvaltioiden kanssa erityisesti uusiutuvan energian direktiivin täytäntöönpanoa varten perustetun CA-RES:in (the Concerted Actionin on the Renewable Energy Directive) kautta. Lisäksi pohjoismaista yhteistyötä on tehty säätelyn implementointiin liittyvien tulkintakysymysten osalta pohjoismaiden ministerineuvoston työryhmän AGFE:n (Nordiska ministerrådets arbetsgrupp för förnybar energi) kautta.

RED II:n mukaisen alkuperätakuujärjestelmän noudattamisen edellyttämä lainsäädäntö Ahvenanmaan maakunnassa kuuluu Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 §:n 10 ja 22 kohdan nojalla maakunnan toimivaltaan.

## **2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö**

*Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2018/2001 uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä*

*Yleistä*

RED II:lla kumotaan vielä toistaiseksi voimassa oleva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2009/28/EY uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä sekä direktiivien 2001/77/EY ja 2003/30/EY muuttamisesta ja myöhemmästä kumoamisesta, jäljempänä *RES-direktiivi*.

RED II:lla luodaan yhteiset puitteet uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian edistämiseksi. Direktiivissä asetetaan sitova unionin tavoite, joka koskee uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian kokonaisuutta energian kokonaisloppukulutuksesta unionissa vuonna 2030. Direktiivi sisältää myös säännöt uusiutuvilla lähteillä tuotettavalle sähkölle myönnettävästä taloudellisesta tuesta, itse uusiutuvilla lähteillä tuotetun sähkön kulutuksesta, uusiutuvan energian käytöstä lämmitys- ja jäähdytysalalla ja liikennealalla, jäsenvaltioiden välisestä sekä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisestä alueellisesta yhteistyöstä, alkuperätakuista, hallinnollisista menettelyistä sekä tiedottamisesta ja koulutuksesta. Lisäksi direktiivissä vahvistetaan kestävyyskriteerit ja kasvihuonekaasupäästöjen vähennyksiä koskevat kriteerit biopolttoaineille, bionesteille ja biomassapolttoaineille.

*Alkuperätakuut ja niiden käyttö*

RED II:n 19 artiklassa säädetään uusiutuvan energian alkuperätakuista. Direktiivissä alkuperätakuulla tarkoitetaan sähköistä asiakirjaa, joka toimii ainoastaan näyttönä loppukäyttäjälle siitä,

että tietty energiaosuus tai -määrä on tuotettu uusiutuvista lähteistä. RED II:n 19 artikla pohjautuu RES-direktiivin 15 artiklaan, mutta säännöksiä on joiltain osin muutettu ja tarkennettu. Keskeisenä erona RED II:ssa laajennetaan alkuperätakuujärjestelmä koskemaan sähkön, lämmön ja jäädytyksen lisäksi myös kaasua, mukaan lukien vetyä: jäsenvaltioiden tulee varmistaa, että uusiutuvista lähteistä peräisin olevalle energialle voidaan tietyin edellytyksin myöntää alkuperätakuu. Kuitenkin velvoite alkuperätakuiden käyttöön uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian osuuden osoittamiseksi on direktiivissä säädetty vain sähköntoimittajille. RES-direktiivi edellytti alkuperätakuiden myöntämistä vain sähkölle, ja lämmön ja jäädytyksen osalta kansallinen täytäntöönpano oli vapaaehtoista. RES-direktiivissä ei myöskään säädetty sähköntoimittajien velvoitteesta käyttää alkuperätakuuta uusiutuvan sähkön alkuperän osoittamiseksi.

RED II:n mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian osuuden tai määrän osoittamiseksi loppukäyttäjille kyseisen energian alkuperä voidaan taata objektiivisten, läpinäkyvien ja syrjimättömien kriteerien mukaisesti. 19 artiklan 1 kohdassa viitataan osuuden tai määrän osoittamiseen energialähteiden yhdistelmässä ja energiassa, joka toimitetaan kuluttajille kaupan pidetyin sopimuksin, joissa viitataan uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian kulutukseen. Direktiivin 19 artiklan 2 kohdan mukaisesti jäsenvaltioiden on tätä varten varmistettava, että uusiutuvista lähteistä energiaa tuottavan tuottajan pyynnöstä sille myönnetään alkuperätakuu, elleivät jäsenvaltiot alkuperätakuiden markkina-arvon huomioon ottamiseksi päättäneet olla antamatta tällaista alkuperätakuuta tuottajalle, joka saa taloudellista tukea tukijärjestelmästä. Mikäli tuottaja, jolle myönnetään alkuperätakuu, saa taloudellista tukea tukijärjestelmästä, tulee tuotannolle myönnetyn alkuperätakuun markkina-arvo asianmukaisesti huomioida kyseisessä tukijärjestelmässä.

Alkuperätakuun myöntämiselle voidaan säätää vähimmäiskapasiteettirajoitus. Standardiyksikkö alkuperätakuulle on direktiivin mukaan 1 megawattitunti. Kutakin tuotettua energiayksikköä kohden voidaan myöntää vain yksi alkuperätakuu, ja jäsenvaltioiden on varmistettava, että uusiutuvista lähteistä tuotettu energiayksikkö otetaan huomioon vain kerran. Uusiutuvilla lähteillä tuotetun energian lisäksi jäsenvaltiot voivat järjestää alkuperätakuiden myöntämisen myös uusiutumattomista lähteistä peräisin olevalle energialle.

Alkuperätakuut, joiden voimassaolo on lakannut, on sisällytettävä jäljellä olevan jäännösjakauman laskelmaan. RED II:ssa jäännösjakaumalla tarkoitetaan jäsenvaltion vuotuista energialähteiden kokonaisuhydistelmää, pois lukien peruutettujen alkuperätakuiden kattama osuus. Tarkempia säännöksiä jäännösjakauman laskemisesta ei direktiivissä anneta.

Alkuperätakuun voimassa oloon ja peruuttamiseen liittyvistä aikarajoista säädetään 19 artiklan 3 ja 4 kohdissa. Energian alkuperän osoittamiseksi loppukäyttäjälle alkuperätakuun on oltava voimassa 12 kuukautta energiayksikön tuottamisen jälkeen. Jäsenvaltioiden on toisaalta varmistettava, että kaikkien alkuperätakuiden, joita ei ole peruutettu, voimassaolo lakkaa viimeistään 18 kuukauden kuluttua energiayksikön tuottamisen jälkeen. Jäsenvaltioiden on myös varmistettava, että energiayhtiöt peruuttavat alkuperätakuut viimeistään kuuden kuukauden kuluessa alkuperätakuun voimassaolon päättymisestä osoittaessaan niillä 8 kohdan mukaisesti sähkön alkuperän tai käyttäessään niihin sisältyviä tietoja osoittaakseen 13 kohdan mukaisesti ympäristömerkin vaatimusten täyttymisen.

Direktiivissä säädetään niistä vähimmäistiedoista, jotka alkuperätakuussa on ilmoitettava. Näitä tietoja ovat esimerkiksi energialähde, josta energia on tuotettu, tuotannon alkamis- ja päättymispäivä sekä tieto siitä, koskeeko alkuperätakuu sähköä, kaasua, mukaan lukien vetyä, vai lämmitystä tai jäädytystä. Alle 50 kW:n laitosten alkuperätakuulle voidaan 19 artiklan 7 kohdan mukaan määrittää yksinkertaistetut ilmoitusvaatimukset.

Alkuperätakuu ei direktiivin mukaan osoita, noudattaako jäsenvaltio kansallista panostansa uusiutuvan energian unionin laajuisen osuuden tavoitteen saavuttamisessa. Alkuperätakuiden siirtäminen, joko irrallaan energian fyysisestä siirrosta tai yhdessä sen kanssa, ei saa myöskään vaikuttaa jäsenvaltioiden päätökseen käyttää tilastollisia siirtoja, yhteishankkeita tai yhteisiä tukijärjestelmiä tai uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian kokonaisloppukulutuksen laskemiseen.

#### *Sähkötoimittajat ja alkuperätakuu*

Sähkötoimittajan ollessa velvollinen osoittamaan uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian osuuden tai määrän energialähteiden yhdistelmässään Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/72/EY sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/54/EY kumoamisesta, jäljempänä *sähkömarkkinadirektiivi 2009/72/EY*, 3 artiklan 9 kohdan a alakohdan mukaisesti on osoittaminen lähtökohtaisesti tehtävä käyttämällä alkuperätakuuta. Sähkömarkkinadirektiivin 2009/72/EY 3 artiklan 9 kohdassa säädetään jäsenvaltioiden velvollisuudesta varmistaa muun muassa, että sähkötoimittajat erittelevät laskuissa tai niiden yhteydessä ja loppukäyttäjille suunnatussa myyninedistämisaineistossa energialähteiden osuudet toimittajan käyttämistä polttoaineista edellisen vuoden aikana. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/944 sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2012/27/EU muuttamisesta (uudelleenlaadittu), jäljempänä *sähkömarkkinadirektiivi*, kumoaa sähkömarkkinadirektiivin 2009/72/EY 1 tammikuuta 2021 alkaen.

Sähkötoimittaja ei ole RED II:n 19 artiklan 8 kohdan mukaan velvollinen osoittamaan uusiutuvan energian osuutta tai määrää alkuperätakuilla sen energiayhdistelmän osuuden osalta, joka vastaa mahdollisia alkuperätakuujärjestelmään kuulumattomia kaupallisia tarjouksia ja jonka osoittamisessa toimittaja voi käyttää jäljellä olevaa energialähteiden yhdistelmää (ns. jäännösjakauma). Velvollisuus käyttää alkuperätakuuta ei koske myöskään tilanteita, joissa jäsenvaltiot päättävät olla antamatta alkuperätakuuta tuottajalle, joka saa taloudellista tukea tukijärjestelmästä.

Jos jäsenvaltiot ovat ottaneet käyttöön alkuperätakuut myös muun tyyppiselle energialle tulee sähkön toimittajan käyttää alkuperän ilmoittamiseen artiklan 8 kohdan mukaisesti samantyyppisiä alkuperätakuuta. Lisäksi Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/27/EU energiatehokkuudesta, direktiivien 2009/125/EY ja 2010/30/EU muuttamisesta sekä direktiivien 2004/8/EY ja 2006/32/EY kumoamisesta, jäljempänä *energiatehokkuusdirektiivi*, mukaisia alkuperätakuuta voi käyttää osoittamaan alkuperän tehokkaalla yhteistuotannolla tuotetulle energialle. Kun sähköä tuotetaan tehokkaalla yhteistuotannolla uusiutuvia energialähteitä käyttäen ja tuottajan pyynnöstä sille myönnetään alkuperätakuu, voidaan energialle myöntää vain yksi alkuperätakuu, jossa määritetään molemmat ominaisuudet, eli tuotanto tehokkaalla yhteistuotannolla ja uusiutuvilla energialähteillä.

RED II:n mukaan jäsenvaltio voi unionin lainsäädännön mukaisesti ottaa käyttöön objektiiviset, läpinäkyvät ja syrjimättömät alkuperätakuiden käyttöä koskevat kriteerit noudattamalla sähkömarkkinadirektiivin 2009/72/EY 3 artiklan 9 kohdassa asetettuja velvoitteita. Vuoden 2009 sähkömarkkinadirektiivin 3 artiklan 9 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on muun muassa varmistettava, että sähkötoimittajat erittelevät laskuissa tai niiden yhteydessä ja loppukäyttäjille suunnatussa myyninedistämisaineistossa kunkin energialähteen osuuden kaikista toimittajan käyttämistä polttoaineista edellisen vuoden aikana.

#### *Valvonta ja järjestelmälle asetetut vaatimukset*

Jäsenvaltioiden tai nimettyjen toimivaltaisten elinten on valvottava alkuperätakuiden myöntämistä, siirtoa ja peruuttamista. Nimetyillä toimivaltaisilla elimillä ei saa olla maantieteellisesti päällekkäistä vastuuta, ja niiden on oltava riippumattomia energian tuotannosta, kaupasta ja toimittamisesta. Jäsenvaltioiden tai nimettyjen toimivaltaisten elinten on käynnistettävä asianmukaiset mekanismit sen varmistamiseksi, että alkuperätakuut myönnetään, siirretään ja peruutetaan sähköisesti ja että ne ovat tarkkoja, luotettavia ja vaikeasti väärennettävissä. Jäsenvaltioiden ja nimettyjen toimivaltaisten elinten on varmistettava, että niiden asettamat vaatimukset ovat standardin CEN - EN 16325 mukaisia. Hallituksen esitystä laadittaessa standardia CEN - EN 16325 ollaan päivittämässä.

#### *Alkuperätakuiden tunnustaminen*

RED II:n 19 artiklan 9 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on tunnustettava muiden jäsenvaltioiden direktiivin mukaisesti myöntämät alkuperätakuut ainoastaan näyttönä 1 kohdan mukaisesta uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian osuuden tai määrän osoittamisesta loppukäyttäjälle energiantuottajan energialähteiden yhdistelmässä ja kuluttajille toimitetussa energiassa sekä alkuperätakuussa ilmoitettavista seikoista, kuten energialähteestä ja energiamuodosta. Jäsenvaltio voi kieltäytyä tunnustamasta alkuperätakuun vain siinä tapauksessa, että sillä on perusteltuja epäilyjä sen täsmällisyydestä, luotettavuudesta ja todenperäisyydestä. Jäsenvaltion on ilmoitettava komissiolle tällaisesta kieltäytymisestä ja sen perusteluista. Artiklan 10 kohdan mukaisesti komissio voi päätöksellään edellyttää jäsenvaltiota tunnustamaan alkuperätakuun, jos se katsoo jäsenvaltion kieltäytymisen tunnustamisesta olleen perusteeton.

Kolmannen maan myöntämän alkuperätakuun tunnustaminen jäsenvaltiossa edellyttää artiklan 11 kohdan mukaan, että unioni on tehnyt asianomaisen kolmannen maan kanssa sopimuksen unionissa myönnettyjen alkuperätakuiden vastavuoroisesta tunnustamisesta ja asianomaisessa kolmannessa maassa perustetuista yhteensopivista alkuperätakuujärjestelmistä. Lisäksi tunnustaminen edellyttää, että energiaa tuodaan tai viedään suoraan.

#### *Komission kertomus ja ympäristömerkki*

Komissio hyväksyy 19 artiklan 13 kohdan mukaan kertomuksen, jossa arvioidaan vaihtoehtoja unioninlaajuisen ympäristömerkin käyttöön ottamiseksi tarkoituksena edistää uusista laitoksista peräisin olevan uusiutuvan energian käyttöä. Toimittajien on käytettävä alkuperätakuisiin sisältyviä tietoja osoittaakseen ympäristömerkin vaatimusten täyttymisen.

#### *Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2019/944 sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2012/27/EU muuttamisesta*

Sähkömarkkinadirektiivissä (EU) 2019/944 vahvistetaan yhteiset säännöt sähkön tuotannolle, siirrolle, jakelulle, energian varastoinnille ja sähkön toimitukselle sekä kuluttajansuojaa koskevat säännöt, jotta voidaan luoda aidosti yhdenmetyt, kilpailuun perustuvat, kuluttajakeskeiset, joustavat, oikeudenmukaiset ja avoimet sähkömarkkinat unionissa.

#### *Energialähteiden ilmoittaminen*

Sähkömarkkinadirektiivin liitteessä I säädetään laskutusta ja laskutustietoja koskevista vähimmäisvaatimuksista, ja liitteen 5 kohdassa energialähteiden ilmoittamisesta. Liitteen I kohdan 5 säännökset vastaavat suurelta osin sähkömarkkinadirektiivin 2009/72/EC 3 artiklan 9 kohdassa säädettyä. Uuden sähkömarkkinadirektiivin mukaan sähköntoimittajien on eriteltävä laskuissa kunkin energialähteen osuus myös loppuasiakkaan sähköntoimitussopimuksen mukaisesti tämän ostamasta sähköstä tuotetasolla. Loppuasiakkaiden saataville on asetettava tiedot kunkin

energiälähteen osuudesta toimittajan koko energialähdevalikoimasta edellisen vuoden aikana ymmärrettävällä ja selkeästi verrattavalla tavalla sekä tietoja toimittajan edellisen vuoden koko energialähdevalikoimalla tuotetusta sähköstä johtuvista ympäristövaikutuksista, ainakin hiilidioksidipäästöistä ja radioaktiivisista jätteistä.

Direktiivin mukaan sähköpörssistä hankitun tai unionin ulkopuolella sijaitsevasta yrityksestä tuodun sähkön osalta voidaan käyttää sähköpörssin tai kyseisen yrityksen ilmoittamia edellisen vuoden yhteenlaskettuja lukuja asetettaessa loppuasiakkaiden saataville tieto kunkin energialähteen osuudesta toimittajan koko energialähdevalikoimasta edellisen vuoden aikana.

Ilmoitettaessa tehokkaasta yhteistuotannosta saatavasta sähköstä voidaan käyttää energiatehokkuusdirektiivin mukaisia alkuperätakuuta. Uusiutuvista lähteistä peräisin olevasta sähköstä ilmoitettaessa on käytettävä RED II:n mukaisia alkuperätakuuta 19 artiklan 8 kohdassa säädettyjä poikkeuksia lukuun ottamatta.

Sähkömarkkinadirektiivin mukaan sääntelyviranomaisen tai muun toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on toteutettava tarvittavat toimet sen varmistamiseksi, että toimittajien loppuasiakkailleen antamat tiedot ovat luotettavia ja että ne annetaan kansallisella tasolla selkeästi verrattavalla tavalla.

### **3 Nykytila ja sen arviointi**

#### **3.1 EU:n lainsäädäntö ja kansainväliset velvoitteet**

##### **3.1.1 RES-direktiivi**

RES-direktiivi hyväksyttiin 23 päivänä huhtikuuta 2009. Direktiivillä luodaan yhteiset puitteet uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian edistämiseksi, ja se sisältää säännöt jäsenvaltioiden välisistä tilastollisista siirroista, jäsenvaltioiden välisistä sekä jäsenvaltioiden ja kolmansien maiden välisistä yhteishankkeista, alkuperätakuista, hallinnollisista menettelyistä, tiedottamisesta ja koulutuksesta sekä uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian pääsystä sähköverkkoon. Lisäksi direktiivissä vahvistetaan kestävyyskriteerit biopolttoaineille ja bionesteille.

Alkuperätakuuta koskevat säännökset ovat RES-direktiivin 15 artiklassa. Artiklassa säädetään uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön, lämmityksen ja jäähdytyksen alkuperätakuista. Direktiivin 15 artiklassa asetetaan sääntelyn vähimmäistaso.

RES-direktiivissä alkuperätakuulla tarkoitetaan sähköistä asiakirjaa, joka toimii ainoastaan todisteena loppukuluttajalle siitä, että tietty energiaosuus tai -määrä on tuotettu uusiutuvista lähteistä ns. toisen sähkömarkkinadirektiivin (Eroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2003/54/EY, sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 96/92/EY kumoamisesta) 3 artiklan 6 kohdan vaatimusten mukaisesti. RES-direktiivin 15 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön alkuperä voidaan tässä tarkoituksessa taata sellaiseksi direktiivissä säädettyssä merkityksessä objektiivisten, läpinäkyvien ja syrjimättömien kriteerien mukaisesti. Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden onkin tätä varten varmistettava, että uusiutuvista energialähteistä sähköä tuottavalle tuottajalle myönnetään pyynnöstä alkuperätakuu. Jäsenvaltio voi kuitenkin säätää, että tuottajalle ei makseta tukea, jos kyseisellä tuottajalla on alkuperätakuu samasta uusiutuviin lähteisiin perustuvasta energiantuotannosta.

RES-direktiivin mukaan alkuperätakuiden käyttöala kattaa sähkön lisäksi myös uusiutuvista energialähteistä tuotetun lämmityksen ja jäädytyksen. Lämmitystä tai jäädytystä koskevan alkuperätakuujärjestelmän käyttöönotto on kuitenkin jäsenvaltioiden harkinnassa.

RES-direktiivin tarkoituksena on harmonisoida alkuperätakuiden sisältöä ja voimassaoloaika sekä säätää takuiden siirrettävyydestä ja peruuttamisesta. RES-direktiivissä säädetään alkuperätakuun sisältämistä tiedoista, asetetaan alkuperätakuulle standardiyksikkö sekä säädetään alkuperätakuun voimassaoloajasta. Alkuperätakuun standardiyksikkö on 1 megawattitunti. Takuu voidaan käyttää kahdentoista kuukauden sisällä asianomaisen energiayksikön tuottamisesta ja sen tulee olla siirrettävä ja peruutettava. Alkuperätakuu peruutetaan, kun se on käytetty.

Alkuperätakuut tulee myöntää, siirtää ja peruuttaa sähköisesti ja niiden tulee olla tarkkoja, luotettavia ja vaikeasti väärennettäviä. Jäsenvaltioiden tai nimettyjen toimivaltaisten elinten on myös valvottava takuiden myöntämistä, siirtämistä ja peruuttamista. Toimivaltaisilla elimillä ei saa olla maantieteellisesti päällekkäistä vastuuta ja niiden on oltava riippumattomia energian tuotannosta, kaupasta ja toimittamisesta.

Alkuperätakuussa tulee ilmoittaa ainakin seuraavat tiedot: energialähde sekä tuotannon alkamis- ja päättymispäivä, koskeeko takuu sähköä vai lämmitystä tai jäädytystä, tuotantolaitosta koskevia direktiivissä tarkemmin määriteltyjä tietoja, laitoksen mahdollinen hyötyminen investointituesta tai muusta kansallisesta tukijärjestelmästä sekä hyötymisen laajuus ja tukijärjestelmän tyyppi, takuun myöntämispäivämäärä, myöntäjää ja tunnistenumero. Uusiutuvista energialähteistä tuotettu energiayksikkö otetaan huomioon laskelmissa ja ilmoitetaan loppukäyttäjille vain kerran. Alkuperätakuu voidaan siirtää erillään siitä energiamäärästä, jota takuu koskee. Takuiden kaksinkertaisen laskemisen tai ilmoittamisen välttämiseksi tuottaja ei saa ilmoittaa tai myydä uusiutuvana energiana sellaista määrää, jota vastaavan alkuperätakuun tuottaja on jo myynyt erikseen. RES-direktiivin 15 artiklan 8 kohdan mukaan uusiutuvista lähteistä peräisin oleva energiamäärä, joka vastaa sähköntoimittajan kolmannelle osapuolelle siirtämiä alkuperätakuuta, vähennetään sen uusiutuvista lähteistä peräisin olevasta energiaosuudesta ilmoitettaessa tietoja loppukäyttäjille.

Sähköpörssistä hankitun ja muun alkuperältään tuntemattoman sähkön tuottamiseen käytettyjen eri energialähteiden osuudet ilmoitetaan ns. jäännösjakauman avulla. Sähkömarkkinadirektiivissä tai RES-direktiivissä ei määritetä, miten jäännösjakauma tulee laskea, mutta asiakkaille annettavien tietojen tulee niiden mukaan olla luotettavia. Kummassakaan direktiivissä ei myöskään edellytetä tietojen luotettavuuden todistamista juuri alkuperätakuiden avulla. Jos sähkön-toimittaja on kuitenkin velvollinen todistamaan uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian osuuden tai määrän esimerkiksi kansallisten vaatimusten vuoksi, RES-direktiivin mukaan tämän voi tehdä alkuperätakuiden avulla.

RES-direktiivin 15 artiklan 2 kohdassa todetaan, että alkuperätakuu ei millään tavalla osoita, noudattaako jäsenvaltio direktiivissä uusiutuvan energian käytölle asetettuja kokonaistavoitteita ja onko se toteuttanut tarvittavat toimenpiteet. Alkuperätakuut eivät myöskään saa vaikuttaa uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian kokonaisloppukulutuksen laskemiseen.

Muiden jäsenvaltioiden direktiivin mukaisesti myöntämät alkuperätakuut on tunnustettava, ellei vastaanottavalla jäsenvaltiolla ole perusteltuja epäilyjä takuun täsmällisyydestä, luotettavuudesta ja todenperäisyydestä. Kieltäytymisestä ja sen perusteista on ilmoitettava komissiolle, joka voi päätöksellään edellyttää takuun tunnustamista. Jäsenvaltio voi ottaa käyttöön alkuperätakuiden käyttöä koskevat objektiiviset, läpinäkyvät ja syrjimättömät alkuperätakuiden käyttöä koskevat kriteerit noudattamalla direktiivin 2003/54/EY 3 artiklan 6 kohdassa asetettuja velvoitteita.

### 3.1.2 Alkuperätakuuta koskeva standardi CEN EN – 16325

Alkuperätakuista on annettu eurooppalainen standardi, CEN EN – 16325, joka on vahvistettu myös Suomessa kansalliseksi standardiksi. Standardissa asetetaan teknisiä vaatimuksia esimerkiksi toimivaltaisista elimistä, alkuperätakuujärjestelmän tilinhaltijoita, alkuperätakuiden myöntämisestä, siirtoa ja peruutusta sekä mittauksia ja laskentamenetelmiä koskien. Standardi koskee tällä hetkellä ainoastaan sähkön alkuperätakuujärjestelmää. Standardin päivitystyö on hallituksen esityksen antamisen aikaan kesken. Soveltamisalaa on päivityksessä tarkoitettu laajentaa myös lämmön ja jäädytyksen sekä kaasun ja vedyn alkuperätakuujärjestelmiä koskevaksi.

### 3.1.3 Sähkömarkkinadirektiivi 2009/72/EY

Sähkömarkkinadirektiivin 2009/72/EY 3 artiklan 9 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että sähköntoimittajat erittelevät laskuissa tai niiden yhteydessä ja loppukäyttäjille suunnatussa myyninedistämisaikoina ensinnäkin kunkin energialähteen osuuden kaikista toimittajan käyttämistä polttoaineista edellisen vuoden aikana ymmärrettävällä ja kansallisella tasolla vertailukelpoisella tavalla. Lisäksi loppukäyttäjille tulee antaa ainakin viittaus olemassa oleviin tietolähteisiin, esimerkiksi verkkosivuihin, joilla on julkisesti saatavilla olevia tietoja toimittajan edellisen vuoden aikana käyttämällä polttoainevalikoimalla tuotetusta sähköstä johtuvista ympäristövaikutuksista, ainakin hiilidioksidipäästöistä ja radioaktiivisista jätteistä. Sähköpörssistä hankitun tai yhteisön ulkopuolella sijaitsevasta yrityksestä tuodun sähkön osalta voidaan näiden tietojen antamiseksi käyttää sähköpörssiin tai kyseisen yrityksen ilmoittamia edellisen vuoden lukuja.

Artiklan mukaan sääntelyviranomaisen tai muun toimivaltaisen kansallisen viranomaisen on toteutettava tarvittavat toimenpiteet sen varmistamiseksi, että toimittajien asiakkailleen tämän artiklan mukaisesti antamat tiedot ovat luotettavia ja että ne annetaan kansallisella tasolla vertailukelpoisella tavalla.

### 3.1.4 Energiatehokkuusdirektiivi

Energiatehokkuusdirektiivin 14 artiklassa säädetään lämmityksen ja jäädytyksen tehokkuuden edistämisestä. Artiklan 10 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että tehokkaalla yhteistuotannolla tuotetun sähkön alkuperä voidaan taata kunkin jäsenvaltion vahvistamien puolueettomien, avoimien ja syrjimättömien perusteiden mukaisesti. Jäsenvaltion on myös varmistettava, että alkuperätakuu vastaa direktiivissä asetettuja vaatimuksia ja sisältää vähintään liitteessä X määritellyt tiedot.

Liitteen X mukaan jäsenvaltion on toteutettava toimenpiteet sen varmistamiseksi, että tehokkaasta yhteistuotannosta saatavan sähkön alkuperätakuu antaa tuottajille mahdollisuuden osoittaa, että niiden myymä sähkö on tuotettu tehokkaalla yhteistuotannolla, ja että se myönnetään tätä tarkoitusta varten tuottajan pyynnöstä. Lisäksi toimenpiteillä tulee varmistaa, että alkuperätakuu on täsmällinen, luotettava ja vaikeasti väärennettävä ja että alkuperätakuu myönnetään, siirretään ja peruutetaan sähköisesti. Tehokkaasta yhteistuotannosta saatava energiayksikkö otetaan huomioon vain kerran. Liitteessä X säädetään myös vähimmäistiedoista, jotka alkuperätakuun tulee sisältää. Näitä tietoja ovat muun muassa energian tuotantolaitoksen nimi, sijainti, tyyppi ja kapasiteetti (lämpö ja sähkö) sekä tuotantoajankohdat ja -paikat.

Jäsenvaltioiden on 14 artiklan mukaisesti tunnustettava vastavuoroisesti toistensa alkuperätakuut yksinomaan todistuksena 10 kohdassa tarkoitetuista tiedoista, ja kieltäytyminen tunnustamasta alkuperätakuuta on perusteltava puolueettomasti, avoimesti ja syrjimättömästi. Jäsen-

valtioiden on ilmoitettava komissiolle tällaisesta kieltäytymisestä ja sen perusteluista. Jos alkuperätakuun tunnustamisesta kieltäydytään, komissio voi päätöksellään velvoittaa kieltäytyvän osapuolen tunnustamaan alkuperätakuun ottaen huomioon erityisesti puolueettomat, avoimet ja syrjimättömät perusteet, joihin tällainen tunnustaminen perustuu.

Komissiolle on direktiivissä annettu toimivalta delegoiduilla säädöksillä tarkistaa yhdenmu-kaistettuja hyötysuhteen viitearvoja, joilla yhteistuotannon tehokkuus määritellään.

## 3.2 Kansallinen lainsäädäntö

### 3.2.1 Laki sähkön alkuperän varmentamisesta ja ilmoittamisesta

Sähkön alkuperän varmentamisesta ja ilmoittamisesta annetussa laissa (1129/2003; jäljempänä *sähkön alkuperätakuulaki*) säädetään uusiutuvista energialähteistä ja tehokkaalla yhteistuotannolla tuotetun sähkön alkuperän varmentamisesta sekä sähkön alkuperän ilmoittamisesta. Lailla on pantu kansallisesti täytäntöön RES-direktiivin ja energiatehokkuusdirektiivin edellyttämät muutokset vuonna 2013. Lisäksi sähkön alkuperätakuulailla on pantu kansallisesti täytäntöön sähkömarkkinadirektiivin 2009/72/EY 3 artiklan 9 kohdan säännöksiä.

Sähkön alkuperätakuulain mukaan sähkön alkuperätakuu voidaan myöntää uusiutuvista energialähteistä tuotetulle ja tehokkaalla yhteistuotannolla tuotetulle sähkölle. Alkuperätakuu myönnetään, jos sähkön tuotantotapa ja käytetyt energialähteet on todennettu lain edellyttämällä tavalla ja hakija on ilmoittanut rekisterinpitäjälle tarvittavat tiedot. Alkuperätakuun myöntämisestä, siirtämisestä, peruuttamisesta ja mitätöinnistä vastaa rekisterinpitäjä. Lain mukaan rekisterinpitäjänä toimii järjestelmävastuuseen määrätty kantaverkonhaltija. Rekisterinpitäjä voi kuitenkin antaa tehtävän hoitamisen kokonaan omistamansa tytäryhtiön hoidettavaksi. Järjestelmä- vastaava kantaverkonhaltija Fingrid Oyj onkin antanut tehtävän sen kokonaan omistaman tytäryhtiön Finextra Oy:n hoidettavaksi. Alkuperätakuurekisterin tulee olla sähköinen, mutta lain- säädännössä ei ole asetettu sille tarkempia vaatimuksia.

Alkuperätakuun standardiyksikkönä on käytettävä yhtä megawattituntia. Alkuperätakuu myön- netään tuotetun energiamäärän perusteella pääsääntöisesti kalenterikuukausittain. Jos tuotanto- määrä kalenterikuukaudessa on vähemmän kuin yksi megawattitunti, alkuperätakuu myönne- tään sinä kalenterikuukautena, jolloin tuotantomäärä saavuttaa yhden megawattitunnin.

Alkuperätakuu peruutetaan sen käyttämisen jälkeen. Sähkönmyyjän tulee tätä varten ilmoittaa alkuperätakuun käyttämisestä, minkä jälkeen rekisterinpitäjä peruuttaa alkuperätakuun. Alku- perätakuu voidaan käyttää 12 kuukauden kuluessa energian viimeisestä tuotantopäivästä. Tä- män aikarajan jälkeen rekisterinpitäjän tulee mitätöidä käyttämätön alkuperätakuu.

Ennen kuin voimalaitoksen tuottamalle sähkölle voidaan myöntää alkuperätakuuta, arviointilai- toksen on todennettava voimalaitoksen tuotantotapa ja sen käyttämät energialähteet sähkön al- kuperätakuulain 4 §:n mukaisesti. Arviointilaitoksella tarkoitetaan lain 7 §:n mukaan Energia- viraston hyväksymää ETA-alueella toimivaa yhteisöä tai laitosta, joka täyttää arviointilaitok- selle asetettavat vaatimukset. Arviointilaitokselle asetetuista vaatimuksista säädetään lain 8 §:ssä, muun muassa riippumattomuuteen ja osaamiseen liittyen. Jos laissa säädetyt vaatimukset täyttyvät, Energiaviraston on hyväksyttävä yhteisö tai laitos arviointilaitokseksi.

Sähkön alkuperätakuulain 11 §:n mukaan sähkönmyyjän, joka myy sähkönkäyttäjälle uusiutuvilla energialähteillä tuotettua sähköä, on varmennettava myymänsä uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön alkuperä. Varmistaminen tapahtuu vastaavalla määrällä peruutettuja alkuperätakuuta. Myös sähköntuottajan, joka muussa liiketoiminnassaan ilmoittaa asiakkailleen tietoja käyttämänsä sähkön alkuperästä, on varmennettava uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön alkuperä käyttämällä alkuperätakuuta. Sähkönmyyjän ja sähköntuottajan lisäksi myös sähkönkäyttäjän tulee varmentaa uusiutuvan sähkön alkuperä alkuperätakuuta käyttämällä tai muuten osoittamalla käyttämänsä sähkö alkuperätakuilla varmenneksi, jos se markkinoinnissaan ilmoittaa käyttämänsä sähkön olevan peräisin uusiutuvista energialähteistä.

Sähkönmyyjän tulee 11 a §:n mukaisesti esittää sähkön alkuperää koskevat tiedot sähkölaskeissa tai niiden liitteissä vähintään kerran kalenterivuodessa. Lisäksi tiedot on ilmoitettava myyminenestämisaineistossa sekä pidettävä sähkönkäyttäjien saatavilla. Energialähteiden jaottelu on tehtävä jakamalla ne vähintään fossiilisiin energialähteisiin ja turpeeseen, uusiutuviin energialähteisiin ja ydinvoimaan. Alkuperätakuilla uusiutuvilla energialähteillä tuotetuksi varmennetun sähkön osuus ilmoitetaan energialähteiden jaottelussa uusiutuvilla energialähteillä tuotetuksi. Alkuperältään tuntemattoman sähkön energialähteiden osuudet on ilmoitettava jäännösjakautuksen avulla. Muu kuin uusiutuviin energialähteisiin perustuva alkuperältään tunnettu sähkö voidaan jaottelussa ilmoittaa joko tosiasiallisen tuotantotapansa mukaan tai jäännösjakautuksen avulla.

Jäännösjakautuksesta säädetään lain 11 d §:ssä. Jäännösjakautusta käytetään pykälän mukaan antamaan alkuperä varmentamattomalle uusiutuvilla energialähteillä tuotetulle sähkölle, ETA-alueen ulkopuolelta tuodulle varmentamattomalle sähkölle ja alkuperältään tuntemattomalle sähkölle. Energiaviraston on laskettava jäännösjakautus kalenterivuoden ajanjaksolle ja julkaisettava se vuosittain seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä. Sähkönmyyjä, -tuottaja ja -käyttäjä on velvollinen käyttämään viimeisintä jäännösjakautusta viimeistään kahden kuukauden kuluttua sen julkaisemisesta. Jäännösjakautusta laskettaessa on varmistettava, että uusiutuvista lähteistä tuotettu energiayksikkö otetaan huomioon vain kerran. Jäännösjakautuksen laske- misesta säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella.

Sekä rekisterinpitäjä että arviointilaitokset hoitavat alkuperätakuulain mukaisia tehtäviä toteuttaessaan julkista hallintotehtävää. Alkuperätakuulain 15 §:ssä säädetyn mukaisesti rekisterinpitäjän ja arviointilaitoksen on noudatettava julkista hallintotehtävää hoitaessaan hallinnon yleislakeja, kuten lakia viranomaisten toiminnan julkisuudesta (621/1999, jäljempänä *julkisuuslaki*) ja hallintolakia.

Sähkön alkuperätakuulain 12 §:n mukaan Energiaviraston tehtävänä on valvoa lain noudattamista. Lain 14 §:n mukaan, jos joku rikkoo tai laiminlyö laissa tai sen nojalla annetuissa sää- döksissä säädettyjä velvoitteitaan, Energiaviraston on velvoitettava hänet korjaamaan virheensä tai laiminlyöntinsä. Sähkön alkuperätakuulain säännöksillä ei rajoiteta kuluttajasuoja-asiamie- hen kuluttajansuojalain (38/1978) mukaista toimivaltaa valvoa markkinoinnin lainmukaisuutta, kun sähköä markkinoidaan kuluttajille. Kuluttaja-asiamies voi valvonnassaan vedota myös säh- kön alkuperätakuulain 3 luvun säännöksiin.

Jälkikäteen valvonnan lisäksi Energiaviraston on vahvistettava rekisterinpitäjän noudatetta- vaksi palvelujen ehdot ja palvelujen hinnoittelua koskevat menetelmät ennen niiden käyttöö- ottoa. Sähkön alkuperätakuulain 12 a §:n mukaisesti Energiaviraston tulee vahvistaa menetel- mät alkuperätakuun myöntämiseen ja siirtämiseen liittyvän palvelun kohtuullisen korvauksen sekä myöntämisestä ja siirtämisestä perittävien maksujen määrittämiseksi sekä alkuperätakuun myöntämiseen ja siirtämiseen liittyvän palvelun ehdot. Alkuperätakuun myöntämiseen ja siir- tämiseen liittyvän palvelun hinnoittelusta säädetään lain 3 b §:ssä, jonka mukaan hinnoittelun

on oltava kohtuullista. Palvelun maksuilla voidaan kattaa rekisterinpitäjälle tästä laista johtuvien velvoitteiden hoitamisesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset sekä kohtuullinen voitto palvelun hoitamisesta. Palvelun hinnoittelussa tai muissa ehdoissa on myös otettava huomioon pienempien tuottajien mahdollisuus hyödyntää alkuperätakuujärjestelmää. Alkuperätakuun peruuttamisesta ja mitätöinnistä ei saa pykälän mukaan periä erillistä maksua. Palvelun myyntiehdot ja -hinnat tulee julkaista.

### 3.2.2 Valtioneuvoston asetus sähkön alkuperän varmentamisesta

Sähkön alkuperän varmentamisesta annetulla valtioneuvoston asetuksella (417/2013; jäljempänä *alkuperätakuuasetus*) annetaan tarkempia säännöksiä alkuperätakuujärjestelmästä.

Asetuksen 1 ja 2 §:ssä säädetään RES-direktiivin ja energiatehokkuusdirektiivin mukaisesti tiedoista, jotka uusiutuvista energialähteistä tuotetun sähkön alkuperätakuun ja tehokkaalla yhteistuotannolla tuotetun sähkön alkuperätakuun tulee sisältää. Asetuksella säädetään myös arviointilaitoksen suorittamasta todentamisesta ja niistä tiedoista, jotka todentamistodistuksen tulee sisältää. Lisäksi asetuksella annetaan säännökset voimalaitoksen liittämisestä alkuperätakuujärjestelmään, voimalaitoksen ilmoitusvelvollisuudesta todentamisen voimassaoloaikana tapahtuvista muutoksista sekä sähkön alkuperätakuun hakemisesta. Asetuksen 8 §:ssä säädetään tarkemmin jäännösjakauman laskemisesta.

### 3.2.3 Kuluttajansuojalaki (38/1978)

Sähkön alkuperätakuulain säännösten lisäksi sähkön markkinointia kuluttajille koskee kuluttajansuojalaki (38/1978). Lain 2 luvussa säädetään markkinoinnista, jonka valvonnasta vastaa kuluttaja-asiamies. Lain mukaan markkinoinnissa tai asiakassuhteessa ei saa antaa totuudenvastaisia tai harhaanjohtavia tietoja, jos tiedot ovat omiaan johtamaan siihen, että kuluttaja tekee ostopäätöksen tai muun kulutushyödykkeeseen liittyvän päätöksen, jota hän ei ilman annettuja tietoja olisi tehnyt. Kuluttaja-asiamies voi kuluttajansuojalain nojalla puuttua sähkön markkinointiin kuluttajalle, mikäli sähkönmyyjä esittää markkinoinnissaan totuudenvastaisia tietoja esimerkiksi sähkön alkuperästä.

## 3.3 Nykytilan arviointi

Alkuperätakuujärjestelmän tarkoituksena on parantaa loppukäyttäjien mahdollisuuksia tehdä valintoja kuluttamansa energian tuotantotavasta luotettavasti. Suomessa on sähkön alkuperätakuujärjestelmä, jonka rekisterinpitäjänä toimii järjestelmävastaava kantaverkonhaltija Fingrid Oyj. Lisäksi kaasun siirtoverkonhaltija Gasgrid Finland Oy ylläpitää alun perin Gasum Oy:n luomaa biosertifikaattijärjestelmää, jonka toiminta perustuu yhtiön laatimiin ohjeisiin. Lämmön ja jäähdytyksen osalta kansallista järjestelmää ei ole olemassa, vaan alkuperältään määriteltujen lämpötuotteiden myynti perustuu kaukolämpöyhtiöiden omiin järjestelmiin.

### 3.3.1 Sähkö

#### *Yleistä*

Suomessa tuotettiin vuonna 2018 sähköä uusiutuvilla energialähteillä 31,2 terawattituntia. Uusiutuvista energialähteistä eniten sähköä tuotettiin vesivoimalla, 13,1 terawattituntia. Tuulivoimalla tuotettiin 5,8 terawattituntia ja loput uusiutuvilla energialähteillä tuotetusta sähköstä pääasiassa puupolttoaineilla. Ydinvoimalla tuotettiin sähköä 21,6 terawattituntia.

Rekisterinpitäjän tehtäviä hoitaa rekisterinpitäjäksi säädetyn kantaverkonhaltijan Fingrid Oyj:n täysin omistama tytäryhtiö Finextra Oy. Finextra Oy on perustettu hoitamaan lakisääteisesti määrätyt julkisten palveluvelvoitteiden edellyttämät tehtävät, jotka eivät kuulu varsinaiseen kantaverkkotoimintaan tai järjestelmävastuuseen. Näitä tehtäviä ovat tehoreservilain (117/2011) mukaiset tehoreservin ylläpitoa koskevaan järjestelmään liittyvät tehtävät sekä alkuperätakuujärjestelmään liittyvät tehtävät.

#### *Alkuperätakuurekisteri*

Finextran alkuperätakuurekisteri on otettu käyttöön 1.1.2015. Alkuperätakuurekisterin on toimittanut Solita Oy.

Sähkön alkuperätakuuita myönnetään uusiutuville energialähteillä tuotetulle sähkölle ja tehokkaalla yhteistuotannolla tuotetulle sähkölle. Rekisterinpitäjä myönsi vuonna 2019 uusiutuville energialähteillä tuotetun sähkön alkuperätakuuita 28,4 terawattituntia. Alkuperätakuiden peruuksia on ollut 17,4 terawattituntia, tuontia 20,8 terawattituntia ja vientiä 24,7 terawattituntia. Alkuperätakuuita on mitätöity vuoden 2019 aikana 11,5 gigawattituntia. Suomessa on peruutettu alkuperätakuuita ulkomailla tapahtunutta myyntiä tai käyttöä vastaan (ex-domain cancellation) 36 gigawattituntia. Tilinhaltijoita alkuperätakuurekisterissä on 41. Uusiutuvan sähkön alkuperätakuiden markkina toimii Suomessa nykyisellään hyvin. Tehokkaalla yhteistuotannolla tuotetun sähkön alkuperätakuuille ei ole sen sijaan ollut kysyntää.

Alkuperätakuurekisteriin liitytään rekisteröitymällä tilinhaltijaksi. Tilinhaltija voi tehdä rekisterissä peruutuksia, rekisterin sisäisiä siirtoja sekä ulkomaansiirtoja. Toimijan tulee tehdä palvelusopimus Finextran kanssa ennen rekisteröintiä. Voimalaitoksen omistaja voi myös valtuuttaa jo rekisterissä toimivan tilinhaltijan hoitamaan voimalaitoksen asioita. Alkuperätakuut myönnetään pääsääntöisesti kerran kuussa kalenterikuukauden tuotantojaksolle. Alkuperätakuut on mahdollista myöntää yhden kuukauden sijaan myös kolmen kuukauden tai kuuden kuukauden jaksoissa. Alkuperätakuu on voimassa 12 kuukautta. Tilinhaltija voi syöttää rekisteriin omistamansa tai hallinnoimansa voimalaitoksen.

Finextran tilinhaltijoilta perimillä maksuilla katetaan alkuperätakuupalvelusta aiheutuvat kustannukset sekä Energiaviraston vahvistama kohtuullinen tuotto. Tilinhaltijan vuosimaksu on 2500 euroa ja voimalaitoksen rekisteröinnistä peritään 200 euron suuruinen maksu. Alkuperätakuun myöntö maksaa 0,7 senttiä megawattitunnilta ja alkuperätakuun vienti tai tuonti 0,25 senttiä megawattitunnilta. Finextran suorittaman EECs-säännösten mukaisen todennuksen hinta on 200 euroa.

#### *Kansainvälinen yhteistyö*

Alkuperätakuuilla käytävää kaupankäyntiä varten on Euroopassa kehittynyt vapaaehtoinen rekisterinpitäjien verkosto, Association of Issuing Bodies, jäljempänä AIB, yhteisten toimintamallien kehittämiseksi. AIB on Belgiaan rekisteröity säätiö. Finextra on AIB:n jäsen. AIB on luonut oman, RES-direktiivin vaatimuksia selvästi tiukemman ja tarkemman, EECs-säännösten (European Energy Certificate System), jonka mukaisia alkuperätakuuita siirretään AIB:n ylläpitämän palvelimen eli hubin kautta eri jäsenmaiden välillä sähköisesti.

Finextra myöntää pääasiassa EECs-säännösten vaatimukset täyttäviä alkuperätakuuita, mutta rinnakkaisena järjestelmänä myönnetään myös alueellisia alkuperätakuuita CEN 16325+A1 -standardiin perustuen. Alueellisten alkuperätakuiden järjestelmä ei ole yhteydessä sähköiseen alkuperätakuurekisteriin ja se on tarkoitettu pääasiassa AIB-säätiöön kuulumattomista EU-maista tuotavien alkuperätakuiden operointiin.

### *Alkuperätakuiden tunnustaminen*

Alkuperätakuulain mukaisesti Suomi tunnustaa EU- ja ETA-valtioiden uusiutuvilla energialähteillä tuotetulle sähkölle myöntämät alkuperätakuut. Alkuperätakuilla käydään aktiivisesti kansainvälistä kauppaa EU- ja ETA-maiden välillä. Energiavirasto on julkaissut ohjeen (Dnro 1926/002/2014, päivätty 23.9.2014) EU- ja ETA-valtioiden uusiutuvista energialähteistä tuotetulle sähkölle myöntämien alkuperätakuiden tunnustamisesta Suomessa. Alkuperätakuiden siirto eri EU- ja ETA-valtioiden kansallisten rekisterien välillä tapahtuu AIB:n hubin kautta. Fingridin rekisteriin voidaan tuoda ilman erillistä etukäteistarkastelua alkuperätakuuta, jotka on myönnetty niissä EU- ja ETA-valtioissa, jotka ovat AIB:n jäseniä. Toimija, joka haluaa käyttää alkuperätakuulain mukaisen varmennusvelvoitteen täyttämiseen alkuperätakuuta, jotka on myönnetty sellaisissa EU- tai ETA-valtioissa, joiden kansalliset rekisterit eivät ole yhteydessä AIB:n hubiin, voi halutessaan pyytää Energiavirastolta kyseisissä valtioissa myönnettyjen alkuperätakuiden oikeudellisesti sitomatonta etukäteistarkastelua. Etukäteistarkastelussa Energiavirasto arvioi kyseisissä valtioissa myönnettyjen alkuperätakuiden täsmällisyyden, luotettavuuden ja todenperäisyyden.

### *Voimalaitoksen todentaminen*

Voimalaitos tulee todentaa ennen rekisteröintiä. Hyväksytyjä todennustapoja ovat arviointilaitoksen suorittama voimalaitoksen tuotantotavan ja sen käyttämien energialähteiden todentaminen, EECS-järjestelmän mukainen todentaminen sekä tuotantotukilain perusteella tehty hyväksymispäätös. Todentaminen ja hyväksymispäätös ovat pääsääntöisesti voimassa alkuperätakuujärjestelmässä viisi vuotta. Energiaviraston hyväksymiä arviointilaitoksia on viisi. Finextra tekee EECS-todennuksia lähinnä vesi-, tuuli- ja aurinkovoimaloille sekä niille uusiutuvan energian tuotantotukea saaville voimalaitoksille, joille on tehty hyväksymispäätös tuotantotukijärjestelmään yli viisi vuotta sitten. EECS-todennus perustuu vesi-, tuuli- ja aurinkovoimaloilla jakeluverkonhaltijan todistukseen, jolla todistetaan, että liittymispisteen takana on uusiutuvia energialähteitä käyttävä voimalaitos.

### *Alkuperältään määritellyt sähkötuotteet*

Useat sähkönmyyjät tarjoavat asiakkailleen alkuperältään määritellyjä sähkötuotteita. Tuotteet ovat pääosin kokonaan uusiutuvia, päästöttömien tuotantomuotojen (uusiutuvat energialähteet ja ydinvoima) yhdistelmiä tai kokonaan ydinvoimalla tuotettuja. Uusiutuvat sähkötuotteet voivat olla eritelty tuotantomuodon mukaan tarkemminkin, esimerkiksi vesivoimalla tuotettu sähkö tai tuulisähkö. Alkuperältään uusiutuvana myyty sähkö tulee varmentaa uusiutuvaksi peruuttamalla myyntiä vastaava määrä alkuperätakuuta.

Alkuperätakuuseen on mahdollista yhdistää EKOenergia-ympäristömerkki, jonka vaatimukset ovat alkuperätakuun myöntämistä tiukemmat. EKOenergia-merkki voidaan myöntää uusiutuvalla sähkölle, kaasulle ja lämmölle.

### *Jäännösjakauma*

Energiavirasto laskee vuosittain kansallisen jäännösjakauman ja julkaisee edellistä kalenterivuotta koskevan jäännösjakauman internetsivuillaan kesäkuun loppuun mennessä. Jäännösjakauma kertoo Suomessa käytetyn varmentamattoman sähkön tuotantojakauman. Energiavirasto on käyttänyt jäännösjakauman laskennassa niin kutsuttua transaktiopohjaista laskentatapaa. Sähkönmyyjien tulee käyttää jäännösjakaumaa alkuperän pohjaksi alkuperältään tuntemattomalle sähkölle sekä varmentamattomalle uusiutuvalla sähkölle. Jäännösjakauman laskennan pohjana on Suomessa (pl. Ahvenanmaa) tuotetun sähkön tuotantojakauma, josta vähennetään

alkuperältään varmennettu uusiutuville energialähteillä tuotettu sähkö. Jäännösjakauman laskennassa otetaan huomioon sähkön nettotuonti Venäjältä Venäjän sähkön tuotantojakauman mukaisesti. Varmentamattoman tuotannon ja varmentamattoman kulutuksen erotus tasataan eurooppalaista jäännösjakaumaan käyttäen. Jäännösjakauman laskentatapaa on muutettu niin kutsuttuun myöntöpohjaiseen laskentatapaan vuotta 2019 koskevan jäännösjakauman laskemisesta alkaen. Myöntöpohjaisessa laskentatavassa huomioidaan myönnettyjä sekä mitätöityjä takuita vastaavat energiamäärät.

#### *Valvonta*

Energiavirasto vahvistaa päätöksellään Fingridin alkuperätakuun palveluehdot ja maksujen määräytymisperusteet ennen uusien palveluehtojen tai maksujen määräytymisperusteiden käyttöönottoa. Energiavirasto vahvistaa päätöksellään alkuperätakuupalvelun kohtuullisen tuoton valvontajaksolle (tällä hetkellä käynnissä oleva valvontajakso 1.1.2020-31.12.2022) ennen valvontajakson alkamista sekä valvontajaksolla toteutuneen tuoton valvontajakson päättymisen jälkeen. Toiminnanharjoittajien valvonta on ollut luonteeltaan pistokoemaista.

### 3.3.2 Kaasu

#### *Yleistä*

Suomen maakaasuverkko sijaitsee eteläisessä Suomessa ja pitkään kaikki Suomessa käytetty maakaasu tuotiin Venäjältä. Suomen kaasuverkko on liitetty vuoden 2020 alusta Balticconnector-yhdysputkella Baltian kaasuverkkoon. Liettuun ja Puolan välisen siirtoyhteyden valmistuttua vuoden 2021 aikana Suomesta on yhteys myös Keski-Euroopan kaasuverkkoon. Kansainvälinen kauppa on kasvanut myös nesteytetyn maakaasun (LNG) muodossa. Suomessa on kaksi LNG-terminaalia, Porissa ja Torniossa, ja kolmas valmistuu Haminaan vuoden 2021 aikana. Myös biokaasua voidaan nesteyttää.

Suomessa vain pieni osa biokaasun tuotannosta syötetään kaasuverkkoon. Vuonna 2018 biokaasun tuotanto oli 931 gigawattituntia, josta verkkoon syötettiin 102 gigawattituntia. Biokaasun tuotantoa oli jätevesilaitoksissa 235 gigawattituntia, kaatopaikkakeräämöissä 274 gigawattituntia ja yhteiskäsittelylaitoksissa 409 gigawattituntia. Maatilalaitoksissa tuotettiin biokaasua 12 gigawattituntia. Biokaasua tuottavien reaktorilaitosten ja etenkin yhteismädätyslaitosten määrä on kasvussa. Sen sijaan kaatopaikoilla syntyvän kaasun määrä on vähenemässä. Vuonna 2019 biokaasusertifikaatteja myönnettiin 95,4 gigawattituntia vastaava määrä.

Merkittävä osa kaasun tuotannosta, jota ei syötetä maakaasuverkkoon (offgrid-kaasu) käytetään tuotantopaikalla tai siirretään erillisen siirtoputken kautta lähellä sijaitsevaan käyttöpaikkaan. Offgrid-kaasun kuljettaminen paineistettuna tai nesteytettynä autokuljetuksena käytettäväksi kauempana sijaitsevaan käyttöpaikkaan tai syötettäväksi kaasuverkkoon on yleistymässä.

#### *Biokaasusertifikaattijärjestelmä*

Kaasun siirtoverkkoyhtiö Gasgrid Finland ylläpitää biokaasusertifikaattijärjestelmää Suomessa. Järjestelmä ei perustu lainsäädäntöön eikä siihen kohdistu viranomaisvalvontaa. Järjestelmään voivat liittyä biokaasun tuottajat, kaasun käyttäjät sekä muut markkinatoimijat. Sertifikaattijärjestelmään liittymistä varten toiminnanharjoittajan on allekirjoitettava sertifikaattisopimus.

Biokaasusertifikaatteja voidaan myöntää Suomessa tuotetulle kaasun siirtoverkkoon syötetylle biokaasulle. Offgrid-laitoksissa tuotetulle ja jakeluverkkoon syötetylle kaasulle sertifikaatteja ei myönnetä. Maakaasuverkon ulkopuolella voidaan kuitenkin käyttää biokaasusertifikaatteja,

mikäli käyttökohteeseen toimitetaan kaasua (esim. LNG tai CNG). Biokaasusertifikaatteja voidaan myöntää myös Suomen ja Viron välillä kulkevan kaasun siirtoputken Balticconnectorin kautta tuodulle kaasulle. Sertifikaatteja hallinnoidaan biokaasusertifikaattirekisterissä, jonka on toimittanut Grexel Systems Oy. Biokaasusertifikaattirekisterin luotettavuuden todentaa säännöllisesti ulkopuolinen todentaja. Biokaasusertifikaatit myönnetään kuukausittain ja sertifikaatti on voimassa 18 kuukautta biokaasun tuotantohetkestä. Gasgrid Finland ei peri maksuja biokaasusertifikaattirekisteriin liittymisestä eikä sertifikaattien myöntämisestä, siirtämisestä tai mitätöinnistä. Pääasiassa biokaasusertifikaatteja myönnetään kestävyyskriteerit täyttävälle biokaasulle. Sertifikaatissa on erillinen merkintä, jos tuotantolaitos ei ole kestävyysjärjestelmän piirissä.

#### *Biokaasun tuotantolaitoksen todentaminen*

Biokaasun tuotantolaitosten tuotantotavan ja käytettyjen energialähteiden tulee olla todennetuja ennen biokaasusertifikaattijärjestelmään liittymistä sekä aina merkittävien tuotantoon kohdistuvien muutosten yhteydessä. Todentamisesta laadittu tarkastusraportti tulee toimittaa Gasgrid Finlandille. Tuotantolaitoksen haltija on vastuussa siitä, että biokaasulaitos on todennettu. Tuotantolaitoksen todentajana voi toimia todentaja, jonka Energiavirasto on hyväksynyt todentamaan kestävyysjärjestelmiä. Mikäli biokaasun tuotantolaitos sisältyy hyväksytyyn kestävyysjärjestelmään, kestävyysjärjestelmän hyväksymishakemusta varten tehty todentaminen on riittävä myös biokaasusertifikaattijärjestelmään. Mikäli biokaasun tuotantolaitokselle on haettu energiatukea ja tuotantolaitos on todennettu tätä varten, on tämä todentaminen riittävä myös biokaasusertifikaattijärjestelmään.

#### *Biokaasusertifikaattien hyödyntäminen*

Biokaasusertifikaattien avulla kaasun uusiutuva alkuperä voidaan ilmoittaa kaasuasiakkaalle. Veloitetta biokaasuna myytävän kaasun alkuperän varmentamiseen biokaasusertifikaateilla ei ole. Biokaasu on verotonta ja biokaasusertifikaatteja voidaan hyödyntää biokaasun ja verollisen kaasun kirjanpidollisessa erittelyssä. Biokaasusertifikaatteja voidaan hyödyntää myös päästökauppajärjestelmässä osoituksena käytetyn kaasun päästöttömyydestä. Energiavirasto päättää tapauskohtaisesti biokaasusertifikaattien hyödyntämisestä päästökauppajärjestelmässä.

### 3.3.3 Lämpö ja jäähdytys

#### *Yleistä*

Lämmön ja jäähdytyksen kokonaisuus koostuu kiinteistökohtaisesta lämmityksestä, teollisuuden prosessilämmöstä sekä kaukolämmöstä ja -jäähdytyksestä. Teollisuuden lämmönkäyttö oli vuonna 2018 Suomessa 55,2 TWh, josta uusiutuvan osuus oli 75 prosenttia. Asumisen energiankulutuksesta tilojen lämmityksen osuus vuonna 2018 oli 44,3 terawattituntia, josta kaukolämmön osuus oli 13,2 terawattituntia. Kaukolämmön tuotanto vuonna 2019 oli Suomessa 36,0 terawattituntia, josta uusiutuvien osuus oli 42 prosenttia ja hukkalämpöjen (ml. lämpöpumput) osuus 10 prosenttia. Jäähdytyksen tuotanto on lämmitykseen verrattuna vähäistä, kaukojäähdytyksen tuotanto vuonna 2019 oli 280 gigawattituntia.

#### *Alkuperältään määritellyt lämpötuotteet*

Useilla kaukolämpöyhtiöillä on uusiutuvaan energiaan tai hukkalämpöön tai näiden kahden yhdistelmään perustuvia kaukolämpötuotteita. Alkuperältään määriteltyjen kaukolämpötuotteiden alkuperän varmentaminen perustuu kunkin kaukolämpöyhtiön itse kehittämiin järjestelmiin.

Osa yhtiöistä tarkistuttaa järjestelmänsä vuosittain ulkopuolisella tilintarkastajalla tai todentajalla. Kaukolämpöyhtiöiden omat alkuperän varmentamiseen tähtäävät järjestelmät eivät perustu lainsäädäntöön eikä niihin kohdistu viranomaisvalvontaa.

Kaukolämpöasiakkaan ei ole mahdollista valita kaukolämmön toimittajaa, vaan kaukolämpö ostetaan paikalliselta kaukolämpöyhtiöltä. Kaukolämpöverkot ovat paikallisia ja kaukolämpöyhtiöillä ei ole velvoitetta eriyttää toisistaan tuotanto-, myynti- ja verkkotoimintoja. Joillain kaupunkiseuduilla eri kaupunkien verkot on yhdistetty toisiinsa. Useat kaukolämpöyhtiöt tarjoavat asiakkailleen uusiutuvilla polttoaineilla tuotettua kaukolämpöä. Kaukolämpötuotteen alkuperä voidaan ilmoittaa asiakkaalle myös tarkemmalla tasolla, esimerkiksi jätteestä tuotettu uusiutuva lämpö tai puupolttoaineella tuotettu lämpö.

## **4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset**

### **4.1 Tavoitteet ja keskeiset ehdotukset**

Esityksen pääasiallinen tavoite on RED II:n alkuperätakuista koskevan sääntelyn kansallinen täytäntöönpano mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. Esityksellä toimeenpannaan myös sähkömarkkinadirektiivin mukaisia säännöksiä sähkön alkuperän ilmoittamisesta. Esityksen tavoitteena on parantaa asiakkaan mahdollisuutta vaikuttaa kuluttamansa energian alkuperään luotettavan järjestelmän kautta.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki energian alkuperätakuista, jolla saatettaisiin kansallisesti voimaan RED II:n 19 artiklan alkuperätakuista koskeva sääntely. Samalla kumottaisiin voimassa oleva laki sähkön alkuperän varmentamisesta ja ilmoittamisesta.

Ehdotetussa laissa alkuperätakuujärjestelmää koskeva kansallinen sääntely laajennettaisiin sähkön lisäksi kaasuun, mukaan lukien vety, sekä lämpöön ja jäähdytykseen. Alkuperätakuista myönnettäisiin uusiutuvilla energialähteillä tuotetun energian lisäksi ydinvoimalla tuotetulle sähkölle sekä hukkalämmölle ja -kylmälle. Ydinvoimalla tuotetun sähkön ja hukkalämmön ja –kylmän alkuperätakuille on nähty tarve, koska myös nämä energiamuodot ovat asiakkaiden kannalta kiinnostavia alhaisten päästöjensä takia. Energianmyyjää, -tuottajaa ja -käyttäjää koskeva varmennusvelvoite tulisi koskemaan kaikkia energiamuotoja, ottaen kuitenkin huomioon energiamuotokohtaiset poikkeukset varmennusvelvoitteeseen niissä tapauksissa, joissa energian alkuperästä ei voida katsoa olevan epäselvyyttä. Varmennusvelvoite koskee niitä tilanteita, kun energianmyyjä myy alkuperältään määriteltyä energiaa tai energiantuottaja tai -käyttäjä hyödyntää markkinoinnissaan tietoja käyttämästään alkuperältään määritellystä energiasta. Kun sähköä, kaasua, mukaan lukien vety, lämpöä tai jäähdytystä myydään tai markkinoidaan uusiutuvana, tulee alkuperä varmentaa peruuttamalla alkuperätakuu. Sama varmennusvelvoite pätee myös, jos ydinvoimalla tuotettua sähköä myydään tai markkinoidaan ydinvoimalla tuotettuna ja hukkalämpöä ja –kylmää myydään tai markkinoidaan hukkalämpönä tai –kylmänä. Alkuperätakuiden peruuttamista ei vaadittaisi, jos energiaa ei myytäisi ja markkinoidaisi kyseisistä alkuperistä peräisin olevana. Ehdotuksessa säädettäisiin sähkön alkuperää koskeva ilmoitusvelvollisuus sähkömyyjän koko myynnin energialähdejakaumasta sekä asiakkaan tuotekohtaisesta energialähdejakaumasta.

Ehdotuksessa nimettäisiin rekisterinpitäjiksi kolme tahoja. Sähkön alkuperätakuujärjestelmästä vastaava rekisterinpitäjä olisi sähkön kantaverkonhaltija Fingrid Oyj ja kaasun alkuperätakuujärjestelmästä vastaava rekisterinpitäjä olisi kaasun siirtoverkonhaltija Gasgrid Finland Oy. Lämmön ja jäähdytyksen osalta rekisterinpitäjänä toimisi Energiavirasto. Fingrid Oyj:llä ja Gasgrid Finland Oy:llä katsotaan olevan kanta- ja siirtoverkosta vastuullisina tahoina laaja tuntemus heidän vastuullaan olevasta energiamuodosta (sähkö ja kaasu) sekä muun toimintansa

kautta pääsy energian tuotantoa koskeviin tietoihin, mitkä tekijät puoltavat kyseisten tahojen nimittämistä rekisterinpitäjiksi. Lämmön ja jäähdytyksen osalta vastaavaa kansallista verkko-toiminnasta vastaavaa tahoa ei ole, minkä takia Energiavirasto on yleisen energia-alaa ja alkuperätakuujärjestelmää koskevan osaamisen perusteella arvioitu parhaaksi viranomaistahoksi hoitamaan rekisterinpitäjän tehtävää.

## 4.2 Pääasialliset vaikutukset

Esityksen vaikutusten arviointi perustuu valmistelun aikana esiin tulleisiin toiminnanharjoittajien näkemyksiin sekä Energiavirastolta, Fingrid Oyj:ltä ja Gasgrid Finland Oy:ltä pyydettyjen tietojen perusteella tehtyihin arvioihin.

### 4.2.1 Taloudelliset ja muut vaikutukset toiminnanharjoittajiin

Sääntelyn taloudellisten vaikutusten tarkastelu toiminnanharjoittajien osalta on jaoteltu energiamuodon perusteella sähköön, kaasuun sekä lämpöön ja jäähdytykseen.

#### 4.2.1.1 Sähkö

RED II:n alkuperätakuusääntelyn implementointi ei johda merkittäviin muutoksiin voimassa olevaan sähkön alkuperätakuujärjestelmää koskevaan sääntelyyn verrattuna. Sähkön myyjillä, tuottajilla ja käyttäjillä on jo voimassa olevan sääntelyn perusteella velvollisuus varmentaa alkuperätakuilla myymänsä tai käyttämänsä sähkö, joka on ilmoitettu alkuperältään uusiutuvaksi. Varmennusvelvoite koskisi ehdotuksen mukaisesti edelleen ainoastaan tilanteita, joissa sähköä myydään alkuperältään määriteltynä. Ehdotuksella ei velvoitettaisi sähkön tuottajia hakemaan alkuperätakuuta kaikelle tuotannolle.

Useat sähkön myyjät myyvät myös lämpöä ja jäähdytystä, jolloin ehdotuksessa esitetty lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuujärjestelmä voisi edellyttää muutoksia yhtiön toimintaan ja tietojärjestelmiin.

Merkittävin muutos sähkön alkuperätakuujärjestelmässä olisi alkuperätakuiden myöntäminen ehdotuksen mukaisesti uusiutuvilla energialähteillä tuotetun sähkön lisäksi ydinvoimalla tuotetulle sähkölle. Tällä muutoksella olisi olennaisia vaikutuksia niin ydinvoimalla sähköä tuotaviin toiminnanharjoittajiin kuin myös alkuperältään ydinvoimalla tuotetuksi ilmoitettua sähköä myyviin toiminnanharjoittajiin. Ehdotetun muutoksen myötä sähkönmyyjillä ei olisi mahdollisuutta ilmoittaa ydinvoimalla tuotetuksi sähköä sen tosiasiallisen tuotantotavan mukaan, vaan alkuperä tulisi varmentaa alkuperätakuilla. Tämä voi aiheuttaa muutostarpeita sähkönmyyjien tietojärjestelmiin ja toimintatapoihin. Muissa jäsenvaltioissa myönnettyjä alkuperätakuuta on voinut käyttää ydinvoimalla tuotetun sähkön alkuperän varmentamiseen jo voimassa olevan sääntelyn mukaisesti. Ydinvoimalla sähköä tuottaville toiminnanharjoittajille muutos mahdollistaa alkuperätakuiden hakemisen ja myymisen. Alkuperätakuujärjestelmään liittyminen aiheuttaa myös kustannuksia, esimerkiksi tietojen raportoinnista ja voimalaitoksen todentamisesta aiheutuvat kustannukset sekä rekisterinpitäjän perimät maksut voimalaitoksen rekisteröimisestä ja alkuperätakuiden myöntämisestä ja siirtämisestä. Hallinnollisten kustannusten arvioidaan kuitenkin olevan ydinvoiman osalta yksikkökustannuksiltaan vähäisiä, sillä voimalaitokset ovat kooltaan suuria ja tuotetun sähkön raportointi on selkeää. Ydinvoimalaitoksella ei esimerkiksi käytetä useita eri polttoaineita, joten alkuperätakuuta voidaan myöntää laitoksen kaikelle sähkön tuotannolle.

Ehdotuksen ei arvioida olennaisesti vaikuttavan uusiutuvilla energialähteillä tuotetulle sähkölle myönnettävien alkuperätakuiden tai alkuperätakuuta hakevien toiminnanharjoittajien määrään.

Ydinvoimalla sähköä tuottavia toiminnanharjoittajia on Suomessa tällä hetkellä kaksi. Sähköä tuotettiin vuonna 2018 ydinvoimalla 21,6 terawattituntia, joten ydinvoimalle myönnettävien alkuperätakuiden potentiaali on suuri. Ydinvoimalla tuotetun sähkön alkuperätakuiden myöntömäärä tulee riippumaan näiden alkuperätakuiden kysynnästä kansallisesti ja muissa jäsenvaltioissa.

Rekisterinpitäjän toiminnanharjoittajilta perimien maksujen tai todentamisesta aiheutuvien kustannusten ei odoteta muuttuvan olennaisesti ehdotuksen myötä. Rekisterinpitäjän perimät maksut voivat alentua, jos ydinvoimalla tuotetun sähkön alkuperätakuuta haetaan suurelle tuotantomäärälle. Tässä tapauksessa alkuperätakuujärjestelmästä rekisterinpitäjälle aiheutuvat kiinteät kustannukset jakautuisivat useamman toiminnanharjoittajan kesken. Ehdotuksella ei myöskään odoteta olevan vaikutusta alkuperätakuiden kauppaan tai alkuperältään uusiutuvaksi ilmoitetun sähkön hintaan.

Ehdotuksen vaikutukset loppukäyttäjiiin arvioidaan vähäisiksi. Ehdotuksella voi olla alkuperätakuiden hinnasta riippuva vaikutus ydinvoimalla tuotetuksi ilmoitetun sähkön hintaan varmennusvelvollisuuden laajentuessa koskemaan myös ydinvoimalla tuotettua sähköä. Ehdotuksen mukaisen ydinvoimalla tuotetun sähkön varmennusvelvoitteen myötä ydinvoimalla tuotetun sähkön alkuperän varmentaminen muuttuu läpinäkyvämmäksi loppukäyttäjälle ja ydinvoimalla tuotetun sähkön kaksoislaskennan riski pienenee. Voimassa oleva lainsäädäntö on sallinut toiminnanharjoittajien ilmoittavan ydinvoimalla tuotetun sähkön alkuperän tosiasiallisen tuotantotavan mukaan, minkä lisäksi ydinvoimalla tuotettu sähkö on ollut mukana Energiaviraston laskemassa jäännösjakaumassa.

#### 4.2.1.2 Kaasu

Ehdotuksen myötä kaasulle, mukaan lukien vety, luotaisiin alkuperätakuujärjestelmä ja ehdotuksen vaikutukset toiminnanharjoittajille nykytilaan verrattuna ovat merkittäviä. Tällä hetkellä Gasgrid Finland Oy (aiemmin Gasum Oy) ylläpitää biokaasusertifikaattijärjestelmää, josta myönnettyjä biokaasusertifikaatteja voidaan hyödyntää esimerkiksi asiakkaille myytävän biokaasun alkuperän ilmoittamiseen sekä tunnisteena biokaasun käytöstä verotuksessa. Biokaasusertifikaatteja myönnetään ainoastaan siirtoverkkoon syötetylle biokaasulle. Biokaasusertifikaattijärjestelmä ei perustu lainsäädäntöön, vaan järjestelmän ylläpitäjän laatimaan ohjeistukseen.

Alkuperätakuujärjestelmässä alkuperätakuuta myönnettäisiin kaikelle uusiutuvan kaasun tuotannolle, mukaan lukien vedyn tuotanto. Näin ollen alkuperätakuuta myönnettäisiin nykytilanteesta poiketen myös biokaasulle, jota ei syötetä maakaasuverkkoon, ja jakeluverkkoon syötetylle uusiutuvilla energialähteillä tuotetulle kaasulle. Muutos on merkittävä, koska suurin osa biokaasusta tuotetaan maakaasuverkon ulkopuolella. Ehdotuksen myötä selvästi nykyistä useammalla kaasun tuottajalla olisi mahdollisuus saada tuloja alkuperätakuiden myynnistä. Alkuperätakuilla olisi mahdollista käydä kauppaa niin kansallisesti kuin jäsenvaltioiden välillä. Toisaalta alkuperätakuujärjestelmään liittyminen aiheuttaa kustannuksia, esimerkiksi tietojen raportoinnista alkuperätakuurekisteriin ja tuotantolaitoksen todentamisesta aiheutuvat kustannukset sekä rekisterinpitäjän perimät maksut kaasua tuottavan laitoksen rekisteröimisestä ja alkuperätakuiden myöntämisestä ja siirtämisestä. Erityisesti pienten tuotantolaitosten kohdalla alkuperätakuujärjestelmän hallinnoinnista aiheutuvat kustannukset voivat olla huomattavia.

Ehdotuksen myötä kaasulle, mukaan lukien vety, asetettaisiin uusiutuvan alkuperän varmennusvelvoite. Kaasun myyjien, tuottajien ja käyttäjien tulisi varmentaa alkuperätakuilla myymänsä tai käyttämänsä kaasu, mukaan lukien vety, joka on ilmoitettu alkuperältään uusiutu-

vaksi. Varmennusvelvoite koskisi ainoastaan tilanteita, joissa kaasua markkinoidaan ja myydään alkuperältään uusiutuvana. Ehdotuksella ei velvoitettaisi kaasun tuottajia hakemaan alkuperätakuita kaikelle tuotannolleen.

Ehdotuksella asetettaisiin poikkeus varmennusvelvollisuudesta sellaisissa tilanteissa, joissa alkuperätakuiden käytöstä ei voida katsoa olevan lisäarvoa. Poikkeus koskisi uusiutuvaa kaasua, joka toimitetaan kulutukseen sellaista kaasuputkea pitkin, joka ei ole osa maakaasuverkkoa, jonka hallintaan on myönnetty maakaasuverkkolupa, ja kyseiselle kaasulle ei ole haettu alkuperätakuita. Poikkeuksen johdosta ehdotuksessa asetettavalla varmennusvelvoitteella ei olisi vaikutuksia sellaisen biokaasun tuottajan toimintaan, joka toimittaa biokaasun kulutukseen maakaasuverkon ulkopuolista kaasuputkea pitkin, ellei toiminnanharjoittaja halua hakea tuotannolleen alkuperätakuita.

Toiminnanharjoittajille alkuperätakuujärjestelmästä aiheutuvien kustannusten arvioidaan olevan korkeammat kuin biokaasusertifikaattijärjestelmästä aiheutuvat kustannukset. Biokaasusertifikaattijärjestelmän ylläpitäjä ei ole perinyt toiminnanharjoittajilta maksua esimerkiksi biokaasusertifikaattien myöntämisestä, mutta alkuperätakuujärjestelmässä rekisterinpitäjä voi periä toiminnanharjoittajilta maksuja, jotka vastaavat rekisterinpitäjälle alkuperätakuupalvelusta aiheutuvia kustannuksia ja mahdollistavat kohtuullisen tuoton. Alkuperätakuujärjestelmän kustannusten arvioidaan kuitenkin olevan kohtuullisia toiminnanharjoittajan näkökulmasta.

Ehdotuksen mukaisen alkuperätakuujärjestelmän käyttöönotto tuo osaltaan muutostarpeita myös biokaasun verotuskäytäntöihin. Alkuperätakuu ei ole verotuksessa biokaasusertifikaatin kaltainen varteenotettava keino biokaasun kulutuksen tunnistamiseen, koska kyse ei ole kansallisesta järjestelmästä. Biokaasun verotuksen mahdollisiin muutoksiin vaikuttavat myös monet alkuperätakuujärjestelmän ulkopuoliset tekijät.

Alkuperätakuita hakevien toiminnanharjoittajien ja myönnettyjen alkuperätakuiden määrien arvioidaan nousevan biokaasusertifikaattijärjestelmään verrattuna, koska alkuperätakuiden myöntämisestä tulee mahdollista myös kaasulle, jota ei ole syötetty maakaasuverkkoon sekä jakeluverkkoon syötetylle kaasulle.

Alkuperätakuujärjestelmää koskevan sääntelyn noudattamista valvoisi Energiavirasto. Sääntelyyn perustuvan järjestelmän arvioidaan olevan toiminnanharjoittajien kannalta nykyistä biokaasusertifikaattijärjestelmää selkeämpi ja tuovan uskottavuutta ja läpinäkyvyyttä alkuperätakuun ilmoittamiselle.

Loppukäyttäjän kannalta ehdotuksen olennaisin vaikutus on alkuperätakuujärjestelmästä aiheutuvat mahdolliset muutokset uusiutuvilla energialähteillä tuotetun kaasun hintaan. Biokaasun hinnan muodostumisessa muilla tekijöillä, kuten verotuksella, on kuitenkin suurempi merkitys kuin alkuperätakuun hinnalla tai alkuperätakuun myöntämiseen liittyvillä hallinnollisilla kustannuksilla. Alkuperätakuujärjestelmä parantaa uusiutuvan alkuperän ilmoittamisen läpinäkyvyyttä myös loppukäyttäjän näkökulmasta.

#### 4.2.1.3 Lämpö ja jäähdytys

Ehdotuksen myötä lämmölle ja jäähdytykselle luotaisiin alkuperätakuujärjestelmä ja ehdotuksen vaikutukset toiminnanharjoittajille nykytilaan verrattuna ovat merkittäviä. Tällä hetkellä lämmön ja jäähdytyksen myyjät voivat itsenäisesti päättää järjestelmistä, joiden perusteella ilmoittavat lämmön ja jäähdytyksen alkuperän asiakkailleen. Ehdotuksen mukaisesti uusiutuvilla energialähteillä tuotetulle lämmölle ja jäähdytykselle sekä hukkalämmölle ja -kylmälle asetet-

taisiin varmennusvelvoite. Lämmön ja jäähdytyksen myyjien, tuottajien ja käyttäjien tulisi varmentaa alkuperätakuuta peruuttamalla myymänsä tai käyttämänsä lämpö tai jäähdytys, joka on ilmoitettu alkuperältään uusiutuvaksi tai hukkalämmöksi tai -kylmäksi. Varmennusvelvoite koskisi ainoastaan tilanteita, joissa lämpöä ja jäähdytystä markkinoidaan tai myydään alkuperältään määriteltynä. Ehdotuksella ei velvoitettaisi lämmön ja jäähdytyksen tuottajia hakemaan alkuperätakuuta tuotannolleen.

Lämmön ja jäähdytyksen tuottajille syntyisi kustannuksia alkuperätakuujärjestelmään liittymisestä, esimerkiksi tietojen raportoinnista alkuperätakuurekisteriin ja tuotantolaitoksen todentamisesta aiheutuvat kustannukset sekä rekisterinpitäjän perimät maksut tuotantolaitoksen rekisteröimisestä ja alkuperätakuiden myöntämisestä ja siirtämisestä. Alkuperän ilmoittamisen vaatimukset ja ilmoittamiseen liittyvä kustannusrakenne muuttuisi selvästi ehdotuksen myötä. Ehdotuksen valmistelussa on kiinnitetty huomiota alkuperätakuujärjestelmään liittyviin hallinnollisiin kustannuksiin ja arvion mukaan alkuperän ilmoittamisesta ja varmentamisesta aiheutuvat kustannukset eivät olisi toiminnanharjoittajille olennaisesti korkeammat kuin nykytilanteessa, jossa lämmön ja jäähdytyksen myyjät itse vastaavat järjestelmästä, jolla takaavat asiakkailleen alkuperää koskevien väittämiensä todenperäisyyden. Tällä hetkellä alkuperältään uusiutuvaksi tai hukkalämmöksi ilmoitettuja lämpötuotteita myyvä toiminnanharjoittaja saattaa esimerkiksi tilata ulkopuoliselta tilintarkastajalta alkuperäjärjestelmänsä tarkastuksen vuosittain, mistä aiheutuu kustannuksia. Lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuujärjestelmää voi olla mahdollista käynnistysvaiheessa rahoittaa valtion budjetista, jotta hallinnolliset kustannukset eivät nousisi kohtuuttomiksi ja näin ollen estäisi lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuumarkkinan syntymistä.

Ehdotuksella olisi vaikutuksia erityisesti niiden toiminnanharjoittajien toimintatapaan ja tietojärjestelmiin, jotka jo tällä hetkellä myyvät alkuperältään määriteltäviä lämpötuotteita. Todennäköisesti ainakin nämä toiminnanharjoittajat harkitsisivat alkuperältään määriteltujen lämpötuotteiden myynnin jatkamista myös alkuperätakuujärjestelmän käynnistymisen jälkeen. Alkuperätakuujärjestelmällä voi olla vaikutusta alkuperältään määriteltujen lämpötuotteiden tarjontaan. Tarjonta voi kasvaa, jos toiminnanharjoittajat kokevat alkuperätakuujärjestelmän toimivaksi ja hallinnollisilta kustannuksiltaan kohtuulliseksi, ja toisaalta laskea, jos kokemus alkuperätakuujärjestelmästä on päinvastainen.

Lämmön ja jäähdytyksen tuottajilla olisi ehdotuksen myötä mahdollisuus saada tuloja alkuperätakuiden myynnistä. Alkuperätakuilla olisi mahdollista käydä kauppaa niin kansallisesti kuin jäsenvaltioiden välillä.

Alkuperätakuujärjestelmää koskevan sääntelyn noudattamista valvoisi Energiavirasto. Sääntelyyn perustuvan järjestelmän arvioidaan olevan toiminnanharjoittajien kannalta nykyisiä yhtiökohtaisia järjestelmiä selkeämpi ja tuovan uskottavuutta ja läpinäkyvyyttä alkuperän ilmoittamiselle.

Loppukäyttäjän kannalta ehdotuksen olennaisin vaikutus on alkuperän varmentamiseen käytettävän järjestelmän nykyistä parempi läpinäkyvyys. Tämä vaikutus voi olla olennaisin yritysasiakkaiden osalta. Ehdotuksen ei arvioida vaikuttavan olennaisesti uusiutuviin energialähteisiin perustuvan lämmön ja jäähdytyksen tai hukkalämmön ja -kylmän hintaan, koska hallinnollisten kustannusten arvioidaan alkuperätakuujärjestelmässä olevan lähellä toiminnanharjoittajien omien tällä hetkellä käytössä olevien alkuperän varmentavien järjestelmien hallinnollisia kustannuksia.

## 4.2.2 Vaikutukset viranomaisten ja rekisterinpitäjien toimintaan ja henkilöresursseihin

### 4.2.2.1 Energiavirasto

Energiavirasto jatkaisi alkuperätakuulain noudattamista valvovana viranomaisena myös alkuperätakuujärjestelmän laajennuksen jälkeen. Lisäksi Energiavirasto toimisi lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuiden osalta rekisterinpitäjänä.

Sääntelyn laajentumisen myötä Energiaviraston tehtävien määrä lisääntyisi, kun alkuperätakuulain valvonta tulisi ulottaa sähkön myyjien, käyttäjien ja tuottajien lisäksi kaasun, mukaan lukien vety, sekä lämmön ja jäähdytyksen myyjiin, käyttäjiin ja tuottajiin. Sääntelyn laajentumisen myötä Energiaviraston valvottavana olisi kaksi rekisterinpitäjää nykyisen yhden sijasta. Energiavirastolle aiheutuisi lisätyötä lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuujärjestelmän käynnistämiseen liittyvistä tehtävistä, kuten tietojärjestelmän ja menettelyiden luomisesta sekä toiminnanharjoittajien ohjeistuksesta. Energiavirastolle aiheutuisi lisätyötä myös arviointilaitosten muutoshakemusten käsittelystä. Lisäksi Energiavirastolle voisi aiheutua lisätyötä kansainväliseen yhteistyöhön osallistumisesta lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuujärjestelmän osalta.

Laajentuvat tehtävät edellyttävät sekä uusien menettelyjen luomista että henkilöresurssien lisäämistä sekä kouluttautumista. Lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuurekisterin hoitamiseksi on tarpeen luoda sähköinen alkuperätakuurekisteri. Energiavirasto on arvioinut, että esityksen toimeenpanon valmisteluvaiheessa Energiaviraston resurssitarve olisi vuonna 2021 neljä henkilötyövuotta ja 300 000 euroa sähköisen alkuperätakuurekisterin tietojärjestelmäkustannuksiin. Lain toimeenpanossa vuonna 2022 ja siitä eteenpäin resurssitarve olisi kaksi henkilötyövuotta ja 150 000 euroa sähköisen alkuperätakuurekisterin ylläpitoon. Tarvittavien henkilöstöresurssien takaamiseksi Energiaviraston olisi rekrytoitava neljä asiantuntijaa, joista kaksi olisi määräaikaista resurssia vuoden 2021 valmisteluvaiheeseen. Vuonna 2020 Energiaviraston resurssitarpeista kaksi henkilötyövuotta kohdistuisi yleisiin alkuperätakuulain valvontaan ja jäännösjakautaman laskentaan liittyviin tehtäviin ja kaksi henkilötyövuotta lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuurekisteriin liittyviin tehtäviin. Ostopalvelut kohdistuisivat kokonaisuudessaan alkuperätakuurekisteriin liittyviin tehtäviin.

Energiavirasto voisi kerätä maksuja rekisterinpitäjänä toimiessaan. Maksuja voitaisiin periä alkuperätakuujärjestelmää käyttäviltä toiminnanharjoittajilta esimerkiksi alkuperätakuurekisteriin rekisteröitymisestä sekä alkuperätakuiden myöntämisestä ja siirrosta. Lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuumarkkinan kokoa on vaikea arvioida etukäteen. Alkuperätakuujärjestelmästä perittävät maksut voitaisiin mahdollisesti pitää toiminnanharjoittajien kannalta kohtuullisina tarvittaessa rahoittamalla osin julkisin varoin Energiaviraston toiminta rekisterinpitäjänä.

### 4.2.2.2 Fingrid Oyj

Fingrid Oyj toimii tällä hetkellä sähkön alkuperätakuujärjestelmän rekisterinpitäjänä. Sääntelyn muutokset eivät toisi merkittäviä muutoksia Fingrid Oyj:n toimintaan rekisterinpitäjänä. Laskelmat mukaan ydinvoimalla tuotetun sähkön alkuperätakuiden myöntäminen aiheuttaisi tarvetta sähköisessä alkuperätakuurekisterissä tietojärjestelmämuutoksiin, jotka olisivat kuitenkin järjestelmän kokonaisuuteen nähden vähäisiä. Sääntelyn muutosten myötä Fingrid Oyj:n tulisi muokata toiminnanharjoittajille osoitettua ohjeistusta sekä alkuperätakuupalvelun ehtoja, jotka Energiavirasto hyväksyy. Sääntelyn muutokset eivät aiheuta Fingrid Oyj:lle olennaisia muutoksia nykyisen alkuperätakuupalvelun kustannuksiin. Palvelun kustannukset kate-

taan alkuperätakuurekisteriä käyttäviltä toiminnanharjoittajilta kerättävillä maksuilla. Energiavirasto hyväksyy rekisterinpitäjän hintojen määräytymisperusteet sekä alkuperätakuupalvelusta saatavan kohtuullisen tuoton.

#### 4.2.2.3 Gasgrid Finland Oy

Gasgrid Finland toimii tällä hetkellä biokaasusertifikaattijärjestelmän ylläpitäjänä ja ehdotetun sääntelyn myötä Gasgrid Finland Oy:stä tulisi kaasun alkuperätakuujärjestelmän rekisterinpitäjä. Rekisterinpitäjänä toimiminen toisi lisätehtäviä Gasgrid Finland Oy:lle nykytilanteeseen verrattuna. Ehdotuksen myötä rekisterinpitäjän tulisi esimerkiksi hakea Energiavirastolta hyväksyntä alkuperätakuujärjestelmäpalvelun ehdoille. Lisätehtäviä aiheutuisi myös alkuperätakuuta koskevan standardin päivytyksestä sekä kansainvälisestä yhteistyöstä ERGaR-järjestyksessä. ERGaR (The European Renewable Gas Registry) on kansallisten kaasun alkuperätakuujärjestelmän rekisterinpitäjien yhteistyöjärjestö, jonka tavoitteena on mahdollistaa kaasun alkuperätakuiden siirtäminen sähköisesti eri maiden rekisterien välillä.

Gasgrid Finland Oy:lle aiheutuisi tietojärjestelmäkustannuksia sähköisen alkuperätakuurekisterin päivittämisestä vastaamaan lakiehdotuksen mukaista sääntelyä. Laajentuvat tehtävät edellyttävät myös henkilöstöresursseja. Gasgrid Finland Oy on arvioinut, että esityksen toimeenpanon alkuvaiheessa vuonna 2021 tietojärjestelmän kehitykseen liittyvät resurssitarpeet olisivat puolikas henkilötyövuosi ja ostopalveluna hankittavat kehityskulut olisivat 160 000 euroa. Lain toimeenpanossa vuonna 2022 ja siitä eteenpäin resurssitarve olisi noin yksi henkilötyövuosi ja tietojärjestelmän käyttökustannusten arvioidaan olevan 30 000 euroa vuosittain. Mahdollisista tietojärjestelmän kehitystöistä voisi aiheutua lisäkustannuksia myös toimeenpanon alkuvaiheen jälkeen.

Gasgrid Finland Oy:llä olisi mahdollisuus periä maksuja alkuperätakuujärjestelmää käyttäviltä toiminnanharjoittajilta esimerkiksi alkuperätakuurekisteriin rekisteröitymisestä sekä alkuperätakuiden myöntämisestä ja siirrosta. Energiavirasto hyväksyy rekisterinpitäjän hintojen määräytymisperusteet sekä alkuperätakuupalvelusta saatavan kohtuullisen tuoton.

#### 4.2.2.4 Arviointilaitokset

Tällä hetkellä arviointilaitoksen tehtävänä on todentaa voimalaitoksen tuotantotapa ja energialähteet ennen kuin voimalaitoksen tuottamalle sähkölle voidaan myöntää alkuperätakuuta. Energiavirasto on hyväksynyt viisi arviointilaitosta. Ehdotuksesta arvioidaan aiheutuvan vaikutuksia arviointilaitosten toimintaan. Ehdotuksen mukaisesti alkuperätakuujärjestelmän piiriin tulisi useita uusia tuotantomuotoja, jotka olisivat ydinvoimalla tuotettu sähkö, uusiutuva kaasu, mukaan lukien vety, sekä lämpö ja jäädytys. Uudet tuotantomuodot voivat lisätä arviointilaitosten osaamistarpeita. Lämmön tuotantoon liittyvää osaamista arviointilaitoksilla voi olla sähköä ja lämpöä tuottavista yhteistuotantolaitoksista jo tällä hetkellä. Vaikutukset arviointilaitoksiin arvioidaan kuitenkin vähäisiksi, koska muiden todentamisjärjestelmien mukainen todentaminen voitaisiin ehdotuksen mukaan rinnastaa alkuperätakuujärjestelmän todentamiseen. Tällaisia todennuksia voisivat olla esimerkiksi syöttötariffijärjestelmän tai päästökauppajärjestelmän puitteissa tehtyä todennus. Ydinvoiman osalta todentaminen on suoraviivaista, koska kaikki ydinvoimalaitoksen tuottama sähkö on alkuperätakuuseen oikeuttavaa tuotantoa. Ehdotus voi tuoda jonkin verran lisää asiakkaita arviointilaitoksille.

### 4.2.3 Ympäristövaikutukset

RED II -direktiivin tavoitteena on edistää uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian käyttöä. Ehdotuksen mukainen alkuperätakuujärjestelmä sisältäisi uusiutuviin energialähteisiin

perustuvan energian lisäksi myös muita suorilta päästövaikutuksiltaan neutraaleja energiamuotoja. Alkuperätakuiden avulla mahdollistetaan energiankäyttäjille energian alkuperää koskevien valintojen tekeminen ja lisätään energiankäyttäjien luottamusta energian alkuperästä esitettäviin väitteisiin. Alkuperätakuu ainoana hyväksyttävänä alkuperän varmentavana menetelmänä selkeyttäisi järjestelmää ja lisäisi siten väitteiden ymmärrettävyyttä.

Esityksellä voi olla vaikutusta uusiutuvan energian kysyntään ja pidemmällä aikavälillä uusiutuvan energian tuotantoon. Mahdolliset uusiutuvan energian tuotantoa lisäävät vaikutukset voivat vähentää päästöjä ja parantaa ilmanlaatua. Uusiutuvan energian tuotantoa lisäävän vaikutuksen edellytyksenä on, että uusiutuvan energian alkuperätakuista tulee niukkuutta. Alkuperätakuiden markkinassa tulee todennäköisesti olemaan energiamuotokohtaisia eroja. Kysynnän ja tarjonnan suhdetta on kuitenkin vaikea arvioida etukäteen. Uusiutuvalle sähkölle myönnettävien alkuperätakuiden hinta on viime vuosina ollut kohtalaisen alhainen, joten kysyntä on ollut kohtuullista tarjontaan nähden. Lämmössä ja jäähdytyksessä uusiutuvan energian osuus on kansallisesti jo nyt korkea. Uusiutuvaa energiaa kohtaan on kuitenkin viime vuosina havaittu kasvavaa kiinnostusta niin kuluttaja- kuin yritysasiakkaidenkin keskuudessa.

#### 4.2.4 Yhteiskunnalliset vaikutukset

Ehdotuksen myötä alkuperätakuujärjestelmä laajenisi uusiin energiamuotoihin. Sähkön siirtoverkko on Euroopassa yhtenäinen joitain erillisiä saarekkeitä lukuun ottamatta. Suomessa maakaasuverkkoa on ainoastaan maan eteläosassa. Biokaasusertifikaatteja on myönnetty ainoastaan maakaasun siirtoverkkoon syötetylle kaasulle, joten potentiaalisten alkuperätakuisiin oikeutetun uusiutuvan kaasun tuottajien määrä kasvaisi huomattavasti ehdotuksen myötä. Tämä muutos voi tasapainottaa biokaasun tuottajien toimintamahdollisuuksia maakaasuverkon alueella ja sen ulkopuolella toimivien tuottajien välillä. Lämmön ja jäähdytyksen siirtoverkot ovat huomattavasti kaasun siirtoverkkoa paikallisemmat. Ehdotuksen mukaisesti alkuperätakuista myönnettäisiin kaikille alkuperätakuujärjestelmään kuuluville energiamuodoille tuotannon fyysisten siirtoyhteyksien laajuudesta riippumatta.

Ehdotuksen mukainen alkuperätakuujärjestelmä vahvistaisi energiankäyttäjän mahdollisuuksia tehdä valintoja ostamansa energian alkuperän suhteen. Luotettavan ja läpinäkyvän alkuperätakuujärjestelmän myötä energian tuotannon ympäristövaikutuksia voidaan tuoda selkeämmin asiakkaiden tietoon.

## 5 Muut toteuttamisvaihtoehdot

### 5.1 Vaihtoehdot ja niiden vaikutukset

Sääntelyn toteuttamisvaihtoehtojen ja niiden vaikutusten tarkastelu on jaoteltu energiamuodon perusteella sähköön, kaasuun sekä lämpöön ja jäähdytykseen.

#### 5.1.1 Sähkö

RED II:ssa veloitetaan jäsenvaltiot myöntämään alkuperätakuut ainoastaan uusiutuvilla energialähteillä tuotetulle sähkölle. Kansallisesti on kuitenkin havaittu tarve myös ydinvoiman alkuperätakuille. Useilla sähkönmyyjillä on jo tällä hetkellä ydinvoimaan tai yleisemmin päästöttömään sähköön perustuvia sähkötuotteita. Alkuperätakuiden myöntämisen ja varmennusveloitteen laajentaminen ydinvoimalla tuotettuun sähköön muuttaa ydinvoimalla tuotetun sähkön alkuperän ilmoittamisen läpinäkyvämmäksi asiakkaille ja vähentää kaksoislaskennan riskiä

ydinvoimalla tuotetun sähkön osalta. Tällä hetkellä ydinvoimalla tuotetun sähkön kaksoislaskenta on mahdollista, koska sähkön myyjien tosiasiallisen tuotantotavan perusteella ydinvoimalla tuotetuksi ilmoittaman sähkön määrä on mukana myös jäännösjakaumassa.

Direktiivin mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että samalle tuotannolle myönnetyn alkuperätakuun markkina-arvo otetaan asianmukaisesti huomioon asiaan liittyvässä tukijärjestelmässä. Velvoite koskee ainoastaan direktiivin implementoinnin jälkeen myönnettäviä tukia. Ehdotuksen mukaisesti tukea saanutta tuotantoa ei rajattaisi alkuperätakuiden myöntämisen ulkopuolelle. Tämän katsotaan olevan selkein ratkaisu asiakkaiden ja tuottajien kannalta.

Ehdotuksen mukainen alkuperältään uusiutuvaksi tai ydinvoimalla tuotetuksi ilmoitetun sähkön varmennusvelvoite on sähkömarkkinadirektiivin ja RED II:n vaatimuksia laajempi. Velvoite koskee sähkön myyjien lisäksi tietyissä tilanteissa sähkön käyttäjiä ja tuottajia. Varmennusvelvoite on pitkälti saman sisältöinen jo voimassa olevassa sääntelyssä. Nykyistä sääntelyä sovellettaessa varmennusvelvollisuus on koettu raskaaksi niissä tilanteissa, joissa sähkökäyttäjä myös tuottaa sähköä pääasiassa omaan käyttöönsä. Tällainen tilanne voi syntyä esimerkiksi silloin, kun kauppakeskuksen katolla tuotetaan sähköä aurinkopaneeleilla ja kauppakeskus haluaa käyttää tietoa itse tuotetun uusiutuvan sähkön käytöstä markkinoinnissaan. Hallinnollisen taakan pienentämiseksi varmennusvelvoite ei ehdotuksen mukaisesti koskisi sähkökäyttäjää, joka myös tuottaa sähköä omaan käyttöönsä teholtaan alle yhden megavolttiampeerin suuruudessa voimalaitoksessa. Poikkeus varmennusvelvoitteesta koskee kaksoislaskennan välttämiseksi ainoastaan niitä tilanteita, joissa tuotannolle ei ole haettu alkuperätakuuta.

### 5.1.2 Kaasu

Ehdotuksen mukaisesti alkuperältään uusiutuvaksi ilmoitettavan kaasun myynnille ja käytölle asetettaisiin varmennusvelvoite, vaikka RED II ei tähän velvoita. Varmennusvelvoitteen myötä välttää kaksoislaskentaa kaasun osalta ja luoda alkuperätakuujärjestelmästä läpinäkyvämpi asiakkaan kannalta. Hallinnollisen taakan vähentämiseksi varmennusvelvoitteeseen esitetään poikkeusta, jonka myötä alkuperätakuilla varmentaminen ei olisi pakollista niissä tilanteissa, joissa kaasun alkuperästä ei ole epäselvyyttä ja tuotannolle ei ole haettu alkuperätakuuta. Kaasun alkuperästä ei voida katsoa olevan epäselvyyttä, jos kaasua ei syötetä maakaasuverkkoon, vaan siirretään tuotannosta kulutukseen maakaasuverkon ulkopuolista kaasuputkea pitkin.

Alkuperätakuuta myönnettäisiin myös tukea saaneelle uusiutuvan kaasun tuotannolle. Tämän katsotaan olevan selkein ratkaisu asiakkaiden ja tuottajien kannalta. Biokaasun tuotannon kannattavuus ei vielä usein yllä markkinaehtoisuuteen, joten tukea saaneen tuotannon osuus kaikesta tuotannosta on huomattava.

RED II:ssa velvoitetaan jäsenvaltiot myöntämään alkuperätakuut kaikelle uusiutuvilla energialähteillä tuotetulle kaasulle. Kestävyyssuhteiden täytyminen ei näin ollen voi olla edellytyksenä kaasun alkuperätakuun myöntämiselle. Merkintä kestävyyssuhteiden täyttymisestä voisi olla hyvä kuitenkin sisällyttää alkuperätakuuseen.

Biokaasua tuotetaan ja käytetään eri kohteissa eri laatuina. Maakaasuverkkoon voidaan syöttää vain verkkokelpoista metaania kun taas maakaasuverkon ulkopuolella käytettävä kaasu voi joissain käyttökohteissa (esimerkiksi lämmön tuotanto biokaasulla) olla laadultaan erilaista ja metaanipitoisuudeltaan alhaisempaa kuin maakaasuverkkoon syötettävä kaasu. Uusiutuva kaasu voi olla myös paineistettua (compressed bio gas, CBG) tai nesteytettyä (liquefied bio gas, LBG). Kaasun alkuperätakuuta voidaan myöntää myös vedylle. Eri kaasulaaduille myönnettäviä alkuperätakuuta voidaan käyttää ristiin. Alkuperätakuu myönnetään energiasisällön perusteella, joten raakakaasun verkkokaasua alhaisempi metaanipitoisuus otetaan huomioon myönnettävien

alkuperätakuiden määrästä. Eri kaasulaaduille myönnettävät toisistaan erilliset alkuperätakuut olisivat vähentäneet huomattavasti järjestelmän joustavuutta.

### 5.1.3 Lämpö ja jäädytys

RED II:ssa veloitetaan jäsenvaltiot myöntämään alkuperätakuut ainoastaan uusiutuvilla energialähteillä tuotetulle lämmölle ja jäädytykselle. Kansallisesti on kuitenkin havaittu kysyntää myös hukkalämmön ja -kylmän alkuperätakuille. Useilla lämmönmyyjillä on tällä hetkellä alkuperältään määriteltyjä lämpötuotteita ja näistä osa perustuu joko kokonaan tai osittain hukkalämpöön. Asiakkaita kiinnostavat uusiutuvilla energialähteillä tuotetun lämmön ja jäädytyksen lisäksi myös muut vähäpäästöiset lämmön ja jäädytyksen tuotteet.

Alkuperätakuuta myönnettäisiin ehdotuksen mukaan myös tukea saaneelle lämmön ja jäädytyksen tuotannolle. Tämän katsotaan olevan selkein ratkaisu asiakkaiden ja tuottajien kannalta.

Ehdotuksen mukaisesti alkuperältään uusiutuvaksi tai hukkalämmöksi tai -kylmäksi ilmoitetun lämmön ja jäädytyksen myynnille ja käytölle asetettaisiin varmennusvelvoite, vaikka RED II:ssa jäsenvaltioita ei tähän veloiteta. Jos alkuperältään määritellyn lämmön ja jäädytyksen myynnille ei asetettaisi varmennusvelvoitetta, käytössä tulisi todennäköisesti olemaan useita erilaisia menetelmiä alkuperän ilmoittamiseen. Tällä hetkellä alkuperän ilmoittamisen järjestelmät ovat yhtiökohtaisia. Varmennusvelvoitteen myötä alkuperätakuujärjestelmästä tulisi läpinäkyvämpi asiakkaan kannalta. Hallinnollisen taakan vähentämiseksi varmennusvelvoitteen esitetään poikkeusta, jonka myötä alkuperätakuilla varmentaminen ei olisi pakollista niissä tilanteissa, joissa lämmön tai jäädytyksen alkuperästä ei ole epäselvyyttä ja tuotannolle ei ole haettu alkuperätakuuta. Lämmön ja jäädytyksen alkuperästä ei voida katsoa olevan epäselvyyttä, jos kyseessä on esimerkiksi kiinteistökohtainen lämmitys tai kaukolämpöverkko, jossa kaikki lämpö tuotetaan uusiutuvilla energialähteillä.

RED II:ssa veloitetaan jäsenvaltiot myöntämään alkuperätakuut kaikelle uusiutuvista energialähteistä tuotetulle lämmölle ja jäädytykselle. Lämmön ja jäädytyksen alkuperätakuuta voidaan myöntää niin kiinteistökohtaiselle lämmitykselle ja jäädytykselle, teollisuuden lämmitykselle ja jäädytykselle kuin kaukolämmölle ja -jäädytyksellekin. Alkuperätakuuta voidaan käyttää saman energiamuodon sisällä ristiin eri tuotantomuotojen välillä. Tuotetun lämmön lämpötila vaihtelee kohteittain suuresti, esimerkiksi teollisuushöyryn ja kaukolämpöverkkoon tuotetun lämmön lämpötilaero voi olla suuri. Alkuperätakuut kuitenkin myönnetään energiasäällön mukaan, jolloin lämpötilaero otetaan huomioon myönnettävien alkuperätakuiden määrässä. Eri lämmitysmuodoille myönnettävät toisistaan erilliset alkuperätakuut vähentäisivät huomattavasti järjestelmän joustavuutta.

## 5.2 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot

RED II:n täytäntöönpano alkuperätakuusäätelyn osalta on tällä hetkellä pääsääntöisesti kesken kaikissa jäsenvaltioissa eikä sitä ole tämän hetken tiedon mukaan saatettu kansalliseen lainsäädäntöön vielä yhdessäkään jäsenvaltiossa. Muutamilla jäsenvaltioilla on kuitenkin jo entuudestaan käytössä alkuperätakuujärjestelmä tai vapaaehtoinen sertifikaattijärjestelmä biokaasulle.

### 5.2.1 Ruotsi

Ruotsissa on tällä hetkellä käytössä sähkön alkuperätakuujärjestelmä, josta säädetään lailla sähkön alkuperätakuista (lag (2010/601) om ursprungsgarantier för el), jota on muutettu vuonna 2017 (lag om ändring i lagen (2010:601) om ursprungsgarantier för el, 2017/327). Alkuperäta-

kuita myönnetään kaikkiin energialähteisiin perustuvalla sähkölle. Nykyisin esimerkiksi fossiilista energialähteistä tuotetulle sähkölle voidaan myöntää oma alkuperätakuunsa ja ydinvoimalle omansa.

RED II:n toimeenpanon myötä rekisterinpitäjänä tulee toimimaan alkuperätakuulainsäädännön toimeenpanosta vastaava viranomaisen Energimyndigheten, joka toimii jo nykyisin sähkön alkuperätakuiden rekisterinpitäjänä. Energimyndigheten myös valvoo alkuperätakuiden myöntämistä, siirtämistä ja peruuttamista. Alkuperätakuut on peruutettava viimeistään 12 kuukauden päästä energiayksikön tuottamisen jälkeen.

Alkuperätakuujärjestelmä on tarkoitettu rahoittamaan alkuperätakuujärjestelmän käyttäjiltä kerättävillä maksuilla.

Uusiutuvista energialähteistä peräisin olevalle sähkölle myönnetään Ruotsissa taloudellista tukea vihreiden sertifikaattien kautta. RED II:n mukaan alkuperätakuun markkina-arvo on otettu huomioon, jos taloudellista tukea myönnetään kaupattavien vihreiden sertifikaattien järjestelmällä.

### 5.2.2 Tanska

Tanskassa sähkön alkuperätakuista säädetään kahdella viranomaisen (Energistyrelsen) määräyksellä (Bekendtgørelse om oprindelsesgaranti for VE-elektricitet (BEK nr 1323 af 30/11/2010)) ja Bekendtgørelse om deklaration af elektricitet til forbrugerne (BEK nr 1322 af 30/11/2010)).

Tanskassa rekisterinpitäjänä toimii nykyisin kantaverkkoyhtiö Energinet. Se myöntää, siirtää ja peruuttaa alkuperätakuut uusiutuvalla energialla tuotetulle sähkölle. Energinet hoitaa lisäksi vapaaehtoista sertifikaattijärjestelmää biokaasulle, josta jalostetaan biometaania, jota syötetään kaasuverkkoon. Alkuperätakuusäätelyn noudattamista valvoo Energistyrelsen.

Tanskassa alkuperätakuuta myönnetään vain uusiutuvalla energialla tuotetulle energialle, eikä se ole suunniteltu alkuperätakuiden myöntämistä muilla energialähteillä tuotetulle energialle myöskään jatkossa. Lämmön ja jäähdytyksen osalta alkuperätakuuta on suunniteltu myönnettävän vain kaukolämmölle ja -jäähdytykselle, ei rakennuskohtaiselle tai teollisuuden lämmitykselle ja jäähdytykselle.

Järjestelmän hallinnointi aiotaan rahoittaa siten, että alkuperätakuujärjestelmän käyttäjä maksavat alkuperätakuiden hakemisesta, myöntämisestä, siirtämisestä ja peruuttamisesta syntyvät kustannukset.

### 5.2.3 Viro

Virossa on tällä hetkellä alkuperätakuujärjestelmä sähkölle ja biokaasulle. Sähkön ja biometaanin alkuperätakuujärjestelmistä säädetään kahdessa laissa (Electricity Market Act, RT I 2003 25, 153, ja Natural Gas Act, RT I 2003, 21, 128). RED II:n toimeenpanon myötä alkuperätakuuta on suunniteltu myönnettävän sähkön ja biokaasun lisäksi uusiutuvalla lämmöllä ja jäähdytykselle, uusiutuvilla energialähteillä tuotetulle vedylle sekä hiilineutraalille tuotannolle, millä tarkoitetaan esimerkiksi vetyä, joka on tuotettu fossiilista energialähteistä ja jonka tuotannosta syntynyt hiilidioksidi on otettu talteen CCS- tai CCU-tekniikalla. Rekisterinpitäjänä tulisi toimimaan Elering AS, joka toimii sähkö- ja kaasuverkon siirtoverkonhaltijana.

Biokaasun alkuperätakuujärjestelmän hallinnointi rahoitetaan tällä hetkellä päästöoikeuksien huutokaupasta saaduilla tuloilla. Sähkön alkuperätakuujärjestelmä taas rahoitetaan sähkön loppukäyttäjiltä perittävällä uusiutuvan energian maksulla. RED II:n toimeenpanon jälkeen alkuperätakuujärjestelmä on suunnitelmassa rahoittaa kokonaisuudessaan loppukäyttäjiltä perittävällä uusiutuvan energian maksulla.

Alkuperätakuuta tulotaisiin RED II:n toimeenpanon jälkeen myöntämään myös tukea saaneelle tuotannolle, mutta alkuperätakuuta ei myönnettäisi tuottajalle vaan nämä myytäisiin julkisessa huutokaupassa. Biokaasun osalta mahdollinen tuki maksetaan vasta alkuperätakuiden myöntämisen jälkeen ja alkuperätakuut ovat edellytys tuen myöntämiselle.

Alkuperätakuiden voimassaoloaika tulisi olemaan 18 kuukautta, mutta alkuperätakuiden siirto muuten kuin energian fyysisen siirron yhteydessä olisi mahdollista ainoastaan 12 kuukauden kuluessa tuotannosta.

## **6 Lausuntopalaute**

Esitysluonnos oli lausunnoilla 6 päivästä heinäkuuta 24 päivään elokuuta 2020 lausuntopalvelu.fi-verkkopalvelussa. Lausuntoa pyydettiin seuraavilta tahoilta: ....

*[Lausuntoja saatiin xx. Lausuntopyyntö ja saadut lausunnot ovat lausuntopalvelu.fi –sivustolla ja valtioneuvoston hankeikkunan julkisessa palvelussa osoitteessa valtioneuvosto.fi/hankkeet tunnuksella TEM040:00/2019. Lausuntopalvelun kautta annetuista lausunnoista on myös laadittu lausuntotiivistelmä, joka on tallennettu valtioneuvoston hankeikkunaan.]*

## **7 Säännöskohtaiset perustelut**

### **7.1 Laki energian alkuperätakuista**

#### **7.1.1 1 luku. Yleiset säännökset**

**1 §.** *Lain soveltamisala.* Ehdotetussa laissa säädettäisiin sähkön, kaasun sekä lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuista ja alkuperän varmentamisesta alkuperätakuilla. Lisäksi laissa säädettäisiin sähkön alkuperän ilmoittamisesta.

**2 §.** *Määritelmät.* Pykälässä säädettäisiin lain keskeisistä määritelmistä.

Pykälän 1 kohdassa säädettäisiin alkuperätakuun määritelmästä. Määritelmä perustuisi RED II:n 2 artiklan toisen alakohdan 12 alakohdan mukaiseen alkuperätakuun määritelmään, mutta vastaisi ehdotettua kansallisen alkuperätakuujärjestelmän laajuutta. Uusiutuvan alkuperän osoittamisen lisäksi alkuperätakuulla voisi myös osoittaa ydinvoimalla tuotetun sähkön sekä hukkalämmön ja -kylmän alkuperän. Lisäksi alkuperätakuulla voisi osoittaa energiatehokkuusdirektiivin mukaisesti, että sähkö on tuotettu tehokkaalla yhteistuotannolla.

Pykälän 2–4 kohdissa säädettäisiin RED II:n 2 artiklan toisen alakohdan 1–3 alakohtien mukaisesti uusiutuvista energialähteistä, ympäristön energiasta ja geotermisestä energiasta.

Pykälän 5 kohdan mukaan uusiutuvalla kaasulla tarkoitettaisiin biokaasua sekä muuta uusiutuvilla energialähteillä tuotettua kaasua ja vetyä. Uusiutuvilla energialähteillä tuotettu kaasu voi tarkoittaa esimerkiksi uusiutuvilla energialähteillä tuotetusta vedystä valmistettua synteettistä metaania.

Pykälän 6 ja 7 kohdissa säädettäisiin biokaasun ja biomassan määritelmistä RED II:n 2 artiklan toisen alakohdan 28 ja 24 alakohtien mukaisesti.

Pykälän 8 kohdassa määriteltäisiin uusiutuvilla energialähteillä tuotettu sähkö. Määritelmä vastaisi voimassa olevan sähkön alkuperätakuulain säännöstä. Pykälän 9 kohdassa säädettäisiin uusiutuvilla energialähteillä tuotetun lämmön ja jäähdytyksen määritelmästä.

Pykälän 10 kohdassa säädettäisiin RED II:n 2 artiklan toisen alakohdan 9 alakohdan mukaisesti hukkalämmön ja hukkakylmän määritelmistä. Hukkalämmöllä ja -kylmällä tarkoitettaisiin teollisuus- tai sähköntuotantolaitoksissa tai palvelualalla sivutuotteena väistämättä syntyvää lämpöä tai kylmää, joka katoaisi käyttämättömänä ilmaan tai veteen, jos sitä ei johdettaisi kaukolämmitys- tai jäähdytysjärjestelmään, jos on käytetty tai käytetään yhteistuotantoprosessia tai jos yhteistuotanto ei ole mahdollista. RED II:n määritelmän mukaisesti hukkalämmön ja -kylmän tunnusmerkki on sen hyödyntäminen kaukolämmitys- tai kaukojäähdytysjärjestelmässä. Jätteenpolto rinnastuu suomalaisen käytännön mukaan siitä saatavan energian hyötykäyttöön, eikä jätteenpoltoista saatava lämpö ole katsottavissa hukkalämmöksi.

Hukkalämmön määritelmän tarkentamiseksi pykälän 11 kohdassa säädettäisiin kaukolämmön ja kaukojäähdytyksen määritelmistä. RED II:n 2 artiklan toisen alakohdan 19 alakohdan mukaisesti niillä tarkoitettaisiin termisen energian jakelua höyryn, kuuman veden tai jäähdytetyn nesteen muodossa keskitetyistä tai hajautetuista tuotantolähteistä verkoston välityksellä useisiin rakennuksiin tai kohteisiin käytettäväksi lämmitykseen tai jäähdytykseen sisätiloissa tai prosesseissa.

Pykälän 12–14 kohdissa säädettäisiin ehdotetun lain voimaan tullessa voimassa olevan sähkön alkuperätakuulain määritelmiä vastaavasti yhteistuotannon, tehokkaan yhteistuotannon määritelmistä ja yhteistuotannolla tuotetun sähkön määritelmistä. Määritelmät perustuvat energiatehokkuusdirektiiviin.

Pykälän 15 kohdassa säädettäisiin voimalaitoksen omakäyttölaitteista.

Pykälän 16 kohdassa säädettäisiin sähkön jäännösjakaumasta RED II:n 2 artiklan toisen alakohdan 13 alakohdan määritelmään perustuen.

Pykälän 17 kohdan mukaan sähkökäyttäjällä tarkoitettaisiin sähkön loppukäyttäjää sekä luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka toimittaa sähköä vain muille samaan konserniin kuuluville yhtiöille taikka kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen verkon kautta. Määritelmä vastaisi lain voimaan tullessa voimassa olleen sähkön alkuperätakuulain määritelmää. Konsernilla tarkoitettaisiin kirjanpitolain 6 §:n mukaista konsernia.

Pykälän 18 kohdan määritelmä sähkön loppukäyttäjistä vastaisi sähkömarkkinalain (588/2013) 3 §:n 18 kohdan määritelmää.

Pykälän 19 kohdassa säädettäisiin kaasunkäyttäjän määritelmästä. Vastaavasti kuin sähkökäyttäjän osalta, kaasunkäyttäjä viittaisi sekä loppukäyttäjään että luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön, joka toimittaa kaasua vain muille samaan konserniin kuuluville yhtiöille taikka kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen verkon kautta.

Pykälän 20 kohdassa säädettäisiin lämmön ja jäähdytyksen loppuasiakkaan määritelmästä, joka vastaisi energiatehokkuusdirektiivin määritelmää. Loppuasiakkaalla tarkoitettaisiin luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka ostaa lämpöä tai jäähdytystä tai molempia omaa loppukäyttö-

ään varten. Loppuasiakkaalla olisi energianhankintaa koskeva sopimus lämmön tai jäähdytyksen myyjän kanssa. Loppuasiakas voisi olla esimerkiksi asunto-osakeyhtiö, joka toimittaisi energian edelleen asukkaille, eli loppukäyttäjille. Loppuasiakas ja loppukäyttäjä voisivat myös olla sama taho.

Pykälän 21 kohdan mukaan sähkönmyyjällä tarkoitettaisiin sähkön toimittajaa, joka toimittaa sähköä sähkönkäyttäjälle. Pykälän 22 ja 23 kohdassa säädettäisiin vastaavasti kaasunmyyjän sekä lämmön ja jäähdytyksen myyjän määritelmistä. Pykälän 24 kohdan mukaan energianmyyjä olisi yleisnimitys sähkön, kaasun, mukaan lukien vety, lämmön ja jäähdytyksen toimittajille.

Pykälän 25 kohdassa säädettäisiin maakaasumarkkinalain (587/2017) 3 §:n 1 kohdan mukaisesti maakaasuverkon määritelmästä.

**3 §. *Energian alkuperätakuut.*** Pykälässä säädettäisiin niistä energia- ja tuotantomuodoista, joille alkuperätakuu voidaan myöntää. Alkuperätakuuta voitaisiin myöntää kolmelle energiamudolle: sähkölle, kaasulle, mukaan lukien vety, sekä lämmölle ja jäähdytykselle. Mikäli energia olisi vain osittain esimerkiksi uusiutuvilla energialähteillä tuotettua, myönnettäisiin alkuperätakuu tälle osuudelle.

Sähkön alkuperätakuu voitaisiin esityksen mukaan myöntää uusiutuvilla energialähteillä ja ydinvoimalla tuotetulle sähkölle sekä tehokkaalla yhteistuotannolla tuotetulle sähkölle. RED II:n 19 artiklan 2 kohdassa 1 alakohdassa edellytetään, että jäsenvaltiot varmistavat alkuperätakuiden myöntämisen uusiutuvista lähteistä tuotetulle energialle. Tämän lisäksi Suomessa otettaisiin käyttöön sähkön alkuperätakuut ydinvoimalla tuotetulle sähkölle. Energiatehokkuusdirektiivin 14 artiklan 10 kohdan mukaisesti myös tehokkaalla yhteistuotannolla tuotetulle sähkölle myönnettäisiin alkuperätakuu. Jos sähköä tuotettaisiin tehokkaalla yhteistuotannolla uusiutuvia energialähteitä käyttäen, myönnettäisiin tuotetulle sähkölle ainoastaan uusiutuvan energian alkuperätakuu, jossa RED II:n 19 artiklan 8 kohdan mukaisesti ilmoitetaan uusiutuvan alkuperän lisäksi tehokkaasta yhteistuotannosta. Alkuperätakuun tietosisältöä koskeva säännös sisältyisi 4 §:än.

Kaasun alkuperätakuu voitaisiin myöntää uusiutuvalla kaasulle. Lain 2 §:n 5 kohdan määritelmän mukaisesti uusiutuva kaasu kattaisi myös uusiutuvilla energialähteillä tuotetun vedyn. Uusiutuvan vedyn tuotannossa käytetty sähkö tulisi varmentaa uusiutuvaksi alkuperätakuuta käyttämällä, jos uusiutuvan energian käyttö ei kävisi tuotantolaitoksen todentamistodistuksesta ilmi. Käytännössä jos uusiutuvilla energialähteillä tuotettu sähkö olisi peräisin samalta laitosalueelta, ei toimijan tarvitsisi erikseen hakea ja peruuttaa alkuperätakuuta.

Lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuu voitaisiin myöntää uusiutuvilla energialähteillä tuotetulle lämmölle ja jäähdytykselle. Lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuu voitaisiin lisäksi myöntää hukkalämmölle ja hukkakylmälle.

Alkuperätakuuta ei voisi myöntää energialle, joka käytetään energiantuotantoprosessissa.

**4 §. *Alkuperätakuussa esitettävät tiedot.*** Pykälässä säädettäisiin niistä tiedoista, jotka alkuperätakuun tulisi sisältää ja jotka perustuvat RED II:n 19 artiklan 7 kohtaan. Pykälässä säädettäisiin lisäksi siitä, että uusiutuvilla energialähteillä tehokkaalla yhteistuotannolla tuotetulle sähkölle myönnettyyn uusiutuvan energian alkuperätakuuseen tulisi merkitä tehokkaan yhteistuotannon käytöstä.

Pykälä sisältäisi valtuutussäännöksen. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä tiedoista, joita alkuperätakuun tulee sisältää. Esimerkiksi osasta RED II:n 19 artiklan

7 kohdan mukaisista tiedoista olisi niiden teknisyyden vuoksi tarkoituksenmukaista säätää asetuksella.

**5 §.** *Alkuperätakuun standardiyksikkö ja voimassaoloaika.* Alkuperätakuun standardiyksikkö olisi yksi megawattitunti. Kutakin tuotettua energiayksikköä kohden voitaisiin myöntää vain yksi energian alkuperätakuu, mikä olisi alkuperätakuujärjestelmän luotettavuuden kannalta keskeistä.

Alkuperätakuu olisi voimassa 12 kuukautta, jonka aikana alkuperätakuun voisi käyttää. Alkuperätakuu tulisi siten peruuttaa 12 kuukauden kuluessa sitä vastaavan energian viimeisestä tuotantopäivästä.

**6 §.** *Sähkön jäännösjakauma.* Pykälässä säädettäisiin pitkälti voimassa olevan sähkön alkuperätakuulain 11 d §:n mukaisesti sähkön jäännösjakauman laskennassa noudatettavista periaatteista. Valvontaviranomaisen, eli Energiaviraston olisi laskettava sähkön jäännösjakauma kunakin kalenterivuoden ajanjaksolle ja julkaistava se vuosittain seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä. Muiden energiamuotojen osalta jäännösjakaumaa ei ehdotuksen mukaan tarvitsisi laskea.

Jäännösjakaumaa laskettaessa olisi varmistettava, että uusiutuvilla energialähteillä tuotettu energiayksikkö sekä ydinvoimalla tuotettu energiayksikkö otetaan huomioon vain kerran. Tämä periaate tulisi ottaa huomioon jäännösjakauman laskentamenetelmästä päätettäessä. Laskentamenetelmän valinnassa tulisi ottaa huomioon mahdollisuuksien mukaan myös eurooppalaisen jäännösjakauman laskentatavan ja kansallisesti valitun laskentatavan yhteensopivuus.

Jotta jäännösjakauma voitaisiin laskea ajallaan, tulisi valvontaviranomaisen antaa sähkön alkuperätakuujärjestelmän rekisterinpitäjää ja sähkönmyyjiä koskevia, jäännösjakauman muodostamiseksi tarpeellisia määräyksiä määräajoista, joita olisi noudatettava kohdistettaessa käytettyjä alkuperätakuuta tietylle kalenterivuodelle sekä ilmoitettaessa valvontaviranomaiselle kohdistamista koskevia tietoja.

Sähkönmyyjät, -tuottajat ja -käyttäjät olisivat velvollisia käyttämään jäännösjakaumaa sähkön alkuperästä ilmoittaessaan, jos sähkön alkuperää ei olisi varmennettu alkuperätakuulla, eivätkä 7 §:ssä säädetyt poikkeukset varmennusvelvollisuudesta soveltuisi. Myös sähkönmyyjän tulisi 19 ja 20 §:n mukaisia ilmoitusvelvollisuuksiaan täyttäessään ilmoittaa alkuperä jäännösjakauman mukaisesti, mikäli sähkön alkuperää ei ole varmennettu alkuperätakuulla.

Toimijoiden tulisi käyttää viimeisintä sähkön jäännösjakaumaa viimeistään kolmen kuukauden kuluttua sen julkaisemisesta. Verrattuna voimassa olevan sähkön alkuperätakuulain säännökseen siirtymäaikaa pidennettäisiin kuukaudella. Muutoksen arvioidaan helpottavan toimijoiden työtä, eikä se toisaalta vaikuttaisi merkittävästi sähkönkäyttäjien saamien tietojen ajankohtaisuuteen.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä jäännösjakauman laskemisesta.

#### 7.1.2 2 luku. Energian alkuperän varmentaminen

**7 §.** *Velvollisuus varmentaa sähkön alkuperä alkuperätakuulla.* Pykälä vastaisi pitkälti voimassa olevan sähkön alkuperätakuulain 11 §:n mukaista varmentamisvelvoitetta. Jatkossa velvollisuus käyttää alkuperän varmentamisessa alkuperätakuuta kattaisi kaksoislaskennan välttämiseksi myös ydinvoiman, sillä ydinvoimalla tuotetulle sähkölle voitaisiin jatkossa myöntää

alkuperätakuut. Lisäksi 3 momenttiin lisättäisiin alle 1 megavolttiampeerin tuotantolaitoksessa omaan käyttöön tuotetun sähkön alkuperän varmentamiseen liittyvä poikkeus.

Pykälän 1 momentin mukaan sähkönmyyjän, joka myy sähkönkäyttäjälle uusiutuvilla energialähteillä tai ydinvoimalla tuotettua sähköä, tulisi varmentaa myymänsä uusiutuvilla energialähteillä ja ydinvoimalla tuotetun sähkön alkuperä. Velvoite varmentaa sähkön alkuperä liittyisi ainoastaan niihin tilanteisiin, joissa myyjä myisi sähköä sähkönkäyttäjälle nimenomaisesti uusiutuvilla energialähteillä tai ydinvoimalla tuotettuna, ei niin kutsuttuna yleissähkönä.

Sähkönkäyttäjän määritelmä kattaisi loppukäyttäjän lisäksi myös tilanteet, joissa myyjän sopimuskumppani myisi sähköä eteenpäin samaan konserniin kuuluville yrityksille sekä tilanteet, joissa myyjän sopimuskumppani toimittaisi sähköä eteenpäin kiinteistöverkon tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisessä sähköverkossa. Säännös vastaisi tältä osin voimassa olevaa sähkön alkuperätakuulain säännöstä.

Uusiutuvilla energianlähteillä ja ydinvoimalla tuotetun sähkön määrä tai osuus myydystä sähköstä tulisi varmentaa alkuperätakuuta käyttämällä. Sähkönmyyjän tulisi 11 §:ssä säädetyn mukaisesti ilmoittaa rekisterinpitäjälle alkuperätakuiden käyttämisestä niiden voimassaoloaikana, ja rekisterinpitäjä peruuttaisi käytetyt alkuperätakuut. Alkuperän varmentamisveloitteen täyttämisen osoittaminen tehtäisiin viimeistään valvontaviranomaisen määräämänä ajankohtana osoittamalla myytyä sähköä vastaava määrä peruutettuja alkuperätakuuta. Sähkön alkuperän varmentamiseksi tulisi peruutettujen alkuperätakuiden olla nimenomaisesti sähkön alkuperätakuuta, eli alkuperätakuuta ei voisi käyttää energiamuotojen välillä ristiin. Uusiutuvien energialähteiden tai ydinvoiman osuutta ei tarvitsisi erikseen varmentaa, jos osuus ilmoitettaisiin Energiaviraston julkaiseman jäännösjakauman avulla.

Pykälän 2 momentin mukaan myös sähköntuottajan, joka muussa liiketoiminnassaan ilmoittaa asiakkailleen tietoja käyttämänsä sähkön alkuperästä, tulisi varmentaa uusiutuvilla energialähteillä ja ydinvoimalla tuotetun sähkön alkuperä 1 momentin mukaisesti. Momentti koskisi käytännössä esimerkiksi metsäteollisuuden yrityksiä, jotka käyttävät itse uusiutuvilla energianlähteillä tuottamaansa sähköä erilaisten lopputuotteiden kuten paperin valmistuksessa ja ilmoittavat asiasta markkinoinnissaan. Säännöksellä varmistettaisiin, että uusiutuvilla energialähteillä tai ydinvoimalla tuotettu sähkö olisi näissäkin tilanteissa alkuperältään luotettavasti varmennettua ja toisaalta vähennettäisiin kaksoislaskennan riskiä.

Myös sähkönkäyttäjän tulisi 3 momentin mukaisesti varmentaa markkinointiväittämänsä sähkön alkuperästä. Pykälän 3 momentin mukaan sähkönkäyttäjän, joka markkinoinnissaan ilmoittaa käyttämänsä sähkön olevan uusiutuvilla energialähteillä tai ydinvoimalla tuotettua, tulisi varmentaa sähkön alkuperä 1 momentin mukaisesti tai pystyttävä muuten osoittamaan, että se on käyttänyt 1 momentin mukaisesti varmennettua sähköä. Sähkön alkuperän osoittaminen muulla tavalla kuin alkuperätakuuta käyttämällä voisi tapahtua esimerkiksi sähkön toimitussopimuksella, jolla olisi sovittu uusiutuvilla energialähteillä tai ydinvoimalla tuotetun sähkön toimituksesta. Sähkönkäyttäjä voisi olettaa, että sähkönmyyjä noudattaa varmennusveloitteaan.

Voimassa olevan sähkön alkuperätakuulain säännökseen verrattuna 3 momenttiin lisättäisiin pienimuotoista sähköntuotantoa harjoittavaa sähkönkäyttäjää koskeva poikkeus. Sähkönkäyttäjän, joka tuottaisi omaan käyttöönsä sähköä uusiutuvilla energialähteillä nimellisteholtaan alle yhden megavolttiampeerin sähköntuotantolaitteistossa tai usean tuotantolaitteiston muodostamassa voimalaitoksessa, ei tarvitsisi varmentaa itse käyttämänsä ja tuottamansa sähkön alkuperää vastaavalla määrällä peruutettuja alkuperätakuuta ilmoittaessaan sähkön alkuperän markkinoinnissaan. Poikkeuksen soveltaminen edellyttäisi kaksoislaskennan välttämiseksi sitä, että kyseiselle sähkölle ei olisi haettu alkuperätakuuta. Oman tuotannon ja sen käytön osoittaminen

perustuisi verkonhaltijan mittauksiin ja taseselvitystietoihin. Sähkönkäyttäjän sähköntuotanto voisi tapahtua esimerkiksi osana sellaisen energiayhteisön toimintaa, jossa sähkönkäyttäjä on jäsenenä tai osakkaana.

**8 §.** *Velvollisuus varmentaa kaasun alkuperä alkuperätakuulla.* Velvollisuus varmentaa energian alkuperä alkuperätakuuta käyttämällä laajennettaisiin tällä lakiehdotuksella koskemaan myös kaasua, mukaan lukien vety. Ehdotuksen mukaan varmennusvelvollisuus koskisi sähkön varmennusvelvollisuutta vastaavasti kaasunmyyjää, -tuottajaa ja -käyttäjää silloin, kun kaasun alkuperä ilmoitettaisiin uusiutuvaksi.

Pykälän 1 momentin mukaan kaasunmyyjän, joka myisi kaasunkäyttäjälle uusiutuvaa kaasua, tulisi varmentaa myymänsä kaasun alkuperä alkuperätakuuta käyttämällä. Kaasunkäyttäjällä tarkoitettaisiin laissa kaasun loppukäyttäjää sekä luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka toimittaa kaasua vain muille samaan konserniin kuuluville yhtiöille taikka kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen verkon kautta. Vastaavasti kuin sähkön osalta uusiutuvan kaasun määrä tai osuus myydystä kaasusta varmennettaisiin viimeistään valvontaviranomaisen määräämänä ajankohtana vastaavalla määrällä peruutettuja alkuperätakuuta. Velvollisuus varmentaa alkuperä liittyisi ainoastaan tilanteisiin, joissa myytävän kaasun on ilmoitettu olevan alkuperältään uusiutuvaa. Kaasun alkuperän varmentamiseksi tulisi käyttää uusiutuvalla kaasulle myönnettyä alkuperätakuuta, eikä muun energiamuodon alkuperätakuuta voisi varmennusvelvollisuuden täyttämiseksi hyödyntää.

Momentissa säädettäisiin myös poikkeuksista varmennusvelvoitteeseen. Myydessään uusiutuvaa kaasua myyjän ei tarvitsisi varmentaa uusiutuvaa alkuperää alkuperätakuilla, jos kaasu toimitettaisiin kulutukseen sellaista kaasuputkea pitkin, joka ei ole osa maakaasumarkkinalain (587/2017) 2 luvun mukaisen luvan piirissä olevaa maakaasuverkkoa, ja kyseiselle kaasulle ei ole haettu alkuperätakuuta. Maakaasumarkkinalain 2 luvussa säädetään jakeluverkon ja siirtoverkon haltijan, suljetun jakeluverkonhaltijan ja erillisen linjan luvista. Poikkeus perustuisi siihen, että tilanteissa, joissa kaasua toimitettaisiin kaasuputkea pitkin suoraan kulutukseen, ei syntyisi epäselvyyttä kaasun alkuperästä. Lisäksi kaasun uusiutuvaa alkuperää ei tarvitsisi varmentaa alkuperätakuilla sellaisissa tilanteissa, joissa kaasu käytetään samalla kiinteistöllä tai sitä vastaavalla kiinteistöryhmällä, jolla kaasu on tuotettu. Kiinteistöryhmällä viitattaisiin tässä yhteydessä saman tahon hallinnassa oleviin toisiinsa rajoittuviin kiinteistöihin. Kaasua ei näissä tilanteissa välttämättä toimitettaisiin suoraan kulutukseen kaasuputkea pitkin, vaan se voitaisiin esimerkiksi siirtää säiliöön. Käytön tulisi tapahtua samalla kiinteistöllä tai kiinteistöryhmällä. Kaksoislaskennan välttämiseksi poikkeuksien soveltaminen edellyttäisi, että kyseiselle kaasulle ei ole haettu alkuperätakuuta.

Pykälän 2 momentin mukaisesti kaasuntuottajan, joka muussa liiketoiminnassaan ilmoittaa asiakkailleen tietoja käyttämänsä kaasun alkuperästä, tulisi varmentaa uusiutuvan kaasun alkuperä 1 momentin mukaisesti. Pykälän 3 momentin mukaisesti myös kaasunkäyttäjän, joka markkinoinnissaan ilmoittaa käyttävänsä uusiutuvaa kaasua, tulisi varmentaa uusiutuvan kaasun alkuperä joko alkuperätakuuta peruuttamalla tai esimerkiksi toimitussopimuksellaan. Pykälän 1 momentissa säädettyjä poikkeuksia sovellettaisiin myös kaasuntuottajaan ja kaasunkäyttäjään.

**9 §.** *Velvollisuus varmentaa lämmön ja jäähdytyksen alkuperä alkuperätakuulla.* Pykälässä säädettäisiin lämmön tai jäähdytyksen myyjän, tuottajan ja käyttäjän varmennusvelvollisuudesta. Varmennusvelvollisuus koskisi sekä uusiutuvilla energialähteillä tuotettua lämpöä ja jäähdytystä että hukkalämpöä ja -kylmää. Alkuperän varmentaminen tulisi tehdä alkuperätakuuta peruuttamalla. Poikkeuksena olisi tilanne, jossa uusiutuvilla energialähteillä tuotettuna tai hukkalämpönä tai -kylmänä myydyin energian siirtäminen käyttöön tapahtuisi teknisesti siten, että

lämmön tai jäähdytyksen alkuperästä ei olisi epäselvyyttä. Poikkeus kattaisi esimerkiksi tilanteet, joissa lämpöä tuotettaisiin samalla kiinteistöllä tai saman tahon hallinnassa olevalla kiinteistöryhmällä, ja lämpö siirrettäisiin kulutukseen siten, ettei se sekoittuisi muuhun lämpöön. Poikkeuksen piiriin kuuluisivat myös esimerkiksi sellaiset tilanteet, joissa kaukolämpöverkossa siirrettäisiin ainoastaan sellaisten tuotantolaitosten tuottamaa lämpöä, jotka käyttävät ainoastaan uusiutuvia energialähteitä. Poikkeuksen soveltaminen edellyttäisi, ettei kyseiselle energialle ole haettu alkuperätakuuta.

Lämmön tai jäähdytyksen tuottajan ja käyttäjän varmentamisvelvollisuuksista säädettäisiin pykälän 2 ja 3 momenteissa. Pykälän 2 momentin mukaisesti lämmön tai jäähdytyksen tuottajan, joka muussa liiketoiminnassaan ilmoittaa asiakkailleen tietoja käyttämänsä lämmön tai jäähdytyksen alkuperästä, tulisi varmentaa uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian sekä hukkalämmön ja hukkakylmän alkuperä 1 momentin mukaisesti. Pykälän 3 momentin mukaisesti myös lämmön tai jäähdytyksen käyttäjän, joka markkinoinnissaan ilmoittaa käyttämänsä lämmön tai jäähdytyksen olevan tuotettu uusiutuvilla energialähteillä, tulisi varmentaa uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian sekä hukkalämmön ja hukkakylmän alkuperä joko alkuperätakuuta peruuttamalla tai olisi muuten pystyttävä osoittamaan, että se on käyttänyt 1 momentin mukaisesti varmennettua lämpöä tai jäähdytystä. Pykälän 1 momentissa säädetyt poikkeuksia sovellettaisiin myös lämmön tai jäähdytyksen tuottajaan ja käyttäjään.

**10 §. Alkuperätakuun myöntäminen.** Rekisterinpitäjän tulisi myöntää alkuperätakuu uusiutuvilla energialähteillä ja ydinvoimalla tuotetulle sähkölle, uusiutuvalla kaasulle, mukaan lukien vety, uusituvista energialähteistä tuotetulle lämmölle ja jäähdytykselle sekä hukkalämmölle ja -kylmälle 1 momentissa säädettyjen ehtojen täytyessä. Energian tuotantotavan tulisi ensinnäkin olla todennettu ehdotetun lain mukaisesti. Todentamisesta säädettäisiin lain 13 §:ssä. Lisäksi hakijan tulisi olla ilmoittanut alkuperätakuun myöntämisen edellyttämät tiedot rekisterinpitäjälle.

Alkuperätakuu myönnettäisiin tuotetun energiamäärän perusteella kalenterikuukausittain. Jos tuotantomäärä kalenterikuukaudessa olisi vähemmän kuin yksi megawattitunti, alkuperätakuu myönnettäisiin sinä kalenterikuukautena, jonka aikana tuotantomäärä saavuttaisi yhden megawattitunnin rajan.

**11 §. Alkuperätakuun peruuttaminen.** RED II 19 artiklan 2 kohdan 2 alakohdan mukaan jäsenvaltioiden on varmistettava, että uusiutuvista lähteistä tuotettu energiayksikkö otetaan huomioon vain kerran. Tämä on myös keskeisessä roolissa kansallisen alkuperätakuujärjestelmässä, jossa sääntelyn yhtenä pyrkimyksenä on estää kaksoislaskenta.

Kaksoislaskennan estämiseksi alkuperätakuu tulisi peruuttaa, kun se on käytetty alkuperän varmentamiseksi. Energian myyjän sekä energian käyttäjän, joka varmentaisi itse käyttämänsä energian alkuperän alkuperätakuulla, tulisi ilman aiheetonta viivytystä ilmoittaa kirjallisesti tai muulla rekisterinpitäjän hyväksymällä tavalla alkuperätakuun käyttämisestä 7–9 §:n mukaiseen tarkoitukseen rekisterinpitäjälle tai tämän osoittamalle muulle taholle. Rekisterinpitäjän tulisi peruuttaa alkuperätakuu heti, kun se olisi saanut tiedon takuun käyttämisestä.

**12 §. Alkuperätakuun mitätöinti.** Alkuperätakuu olisi ehdotuksen mukaan voimassa 12 kuukautta alkuperätakuuta vastaavan energian viimeisestä tuotantopäivästä. Jos alkuperätakuun käytöstä ei olisi ilmoitettu ja sitä ei olisi peruutettu 12 kuukauden kuluessa, rekisterinpitäjän tulisi omasta aloitteestaan mitätöidä alkuperätakuu. Käytännössä mitätöinti voisi tapahtua tietojärjestelmässä automaattisesti 12 kuukauden aikarajan ylityttyä.

**13 §.** *Energiantuotantolaitoksen tuotantotavan ja sen käyttämien energialähteiden todentaminen.* Ennen kuin alkuperätakuu voitaisiin myöntää, energiantuotantolaitoksen tuotantotapa ja sen käyttämät energialähteet tulisi todentaa luotettavasti. Todentamisen suorittaisi valvontaviranomaisen, eli Energiaviraston hyväksymä arviointilaitos, joka antaisi todentamistodistuksen. Todentamistodistuksessa tulisi olla myös vahvistus siitä, että energiantuotantolaitoksen tuotama energia täyttää alkuperätakuun myöntämisen edellytykset.

Todentamistodistus olisi voimassa määräajan. Todentamistodistus olisi sen voimassaoloaikana uudistettava, jos tuotantolaitoksen tuotantotavan tekniset ominaisuudet tai sen käyttämät energialähteet muuttuisivat tavalla, joka vaikuttaisi tai voisi vaikuttaa alkuperätakuiden myöntämiseen.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä todentamisesta, todentamistodistuksen sisältämistä tiedoista ja sen voimassaoloajasta. Asetuksella voitaisiin myös säätää muuhun järjestelmään perustuvan todentamisen rinnastamisesta pykälässä tarkoitettuun todentamiseen. Näin voitaisiin hyödyntää muihin todentamisjärjestelmiin sisältyviä todentamisia, mikäli ne täyttäsivät tässä laissa todentamismenettelylle asetettavat vaatimukset. Myös esimerkiksi rekisterinpitäjän hyväksymän kevennetyn todentamismenettelyn rinnastamisesta voitaisiin voimassa olevan sääntelyn tavoin säätää asetuksella.

Arviointilaitokselle asetettavista vaatimuksista ja sen tehtävistä säädettäisiin lain 5 luvussa.

**14 §.** *Tietojen antaminen energiantuotantolaitoksen tuotantotavasta ja energialähteistä.* Energiantuotantolaitoksen haltijan olisi pykälän 1 momentin mukaan ilmoitettava rekisterinpitäjälle tiedot energian tuotantotavasta sekä niistä energialähteistä, joita energiantuotantolaitos on käyttänyt energian alkuperätakuun kohteena olevan energiamäärän tuottamiseen. Nämä tiedot olisi voitava tarpeen alkuperätakuun myöntämiseksi.

Pykälän 2 momentin mukaan valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä ilmoitusmenettelystä.

**15 §.** *Alkuperätakuun epääminen määräajaksi.* Alkuperätakuun hakeminen olisi energiantuotantolaitoksen haltijalle vapaaehtoista. Hakemalla alkuperätakuun tuottamalleen energialle energiantuotantolaitoksen haltija pyrkisi saamaan taloudellista lisäarvoa. Mahdollisten väärinkäytösten ennaltaehkäisemiseksi lakiin ehdotetaan säännöstä, jonka mukaan valvontaviranomaisena toimiva Energiavirasto voisi kieltää rekisterinpitäjää myöntämästä alkuperätakuuta virheellisesti menettelleelle tuotantolaitoksen haltijalle. Pykälän mukaan valvontaviranomainen voisi kieltää myöntämästä alkuperätakuuta energiantuotantolaitoksen haltijalle, joka on hakenut alkuperätakuuta tai jolle sellainen on myönnetty, jos tuotantolaitoksen haltija olisi alkuperätakuun saadakseen antanut virheellisiä tietoja arviointilaitokselle tai rekisterinpitäjälle taikka jättänyt antamatta arviointilaitokselle tai rekisterinpitäjälle tietoja. Lisäksi menettelystä olisi tullut seurata se, että alkuperätakuu olisi myönnetty perusteettomasti tai todellisuudessa tuotettua määrää olennaisesti suuremmalle energiamäärälle. Kiellon antaminen edellyttäisi siten tuottamuksellista toimintaa energiantuotantolaitoksen haltijalta. Kielto voitaisiin määrätä enintään kahden vuoden pituiseksi määräajaksi ja sen pituuden asettamisessa tulisi ottaa huomioon energiantuotantolaitoksen haltijan menettelyn tuottamuksellisuuden aste.

Valvontaviranomaisen 1 momentin nojalla antamaa kieltoa olisi 38 §:n nojalla muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakutuomioistuimella toisin määrätä.

Arviointilaitoksen ja rekisterinpitäjän tulisi 2 momentin mukaan ilmoittaa valvontaviranomaiselle, jos se epäilee energiantuotantolaitoksen haltijan antaneen virheellisiä tietoja alkuperätakuun saadakseen tai jättäneen antamatta tietoja, jotka liittyvät alkuperätakuun myöntämiseen. Ilmoitusvelvollisen tehtävänä ei olisi arvioida sitä, olisiko menettelyn seurauksena mahdollisesti alkuperätakuun epäminen määrääjäksi, vaan arvioinnin tekisi Energiavirasto.

### 7.1.3 3 luku. Alkuperätakuiden tunnustaminen

**16 §.** *Euroopan unionissa ja Euroopan talousalueella myönnetyn alkuperätakuun tunnustaminen.* Pykälässä säädettäisiin RED II:n 19 artiklan 9 kohdan mukaisesti toisen jäsenvaltion myöntämän alkuperätakuun tunnustamisesta. Lisäksi tunnustamisvelvollisuus koskisi ETA-valtiossa direktiivin säännösten mukaisesti myönnettyä alkuperätakuuta. Pykälän mukaisesti uusiutuvalla energialle, ydinvoimalla tuotetulle sähkölle ja hukkalämmölle tai hukkakylmälle myönnetty alkuperätakuu tulisi tunnustaa osoituksena energian alkuperästä 7–9 §:stä säädetyn varmennusvelvoitteen ja 19 §:ssä säädetyn sähkönmyyjän ilmoitusvelvollisuuden täyttämistä.

Työ- ja elinkeinoministeriö voisi kuitenkin päättää, että Suomi ei tunnusta tietyn EU- tai ETA-valtion 1 momentin mukaisia alkuperätakuita, jos alkuperätakuun täsmällisyydestä, luotettavuudesta ja todenperäisyydestä on perusteltuja epäilyjä. Näistä jäsenvaltion kieltäytymisperusteista säädetään direktiivissä. Mikäli ministeriö päättäisi kieltäytymisestä perusteltujen epäilyjen vuoksi, tulisi sen ilmoittaa kieltäytymisestä ja sen perusteista komissiolle. Jos komissio pitää tunnustamisesta kieltäytymistä perusteettomana, komissio voi direktiivin 19 artiklan 10 kohdan mukaisesti päätöksellään edellyttää kyseistä jäsenvaltiota tunnustamaan sen.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin lisäksi valvontaviranomaiselle ja rekisterinpitäjälle velvollisuus ilmoittaa ministeriölle, jos se katsoisi, että tietyn EU- tai ETA-valtion alkuperätakuiden tunnustamisesta tulisi kieltäytyä. Valvontaviranomainen tai rekisterinpitäjä ei itse tekisi päätöstä tunnustamisesta kieltäytymisestä.

**17 §.** *Euroopan unionissa ja Euroopan talousalueella tehokkaalla yhteistuotannolla tuotetulle sähkölle myönnetyn alkuperätakuun tunnustaminen.* Pykälässä säädettäisiin toisessa EU-jäsenvaltiossa tai ETA-valtiossa tehokkaalla yhteistuotannolla tuotetulle sähkölle myönnetyn alkuperätakuun tunnustamisesta. Alkuperätakuut olisi tunnustettava osoituksena 3 §:n 1 momentin ja 4 §:n sekä niiden nojalla annettujen säännösten mukaisista seikoista. Pykälän taustalla on energiatehokkuusdirektiivin (2012/27/EU) 14 artiklan 10 kohdan säännös alkuperätakuiden tunnustamisesta.

Työ- ja elinkeinoministeriö voisi päättää direktiivin mukaisesti, että Suomi ei tunnusta tietyn EU- tai ETA-valtion 1 momentin mukaisia alkuperätakuita, jos alkuperätakuun täsmällisyydestä, luotettavuudesta ja todenperäisyydestä olisi perusteltuja epäilyjä. Työ- ja elinkeinoministeriön on ilmoitettava kieltäytymisestä ja sen perusteista komissiolle. Komissio voi direktiivin mukaan päätöksellään velvoittaa jäsenvaltion tunnustamaan alkuperätakuut.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin säätää 1 momentin soveltamisesta myös EU- ja ETA-alueen ulkopuolella myönnettyihin alkuperätakuisiin.

**18 §.** *Kolmansissa maissa uusiutuvalla energialle myönnetyn alkuperätakuun tunnustaminen.* Kolmansissa maissa myönnetty alkuperätakuu, joka on myönnetty uusiutuvilla energialähteillä tuotetulle energialle, tulisi tunnustaa 7–9 ja 19 §:n mukaisesti käyttötarkoituksiin, jos Euroopan unioni on tehnyt asianomaisen kolmannen maan kanssa sopimuksen unionissa myönnettyjen

alkuperätakuiden vastavuoroisesta tunnustamisesta ja asianomaisessa kolmannessa maassa perustetuista yhteensopivista alkuperätakuujärjestelmistä, ja energiaa tuodaan tai viedään suoraan. Ehdotetun pykälän taustalla on RED II:n 19 artiklan 11 kohta.

Työ- ja elinkeinoministeriö voisi näissäkin tilanteissa päättää, että Suomi ei tunnusta tietyn kolmannen valtion 1 momentin mukaisia alkuperätakuuta, jos alkuperätakuun täsmällisyydestä, luotettavuudesta ja todenperäisyydestä olisi perusteltuja epäilyjä. Työ- ja elinkeinoministeriön tulisi näissäkin tilanteissa ilmoittaa kieltäytymisestä ja sen perusteista komissiolle. RED II:ssa näistä tilanteista ei ole erikseen säännöksiä. Ehdotettu säännös olisi tältä osin yhdenmukainen 16 ja 17 §:ssä säädetyn kanssa.

Pykälän 3 momentin mukaan alkuperätakuuta ei saisi tunnustaa, jos Euroopan unioni ei ole solminut 1 momentissa tarkoitettua sopimusta alkuperätakuun myöntäneen kolmannen maan kanssa.

#### 7.1.4 4 luku. Sähkönmyyjää koskevat säännökset

**19 §. *Velvollisuus ilmoittaa sähkön alkuperä.*** Luvussa säädettäisiin sähkömarkkinadirektiivin liitteen I kohdan 5 mukaisesti sähkönmyyjän velvollisuudesta antaa loppukäyttäjälle energialähteisiin liittyviä tietoja. Sähkönmyyjän tulisi ensinnäkin ilmoittaa laskuissa kunkin energialähteen osuus loppukäyttäjän sähkönmyyntisopimuksen mukaisesti ostamasta sähköstä tuotetulla. Lisäksi laskuissa tai niiden liitteissä olisi 2 momentin mukaisesti annettava tiedot kunkin energialähteen osuudesta sähkönmyyjän Suomessa myymän sähkön koko energialähdevalikoimasta edellisen vuoden aikana ymmärrettävällä ja helposti vertailtavissa olevalla tavalla. Kyseiset tiedot tulisi antaa myös Euroopan unionissa myydyn sähkön osalta, jos sähkönmyyjä toimii useassa eri jäsenvaltiossa.

Pykälän 1 momentin velvoitteen mukaan tuotekohtaiset tiedot tulisi näyttää loppukäyttäjän laskuissa, eli tiedot tulisi sisällyttää loppukäyttäjän laskuun. Pykälän 2 momentissa tarkoitettuja tietoja voisi puolestaan ilmoittaa laskuissa tai niiden liitteissä. Sähkömarkkinadirektiivi edellyttää 2 momentin mukaisten tietojen näyttämistä laskuissa ja laskutustiedoissa, niiden mukana tai niihin merkittynä. Riittävänä voitaisiin 2 momentin mukaisten tietojen osalta pitää sitä, että tiedot olisivat saatavilla esimerkiksi sähkönmyyjän internetsivuilla, joihin laskussa selkeästi viitataan.

Energialähteiden osuudet tulisi ilmoittaa vähintään kolmessa luokassa, eli uusiutuvilla energialähteillä, ydinvoimalla taikka fossiilisilla polttoaineilla tuotetuksi. Sähkönmyyjän loppukäyttäjälle ilmoittamaan energialähteiden jaotteluun olisi sisällytettävä sekä sähkönkäyttäjille että sähkönmyyjille myydyn sähkön kaikki hankintalähteet tasesähköyksikön toimittamaa tasesähköä lukuun ottamatta.

Uusiutuvilla energialähteillä taikka ydinvoimalla tuotetuksi sähkönmyyjä voisi ilmoittaa ainoastaan alkuperätakuilla varmennetun sähkön. Muu kuin alkuperätakuilla varmennettu sähkö ilmoitettaisiin Energiaviraston julkaiseman jäännösjakauman mukaisesti.

**20 §. *Sähkön energialähteistä syntyneiden hiilidioksidipäästöjen ja radioaktiivisten jätteiden määrän ilmoittaminen.*** Pykälässä säädettäisiin sähkömarkkinadirektiivin liitteen I kohdan 5 mukaisesti sähkönmyyjän velvollisuudesta antaa loppukäyttäjälle tietoja sähkönmyyjän edellisen vuoden aikana myymän sähkön tuottamiseen käytetyistä energialähteistä syntyneistä hiilidioksidipäästöistä ja radioaktiivisten jätteiden määrästä. Ilmoituksessa käytettävistä yksiköistä säädettäisiin 2 momentissa.

Hiilidioksidin ominaispäästöjä koskevassa ilmoituksessa tulisi mainita ominaispäästöjen laskennassa käytetyt energialähde- ja tuotantotapakohtaiset päästökertoimet sekä sähkön ja lämmön yhteistuotannon päästöjen jakomenetelmä. Käytetyn ydinpolttoaineen määrää koskeva tieto perustuisi Energiaviraston viimeisimmässä jäännösjakauman laskennassa käyttämään ja viraston julkaisemaan tietoon. Alkuperätakuilla varmentamattoman sähkön osalta hiilidioksidipäästöjen ja käytetyn ydinpolttoaineen määrän ilmoittamiseen tulisi käyttää Energiaviraston julkaiseman jäännösjakauman tietoja.

#### 7.1.5 5 luku. Rekisterinpitäjät ja arviointilaitokset

**21 §. Rekisterinpitäjät.** Pykälässä säädettäisiin alkuperätakuujärjestelmien rekisterinpitäjistä. Rekisterinpitäjällä tarkoitettaisiin RED II:n 19 artiklan 5 kohdan vaatimukset täyttävää nimettyä toimivaltaista elintä. Sähkön alkuperätakuiden osalta rekisterinpitäjänä toimisi jatkossakin järjestelmävastuuseen määrätty kantaverkonhaltija, Fingrid Oyj. Kaasun alkuperätakuiden osalta rekisterinpitäjänä toimisi maakaasujärjestelmän järjestelmävastuuseen määrätty siirtoverkonhaltija, Gasgrid Finland Oy. Lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuiden osalta rekisterinpitäjänä toimisi Energiavirasto.

**22 §. Rekisterinpitäjän tehtävät.** Rekisterinpitäjän tehtävänä olisi kussakin järjestelmässä alkuperätakuiden myöntäminen, siirtäminen, peruuttaminen ja mitätöinti sähköisesti energiamarkkinoiden osapuolten kannalta tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla. Alkuperätakuiden myöntäminen, siirtäminen, peruuttaminen ja mitätöinti tulisi järjestää siten, että alkuperätakuut ovat tarkkoja, luotettavia ja vaikeasti väärennettävissä.

Rekisterinpitäjän tulisi lisäksi tehtävien asianmukaisen hoitamisen kannalta tarvittavassa laajuudessa seurata toimialan kehitystä kansallisesti ja kansainvälisesti sekä osallistua alkuperätakuujärjestelmän kehittämiseen liittyvään eurooppalaiseen yhteistyöhön. Eurooppalainen yhteistyö koskisi ennen kaikkea rekisterinpitäjien välistä yhteistyötä järjestelmän kehittämiseksi ja esimerkiksi rekisterien yhteensopivuuden varmistamiseksi sekä standardin CEN - EN 16325 päivittämiseen liittyvää yhteistyötä. RED II:n 19 artiklan 6 kohdan mukaan jäsenvaltioiden ja nimettyjen toimivaltaisten elinten on varmistettava, että niiden asettamat vaatimukset ovat kyseisen standardin mukaisia, mistä syystä standardin kehitystyön seuraaminen olisi tärkeää.

Pykälän 2 momentin mukaan sähkön sekä kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjä voisi antaa tehtävän hoitamisen kokonaan omistamansa tytäryhtiön hoidettavaksi. Ehdotettu tapa organisoida rekisterinpitäjän tehtävät järjestelmävastaavan kantaverkonhaltijan tai järjestelmävastaavan siirtoverkonhaltijan kokonaan omistamaan tytäryhtiöön mahdollistaisi tarvittaessa toimintojen pitämisen erillään järjestelmävastaavien muista toiminnoista, mikä voisi vahvistaa myös maksujen läpinäkyvyyttä. Sähkön sekä kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjä voisi myös hankkia tehtävän järjestämiseksi tarvittavat palvelut osittain tai kokonaan sopimuskumppaninaan toimivalta palveluntuottajalta. Vastuu tehtävän asianmukaisesta hoitamisesta säilyisi joka tapauksessa rekisterinpitäjällä.

Lämmön ja jäähdytyksen rekisterinpitäjä, eli Energiavirasto ei voisi sähkön ja kaasun rekisterinpitäjien tavoin subdelegoida rekisterinpitäjän tehtävää eteenpäin. Sähkön ja kaasun rekisterinpitäjille ehdotetaan subdelegointimahdollisuutta niiden kokonaan omistamiin tytäryhtiöihin, koska tämä katsotaan tarpeelliseksi erityisosaamisen ja resurssien turvaamiseksi. Lämmön ja jäähdytyksen rekisterinpitäjänä toimisi puolestaan viranomainen, jonka kohdalla samanlaisia perusteita rekisterinpitäjyyden siirtämiseen eteenpäin ei ole. Energiavirasto voisi kuitenkin hankkia tehtävään liittyvän tietojärjestelmän sekä siihen liittyvät tietojärjestelmän tekniset ylläpitopalvelut osittain tai kokonaan sopimuskumppaninaan toimivalta palveluntuottajalta. Tämä

mahdollistaisi tehtävän hoitamisen mahdollisimman kustannustehokkaasti. Energiavirasto vastaisi tällöinkin tehtävän asianmukaisesta hoitamisesta ja käytännössä myös tietojärjestelmän toiminnasta.

Erityislainsäädännön lisäksi rekisterinpitäjän tulisi toiminnassaan noudattaa myös yleislainsäädännöstä tulevia säännöksiä. Esimerkiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnosta annettua lakia (*tiedonhallintalaki*, 906/2019) sovellettaisiin Energiavirastoon ja tietyiltä osin myös kaasun ja sähkön alkuperätakuujärjestelmän rekisterinpitäjiin. Tiedonhallintalain 4 lukua ja 22–27 §:ää sovelletaan yksityisiin henkilöihin tai yhteisöihin siltä osin kuin ne hoitavat julkista hallintotehtävää, minkä lisäksi sovelletaan lain 4 ja 28 §:ä yksityisiin henkilöihin tai yhteisöihin niiden käyttäessä julkista valtaa viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 4 §:n 2 momentissa tarkoitettulla tavalla.

Rekisterinpitäjät käsitelisivät laissa säädettyjä tehtäviään hoitaessaan henkilötietoja, kuten sähköpostiosoitteita, joihin sisältyy nimitieto. Henkilötietojen käsittelystä säädetään yleisessä tietosuoja-asetuksessa (EU) 2016/679 ja tietosuojalaissa (1050/2018). Lähtökohtaisesti alkuperätakuujärjestelmän rekisterinpitäjän suorittama henkilötietojen käsittely tehtäviensä hoitamiseksi perustuisi yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohtaan. Asetuksen 6 artiklan 1 kohdan e alakohdan mukaan henkilötietojen käsittely on lainmukaista, jos se on tarpeen yleistä etua koskevan tehtävän suorittamiseksi tai rekisterinpitäjälle kuuluvan julkisen vallan käyttämiseksi. Lisäksi sähkön ja kaasun rekisterinpitäjien suorittama henkilötietojen käsittely voisi joissakin tilanteissa perustua myös yleisen tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c alakohtaan, jonka mukaan henkilötietojen käsittelyn tulee olla tarpeen rekisterinpitäjän lakisääteisen velvoitteen noudattamiseksi. Ehdotetussa laissa säädettäisiin rekisterinpitäjän tehtävistä, jotka ovat julkisia hallintotehtäviä, ja joiden hoitamiseksi henkilötietojen käsittely olisi tietyissä tilanteissa tarpeen.

**23 §. Rekisterille asetettavat vaatimukset.** Alkuperätakuut tulisi 22 §:n mukaan myöntää, siirtää, peruuttaa ja mitätöidä sähköisesti. Tämä käytännössä edellyttäisi, että myös alkuperätakuurekisterin olisi oltava sähköinen. Lisäksi rekisterin ominaisuuksien tulisi pykälän mukaan tukea rekisterinpitäjän tehtävien asianmukaista hoitamista, ennen kaikkea sitä, että alkuperätakuut olisivat tarkkoja, luotettavia ja vaikeasti väärennettävissä. Myös yleislainsäädännöstä, kuten tiedonhallintalasta, johtuisi rekisterin toiminnalle vaatimuksia, jotka rekisterinpitäjän tulisi ottaa huomioon.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia määräyksiä rekisterille sekä rekisterissä tapahtuvalle alkuperätakuiden myöntämiselle, siirtämiselle, peruuttamiselle ja mitätöinnille asetettavista vaatimuksista. Valtuutussäännös olisi tarpeen, sillä vaatimukset voisivat olla luonteeltaan teknisiä ja niihin voisi vaikuttaa standardi CEN – EN 16325, jota parhaillaan päivitetään.

**24 §. Rekisterinpitäjien palveluiden hinnoittelu ja ehdot.** Pykälän 1 momentin mukaan sähkön ja kaasun alkuperätakuun myöntämiseen ja siirtämiseen liittyvän palvelun hinnoittelun tulisi olla kohtuullista. Palvelun maksuilla voitaisiin kattaa rekisterinpitäjille laista johtuvien velvoitteiden hoitamisesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset sekä kohtuullinen tuotto palvelun hoitamisesta. Hinnoittelun kohtuullisuudella tarkoitetaan sitä, että hinnoittelun tulisi perustua aiheutuneisiin kustannuksiin ja että toiminnan voiton tulisi olla kohtuullinen. Toiminnan hyväksyttävänä pidettävän tuoton tulisi heijastella samantapaiselle liiketoiminnalle luonteenomaista liiketoimintariskiä. Toiminnassa tulisi myös pyrkiä kustannustehokkuuteen eli palveluiden hinnoittelun ja mahdollisimman alhaisten kustannusten välillä ei saisi olla huomattavaa eroa.

Lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuun rekisterinpitäjän maksuista säädettäisiin erikseen lain 39 §:ssä, sillä maksut perustuisivat valtion maksuperustelakiin (150/1992).

Pykälän 2 momentin mukaan rekisterinpitäjän palvelun ehtoissa tulisi ottaa huomioon pienempien tuottajien mahdollisuus hyödyntää alkuperätakuujärjestelmää. Säännös koskisi kaikkia kolmea rekisterinpitäjää. Käytännössä rekisterinpitäjä voisi mahdollistaa pienempien tuottajien osallistumisen alkuperätakuujärjestelmään ja helpottaa niille tulevaa kustannusrasitusta esimerkiksi hyväksymällä järjestelmään toimijoita, jotka aggregoivat tuottajia rekisteriin yhdeksi toimijaksi. Aggregointi vähentäisi sekä tuottajille että rekisterinpitäjälle aiheutuvia kustannuksia, eikä pienempiä energiantuottajia tällöin olisi välttämätöntä enää ottaa erikseen huomioon palvelun hintoja määriteltäessä.

Alkuperätakuun peruuttamisesta ja mitätöinnistä ei saisi periä erillistä maksua minkään energiamuodon alkuperätakuujärjestelmässä. Tällaisen maksun periminen voisi muodostua esteeksi peruuttamiselle, joka on tärkeää kaksoislaskennan estämiseksi, ja toisaalta johtaa kohtuuttomaan tilanteeseen silloin, kun alkuperätakuun mitätöinnin johdosta alkuperätakuuta ja sen arvoa ei voisi enää hyödyntää. Rekisterinpitäjän tulisi julkaista palvelun myyntiehdot ja -hinnat avoimuuden vuoksi.

Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä sähkön sekä kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjien palvelujen hinnoittelusta. Lisäksi asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä koskien kaikkien rekisterinpitäjien ehtoja.

**25 §. Arviointilaitokset ja niitä koskevat vaatimukset.** Pykälässä säädettäisiin arviointilaitoksista ja niiden hyväksymisen edellytyksistä. Arviointilaitoksella tarkoitettaisiin tässä laissa valvontaviranomaisen hyväksymää ETA-alueella toimivaa yhteisöä, joka täyttää arviointilaitokselle asetettavat vaatimukset. Arviointilaitoksena ei voisi toimia luonnollinen henkilö. Arviointilaitoksella olisi keskeinen rooli alkuperätakuun myöntämisessä, minkä vuoksi on tarpeen varmistaa arviointilaitosten antamien todennusten riittävästä ja tasaisesta laadusta. Näiden tavoitteiden täyttyminen pyritään varmistamaan arviointilaitoksen hyväksymiselle asetettavilla vaatimuksilla.

Arviointilaitoksen edellytettäisiin ensinnäkin olevan toiminnallisesti ja taloudellisesti riippumaton sellaisista tahoista, joilla on alkuperätakuiden myöntämiseen liittyvä välitön tai välillinen etu. Toiseksi laitoksen henkilökunnalla tulisi olla toimintaan liittyvä hyvä tekninen ja ammatillinen koulutus sekä riittävän laaja-alainen kokemus toimintaan perehdyttävissä tehtävissä. Kolmanneksi edellytettäisiin, että laitoksella on luotettavaksi arvioitu ja valvottu menetelmä, jonka avulla sähkön alkuperän vaatimustenmukaisuus varmistetaan, sekä asianmukaiset ohjeet toimintaa ja sen seurantaa varten.

Valvontaviranomaisen, eli Energiaviraston, tulisi hyväksyä vaatimukset täyttävä yhteisö arviointilaitokseksi. Hyväksymispäätöksessä tulisi määritellä arviointilaitoksen pätevyysalue sekä antaa yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset arviointilaitoksen toimintaa koskevat määräykset. Määräyksillä varmistettaisiin, että arviointilaitoksen tehtävät tulevat asianmukaisesti hoidetuksi. Päätöksessä voitaisiin esimerkiksi vahvistaa, millaisia menettelyjä arviointilaitos saa soveltaa. Erityisestä syystä hyväksyminen voitaisiin antaa määräajaksi.

Tarkempia säännöksiä arviointilaitokselle asetettavista vaatimuksista ja valvontaviranomaisen hyväksymispäätöksestä voitaisiin antaa valtioneuvoston asetuksella.

**26 §.** *Hyväksymistä koskeva muuttaminen ja peruuttaminen.* Yhteisön tulisi täyttää arviointilaitoksen hyväksymiselle asetetut edellytykset koko sen ajan, kun yhteisö harjoittaa todentamistoimintaa. Arviointilaitoksen edellytetään ehdotuksen mukaan ilmoittavan valvontaviranomaiselle toimintaansa koskevista muutoksista, joilla on vaikutusta arviointilaitokselle asetettujen vaatimusten täyttymiseen.

Pykälän 2 momentin mukaan valvontaviranomainen voisi muuttaa hyväksymispäätöksessä annettua määräystä, jos se olisi tarpeen sen varmistamiseksi, että arviointilaitoksen tehtävät suoritetaan asianmukaisesti. Määräyksen muuttamista koskeva asia voisi tulla vireille myös arviointilaitoksen hakemuksesta. Muutos voisi koskea esimerkiksi pätevyysaluetta.

Jos arviointilaitos toimisi olennaisesti laissa säädetyn tai sen nojalla annettujen säännösten tai hyväksymispäätöksen määräysten vastaisesti valvontaviranomainen voisi antaa arviointilaitokselle huomautuksen tai varoituksen. Varoitus tai huomautus voitaisiin antaa myös niissä tilanteissa, joissa arviointilaitos ei täytä hyväksymiselle asetettuja vaatimuksia.

Valvontaviranomainen voisi tietyissä tilanteissa myös peruuttaa arviointilaitoksen hyväksymistä koskevan päätöksen. Hyväksymispäätös voitaisiin peruuttaa, jos hakemuksessa tai sen liitteessä on annettu virheellisiä tai puutteellisia tietoja, jotka olisivat olennaisesti vaikuttaneet päätökseen liittyvään harkintaan. Lisäksi päätöksen voisi peruuttaa niissä tilanteissa, joissa arviointilaitos ei enää täyttäisi arviointilaitoksen hyväksymisen edellytyksiä taikka arviointilaitos olisi olennaisella tavalla laiminlyönyt tai rikkonut sen laissa säädettyä velvollisuutta tai rajoitusta taikka päätöksessä annettua määräystä, eivätkä arviointilaitokselle annetut huomautukset ja varoitukset olisi johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen.

Valvontaviranomaisen olisi myös peruutettava arviointilaitoksen hyväksymistä koskeva päätös, jos arviointilaitos tekisi asiaa koskevan hakemuksen.

**27 §.** *Arviointilaitoksen tehtävät.* Arviointilaitoksen tehtävänä olisi suorittaa lain 13 §:n mukainen energiantuotantolaitoksen tuotantotavan ja sen käyttämien energialähteiden todentaminen. Arviointilaitoksen tulisi antaa todentamisesta todentamistodistus.

**28 §.** *Rikosoikeudellinen vastuu.* Pykälässä säädettäisiin rikosoikeudellista virkavastuuta koskevien säännöksiä soveltamisesta sähkön sekä kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjään sekä arviointilaitokseen sen suorittaessa laissa tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä. Perustuslakivaliokunta on lausunnoissaan katsonut, että tilanteissa, joissa julkinen hallintotehtävä annetaan hoidettavaksi muulle kuin viranomaiselle, tulee säädösperusteisesti huolehtia siitä, että tehtävää hoitavaan sovelletaan tässä tehtävässä samoja säännöksiä kuin viranomaisvastuulla vastaavaa tehtävää hoitavaan. Rikosoikeudellisesta virkavastuusta säädetään rikoslain 40 luvussa, jonka 12 §:n 1 momentin mukaan kyseisen luvun virkamiestä koskevia säännöksiä sovelletaan myös julkista valtaa käyttävään henkilöön.

Lisäksi pykälään sisältyisi informatiivinen viittaus vahingonkorvauslakiin (412/1974). Vahingonkorvauslain 3 luvun 2 §:n säännöstä julkisen vallan käyttäjän tuottamuksesta sovelletaan paitsi julkisyhteisöihin myös muihin yhteisöihin, kun ne lain, asetuksen tai lakiin sisältyvän valtuutuksen perusteella hoitavat julkista tehtävää ja tässä tehtävässä käyttävät julkista valtaa. Pykälän mukaan julkisyhteisö on velvollinen korvaamaan julkista valtaa käytettäessä virheen tai laiminlyönnin johdosta aiheutuneen vahingon. Vastuu syntyy kuitenkin vain silloin, kun toimen tai tehtävän suorittamiselle sen laatu ja tarkoitus huomioon ottaen kohtuudella asetettavia vaatimuksia ei ole noudatettu. Julkisen hallintotehtävän hoitamiseen liittyvä työntekijän vahingonkorvausvastuu määräytyy vahingonkorvauslain 4 luvun säännösten mukaisesti.

Julkista hallintotehtävää hoidettaessa tulisi lisäksi noudattaa hallinnon yleislakeja, eli hallintolakia (434/2003), kielilakia (423/2003), saamen kielilakia (1086/2003), julkisuuslakia (621/1999), tietosuojalakia (1050/2018) ja sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annettua lakia (13/2003).

#### 7.1.6 6 luku. Valvonta

**29 §. Valvontaviranomainen.** Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisesta ja sen tehtävistä. Energiavirasto toimisi lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista valvovana viranomaisena ja hoitaisi muut laissa sille säädettyt tehtävät. Valvontaviranomaisen tehtävänä olisi lain ja sen nojalla annettujen säännösten toteutumisen yleisluontoinen seuranta sekä puuttuminen sellaisiin tilanteisiin, joissa toimijat eivät toteuta niille säädettyjä velvoitteita taikka toimivat niiden vastaisesti. Energiaviraston valvontatoimivalta kohdistuisi paitsi energiamarkkinoiden osapuoliin, jotka käyttäisivät toiminnassaan alkuperätakuita, myös sähkön sekä kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjiin ja arviointilaitoksiin. Lain 33 §:ssä säädettäisiin valvontaviranomaisen käytettävissä olevista reaktiokeinoista, kun lain säännöksiä taikka lain nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä ei noudateta.

Energiaviraston valvontatoimivalta ei koskisi Energiavirastoa itseään tämän hoitaessa lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuiden rekisterinpitäjän tehtäviä. Lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuiden rekisterinpitäjän valvonta toteutettaisiin tavanomaisen muutoksenhakumenettelyn kautta siten, kun ehdotetun lain 37 §:ssä säädettäisiin. Lisäksi Energiaviraston toiminta rekisterinpitäjänä on muun julkishallinnon tavoin yleisten laillisuusvalvojien (eduskunnan oikeusasiamies ja valtioneuvoston oikeuskansleri) valvonnan alaista.

Valvontaviranomaisen toimivalta olisi myös etukäteistä suhteessa sähkön sekä kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjiin. Pykälän 2 momentin mukaan valvontaviranomaisen tehtävänä olisi vahvistaa 30 §:ssä säädetyn mukaisesti sähkön sekä kaasun rekisterinpitäjien palvelujen ehdot ja palvelujen hinnoittelua koskevat menetelmät.

Pykälän 3 momentti sisältäisi informatiivisen säännöksen siitä, ettei Energiavirastolle tässä laissa säädetty valvontatehtävä rajoita kuluttaja-asiamiehen toimivaltaa markkinoinnin valvonassa. Kuluttaja-asiamies valvoo kuluttajansuojalain (38/1978) 2 luvun markkinointia koskevia säännöksiä. Säännöksen tarkoituksena on myös varmistaa, että kuluttaja-asiamies voisi vedota kuluttajansuojalain rinnalla ehdotetun lain 7-9 ja 19 §:n säännöksiin siltä osin kuin ne koskevat energian markkinointia kuluttajille. Kuluttaja-asiamiehellä olisi siten Energiaviraston valvontatehtävästä riippumaton toimivalta puuttua energian markkinointiin kuluttajille siitä huolimatta, että toiminta saattaisi rikkoa myös ehdotetun lain 7-9 ja 19 §:n säännöksiä.

**30 §. Valvontaviranomaisen vahvistamat ehdot ja menetelmät.** Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisena toimivalle Energiavirastolle etukäteinen toimivalta vahvistaa sähkön sekä kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjien asettamat ehdot ja menetelmät.

Etukäteisen toimivallan piiriin kuuluisi menetelmä, jolla määritettäisiin alkuperätakuun myöntämiseen ja siirtämiseen liittyvän palvelun kohtuullinen voitto. Lisäksi valvontaviranomainen vahvistaisi menetelmät alkuperätakuun myöntämisestä ja siirtämisestä perittävien maksujen määrittämiseksi sekä niihin liittyvän alkuperätakuupalvelun ehdot. Sähkön ja kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjät eivät saisi ottaa käyttöön palveluehtoja tai menetelmiä ennen kuin valvontaviranomainen olisi antanut niitä koskevan vahvistuspäätöksensä.

Valvontaviranomainen ei olisi vahvistuspäätöstä antaessaan sidottu sille esitettyihin ehtoihin, vaan sillä olisi oikeus poiketa esityksestä. Pykälän 2 momentin mukaisesti vahvistuspäätöksen

olisi perustuttava 22–24 §:ssä sekä 23 ja 24 §:n nojalla annetuissa säännöksissä säädettyihin palvelun ehtoja ja hinnoittelua koskeviin perusteisiin.

**31 §. Valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeus.** Tehokas valvonta edellyttää laissa turvattua oikeutta saada valvontaa varten tarpeellisia tietoja.

Pykälän 1 momentin mukaan valvontaviranomaisella olisi oikeus saada tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvontaa varten tarpeelliset tiedot energianmyyjältä. Tällaisia tietoja voisivat olla tiedot myydyn energian määrästä sekä myydyn uusiutuvaksi, ydinvoimalla tuotetuksi energiaksi tai hukkalämmöksi tai –kylmäksi varmennetun energian osuudesta, peruutetuista alkuperätakuista sekä energialähdejakauman laskemisessa käytetyt tiedot. Lisäksi valvontaviranomaisella olisi oikeus saada tietoja sähkönmyyjältä tämän velvoitteiden täyttämiseen liittyvistä laskuista ja niiden liitteistä, kuten energianmyyjän verkkosivuillaan esittämistä tiedoista.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeudesta suhteessa energiantuotantolaitoksen haltijaan, joka on hakenut energian alkuperätakuuta tai jolle sellainen on myönnetty. Tiedonsaantioikeus koskisi tietoja tuotantolaitoksen tuotantotavasta ja tuotantolaitoksen käyttämistä energialähteistä sekä tuottamista energiamääristä.

Pykälän 3 momentin nojalla valvontaviranomaisella olisi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada sähkön sekä kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjiltä sekä arviointilaitoksilta ehdotetun lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvontaa varten välttämättömiä tietoja. Rekisterinpitäjiin kohdistuva momentin mukainen tiedonsaantioikeus koskisi tietoja, jotka liittyvät esimerkiksi alkuperätakuiden myöntämiseen ja peruuttamiseen. Arviointilaitoksen osalta näitä tietoja voisivat olla todentamistehtävien suorittamiseen liittyvät asiakirjat.

**32 §. Valvontaviranomaisen tarkastusoikeus.** Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisen tarkastusoikeudesta.

Pykälän 1 momentissa varmistettaisiin valvontaviranomaisen tarkastusoikeus tiloissa ja alueilla, joihin pääsy on laissa tarkoitetun valvonnan kannalta tarpeen. Tämä oikeus käsittää kaikki ne tilat ja alueet, joiden olosuhteilla on merkitystä arvioitaessa alkuperätakuulainsäädännön noudattamista. Tällaisia tiloja ja alueita voivat olla esimerkiksi tilat tai alue, jossa energiantuotantolaitos sijaitsee, taikka energianmyyjän, sähkön sekä kaasun rekisterinpitäjien tai arviointilaitoksen hallitsemat tilat, joissa säilytetään tuotetun tai myydyn energian määrään, peruutettuihin alkuperätakuuihin ja todentamiseen liittyvää tietoaainestoa, sekä verkonhaltijan mittauslaitteiston sijaintipaikka. Valvontaviranomaisella olisi myös oikeus tehdä kyseisissä tiloissa ja alueilla tarkastuksia ja ryhtyä muihin valvonnan edellyttämiin toimenpiteisiin.

Pykälän 1 momentin nojalla tarkastuksessa olisi noudatettava, mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään. Hallintolain 39 §:n säännösten hallintoasian käsittelyyn liittyvässä tarkastuksessa noudatettavan menettelyn voidaan yhdessä hallintolain 6 §:n sisältämien hallinnon oikeusperiaatteiden kanssa katsoa täyttävän tarkastusten toteuttamista koskevalle lainsäädännölle asetettavat vaatimukset. Koska hallintolain 39 §:n soveltuminen valvontatyyppeihin tarkastuksiin ei hallintolain esitöiden (HE 72/2002 vp) valossa ole täysin selvää, on pykälään tarpeen lisätä viittaus-säännös, jonka nojalla tarkastuksissa noudatetaan soveltuvin osin hallintolain 39 §:n säännöksiä.

Pykälän 1 momentin nojalla tarkastuksessa voisi olla läsnä myös muun viranomaisen edustaja. Kyseeseen tulisi esimerkiksi kuluttaja-asiamies.

Perustuslain 10 §:n nojalla on turvattu kotirauha. Lailla voidaan kuitenkin säätää perusoikeuksien turvaamiseksi tai rikosten selvittämiseksi välttämättömistä kotirauhan piiriin ulottuvista toimenpiteistä. Kotirauhan piirissä viranomaistarkastukset ovat mahdollisia, kun on aihetta epäillä tapahtuneen rikos, josta seuraamuksena voi olla vankeusrangaistus. Tämän vuoksi valvontaviranomaisen tarkastuksia koskeva toimivalta olisi 2 momentin nojalla rajoitettu, kun kyse on pysyväisluonteiseen asumiseen tarkoitetuista tiloista. Tällaisissa tiloissa tarkastukset olisivat mahdollisia vain, jos on syytä epäillä, että on tehty rikoslain (39/1889) 16 luvun 8 §:ssä tarkoitettu rikos (väärän todistuksen antaminen viranomaiselle), 30 luvun 1 §:ssä tarkoitettu rikos (markkinointirikos) taikka 33 luvun 1 §:ssä tarkoitettu rikos (vääreennys), ja tarkastus on välttämättömän tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi.

Pykälän 3 momentin nojalla tarkastuksen kohteena olevan olisi toimittava hyvässä yhteistyössä valvontaviranomaisen kanssa ja annettava kaikki tarkastuksen kannalta tarpeellinen aineisto sekä tarkastuksen suorittamisessa tarpeelliset tiedot ja selvitykset.

Pykälän 4 momentin nojalla valvontaviranomaisella olisi tarkastusta suorittaessaan oikeus ottaa energianmyyjän, energiantuotantolaitoksen haltijan, sähkön sekä kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjien sekä arviointilaitoksen asiakirjat sekä muuta tarkastettavaa aineistoa haltuunsa. Edellytyksenä olisi kuitenkin, että aineiston haltuunotto on tarkastuksen tavoitteiden toteuttamisen kannalta välttämätöntä. Aineisto tulisi viipymättä palauttaa, kun tarkastus ei enää edellytä aineiston hallussapitoa. Vaihtoehtoisesti valvontaviranomainen voisi myös ottaa jäljennöksen aineistosta haltuunsa, jos aineiston jäljentämistä voidaan pitää mahdollisena tai tarkoituksenmukaisena.

**33 §. Rikkomuksen ja laiminlyönnin oikaiseminen.** Pykälässä säädettäisiin valvontaviranomaisen käytettävissä olevista reaktiokeinoista, kun lain säännöksiä taikka lain nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä ei noudateta.

Valvontaviranomainen voisi 1 momentin 1 kohdan mukaan kieltää energianmyyjää, energiantuotantolaitoksen haltijaa, sähkön sekä kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjiä tai arviointilaitosta jatkamasta tai toistamasta säännösten tai muun tämän lain nojalla annetun määräysten vastaista menettelyä sekä 2 kohdan mukaan määrätä säännöksen tai määräyksen rikkojan täyttämään velvollisuutensa tai muulla tavoin korjaamaan/oikaisemaan rikkomuksensa tai laiminlyöntinsä. Pykälän 1 momentissa tarkoitettut kiellot ja määräykset voisivat liittyä esimerkiksi velvollisuuteen varmentaa energian alkuperä alkuperätakuulla (7-9 §:t) tai velvollisuuteen ilmoittaa sähkön alkuperä (19 §).

Valvontaviranomaisen olisi ennen kiellon tai määräyksen antamista kuultava asianosaista. Kuulemiseen sovelletaan, mitä hallintolaisissa säädetään. Kieltoa ja määräystä koskevan päätöksen tiedoksiantoon sovelletaan samoin, mitä hallintolaisissa säädetään. Kun päätös sisältää asianosaista velvoittavan ratkaisun, on päätös annettava tiedoksi hallintolain 60 §:n mukaisesti todisteellisenä tiedoksiantona.

Valvontaviranomaisen 1 momentin nojalla antamaa kieltoa tai määräystä olisi 38 §:n nojalla muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakutuomioistuimella toisin määrää.

Pykälän 2 momentin mukaan valvontaviranomainen voisi tehostaa 1 momentin nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla taikka teettämisen tai keskeyttämishallalla siten kuin uhkasakolaissa (1113/1990) säädetään. Pääsääntöisesti 1 momentin nojalla annettu päävelvoite ja uhkasakko määrättäisiin samalla päätöksellä.

#### 7.1.7 7 luku. Erinäiset säännökset

**34 §. Ohjaus ja seuranta.** Työ- ja elinkeinoministeriö vastaisi pykälän mukaan lain soveltamisalaan kuuluvan toiminnan yleisestä ohjauksesta, seurannasta ja kehittämisestä.

**35 §. Tietojen säilyttäminen.** Pykälässä säädettäisiin energianmyyjän, energiantuotantolaitoksen haltijan, sähkön sekä kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjien ja arviointilaitosten tietojen säilyttämistä koskevasta velvollisuudesta.

Pykälän 1 momentin mukaan energianmyyjän olisi huolehdittava siitä, että 31 §:n 1 momentissa mainittujen tietojen luotettavuus voidaan varmistaa kuuden vuoden ajan sen kalenterivuoden päättymisestä, jota tiedot koskevat. Lisäksi energianmyyjän tietojen säilyttämisvelvollisuus koskee energian alkuperän markkinointia koskevia tietoja.

Energiantuotantolaitoksen haltijan olisi huolehdittava siitä, että 31 §:n 2 momentissa mainittujen tietojen luotettavuus voidaan varmistaa kuuden vuoden ajan sen kalenterivuoden päättymisestä, jota tiedot koskevat.

Rekisterinpitäjien olisi huolehdittava siitä, että alkuperätakuun myöntämistä, siirtämistä, peruuttamista ja mitätöintiä koskevien tietojen luotettavuus voidaan varmistaa kuuden vuoden ajan sen kalenterivuoden päättymisestä, jota tiedot koskevat.

Arviointilaitosten olisi huolehdittava siitä, että 27 §:ssä säädetyn tehtävän suorittamisen kannalta olennaisten tietojen luotettavuus voidaan varmistaa kuuden vuoden ajan sen kalenterivuoden päättymisestä, jota tiedot koskevat.

Edellä esitetystä poiketen henkilötietojen säilyttämisessä sovellettaisiin kuitenkin yleisiä tietosuojalainsäädännön tietojen säilyttämistä koskevia säännöksiä.

**36 §. Muutoksenhaku valvontaviranomaisen päätökseen.** Pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta valvontaviranomaisen, eli Energiaviraston, päätöksiin.

Pykälän 1 momentin mukaan valvontaviranomaisen tämän lain nojalla tekemiin päätöksiin ei saisi hakea muutosta valittamalla, vaan ensin olisi haettava oikaisua valvontaviranomaiselta. Oikaisuvaatimusmenettelyssä noudatettaisiin hallintolakia (434/2003). Oikaisuvaatimussäännösten soveltuvuus arvioidaan eri hallinnonalojen lainsäädännössä asiaryhmäkohtaisesti. Oikaisuvaatimusmenettelyn soveltamisalan soveltuvuus valvontaviranomaisen tämän lain nojalla tekemien päätösten osalta perustellaan pyrkimyksellä sovittaa yhteen nopea ja tehokas viranomaistoiminta tehokkaaseen oikeusturvaan.

Pykälän 2 momentin mukaan oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyyn päätökseen saisi hakea muutosta valittamalla oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) mukaan.

**37 §. Muutoksenhaku rekisterinpitäjän ja arviointilaitoksen päätökseen.** Pykälässä säädettäisiin muutoksenhausta rekisterinpitäjien, eli Fingrid Oy:n, Gasgrid Finland Oy:n ja Energiaviraston lämmön ja jäähdytyksen rekisterinpitäjän roolissa tekemiin päätöksiin sekä arviointilaitosten tekemiin päätöksiin.

Voimassaolevan sähkön alkuperätakuulain tavoin rekisterinpitäjän ja arviointilaitoksen tekemiin päätöksiin ei saisi hakea muutosta valittamalla, vaan ensin olisi haettava oikaisua. Oikaisuvaatimusmenettelyssä noudatettaisiin hallintolakia (434/2003).

Pykälän 2 momentissa on informatiivinen viittaus, jonka mukaan rekisterinpitäjän ja arviointilaitoksen oikaisuvaatimuksen johdosta tehtyihin päätöksiin saisi hakea muutosta valittamalla oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019) mukaan.

**38 §. Päätöksen täytäntöönpano.** Pykälän nojalla Energiaviraston valvontaviranomaisena 15 §:n nojalla tekemää päätöstä ja 33 §:n nojalla antamaa kieltoa tai määräystä koskevaa päätöstä olisi muutoksenhausta huolimatta noudatettava. Energiaviraston 15 ja 33 §:n nojalla antamat kiellot ja määräykset koskevat tilanteita, joissa energianmyyjä, energiantuotantolaitoksen haltija, sähkön sekä kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjät tai arviointilaitos ei noudata lain säännöksiä taikka lain nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä ja käytännössä siten olennaisella tavalla vaarantaa alkuperätakuujärjestelmän taustalla olevien tavoitteiden; täsmällisyyden, luotettavuuden ja todenperäisyyden toteutumisen. Tästä syystä päätöksiä olisi muutoksenhausta huolimatta noudatettava. Muutoksenhakutuomioistuin voisi kuitenkin kieltää kyseisen Energiaviraston päätöksen täytäntöönpanon taikka määrätä täytäntöönpanon keskeytettäväksi tai antaa muun täytäntöönpanoa koskevan määräyksen.

**39 §. Maksut.** Pykälän 1 momentissa olisi informatiivinen viittaus valtion maksuperustelakiin, jonka nojalla määräytyvät Energiaviraston suoritteiden maksullisuuden ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleiset perusteet sekä maksujen muut perusteet.

Sen estämättä, mitä maksuperustelain 6 §:n 1 momentissa säädetään, lämmön ja jäädytyksen alkuperätakuurekisteriin liittyvä maksu voitaisiin määrittää suoritteiden omakustannusarvoa alempana. Lämmön ja jäädytyksen alkuperätakuurekisteriin liittyvät maksut olisi mahdollista määrittää omakustannusarvoa alempana, koska se olisi maksuperustelain 6 §:n 3 momentissa säädetyllä tavalla perusteltua ympäristönsuojeluun liittyvistä syistä.

Pykälän 2 momentin nojalla tämän lain mukaiset maksut ja kustannukset ovat suoraan ulosotokelpoisia, ja niiden perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

#### 7.1.8 8 luku. Voimaantulo

**40 §. Voimaantulo.** Pykälän 1 momentissa olisi tavanmukainen voimaantulosäännös. Ehdotettu laki tulisi voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2020.

Pykälän 2 momentissa säädettäisiin siirtymäsäännöksestä 7-9 §:ssä säädettäviin varmennusvelvoitteisiin ydinvoimalla tuotetun sähkön, uusiutuvan kaasun, mukaan lukien vety, uusiutuville energialähteillä tuotetun lämmön ja jäädytyksen sekä hukkalämmön ja -kylmän osalta. Pykälän 2 momentin mukaan ehdotetun lain 7 §:ssä säädettyä velvollisuutta varmentaa ydinvoimalla tuotetun sähkön alkuperä sekä 8 § ja 9 §:ä sovellettaisiin 1 tammikuuta 2022 alkaen.

Pykälän 3 momentin mukaan ehdotetun lain 19 §:n 5 momenttia sovellettaisiin ydinvoimalla tuotetun sähkön ilmoittamisessa 1 tammikuuta 2022 alkaen. Muu kuin uusiutuviin energialähteisiin perustuva alkuperältään tunnettu sähkö voitaisiin ilmoittaa joko tosiasiallisen tuotantotavan mukaan tai jäännösjakauman avulla 31.12.2021 asti. Ydinvoimalla tuotetun sähkön osuus voitaisiin siten ilmoittaa vuoden 2021 loppuun asti tosiasiallisen tuotantotavan mukaisesti.

**41 §. Biokaasusertifikaatit.** Pykälässä säädettäisiin ehdotetun lain voimaan tullessa biokaasusertifikaattirekisteriin merkittyjen biokaasusertifikaattien konvertoimisesta kaasun alkuperätakuiksi. Kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjä voisi biokaasusertifikaatin haltijan ilmoituk-

sesta muuttaa ehdotetun lain voimaan tullessa voimassa olevan biokaasusertifikaatin 8 §:n mukaiseksi kaasun alkuperätakuiksi kaasun alkuperätakuurekisteriin. Käytännössä konvertoinnin myötä biokaasusertifikaattien voimassaoloaika muuttuisi ehdotetun lain 5 §:n mukaiseksi.

## **7.2 Laki sähkön alkuperän varmentamisesta ja ilmoittamisesta annetun lain kumoamisesta**

**1 §.** Pykälän mukaan tällä lailla kumottaisiin sähkön alkuperän varmentamisesta ja ilmoittamisesta annettu laki (1129/2003) ja sen nojalla annetut säännökset.

**2 §.** Kumoamislaki tulisi voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2020.

## **8 Lakia alemman asteinen sääntely**

Ehdotetun lain sisältämien valtuutussäännösten nojalla on tarkoitus säätää valtioneuvoston asetus, jossa annettaisiin tarkemmat säännökset sähkön, kaasun sekä lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuujärjestelmästä. Ehdotetuilla asetuksenantovaltuuksilla on pyritty huomioimaan alkuperätakuuta koskevan standardin CEN EN – 16325 päivityksestä johtuvat mahdolliset tarpeet kansalliselle alemman asteiselle sääntelylle. Lisäksi valtuutussäännökset olisivat tarpeen huomioiden sääntelyn teknisen luonteen.

Valtioneuvoston asetuksella annettaisiin tarkempia säännöksiä alkuperätakuiden sisältämistä tiedoista RED II:n 19 artiklan 7 kohdan mukaisesti. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia säännöksiä sähkön jäännösjakauman laskennasta, todentamisesta, todentamistodistuksien sisältämistä tiedoista ja voimassaoloajasta, energiantuotantolaitoksen tuotantotapaa ja energialähteitä koskevasta ilmoitusmenettelystä. Valtioneuvoston asetuksella voitaisiin antaa tarkempia määräyksiä myös rekisterille sekä alkuperätakuiden myöntämiselle, siirtämiselle, peruuttamiselle ja mitätöinnille rekisterissä asetettavista vaatimuksista. Asetuksenantovaltuudet olisi myös sähkön sekä kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjien palveluiden hinnoittelusta ja rekisterinpitäjän ehdoista sekä arviointilaitokselle asetettavista vaatimuksista ja hyväksymispäätöksestä. Lisäksi asetuksella voitaisiin säätää EU- ja ETA-alueen ulkopuolella myönnettyjen tehokkaalla yhteistuotannolla tuotetun sähkön alkuperätakuun tunnustamisesta.

## **9 Voimaantulo**

Ehdotetaan, että lait tulevat voimaan 1 päivänä kesäkuuta 2021. RED II:n 36 artiklan 1 kohdan mukaan RED II:n muutosten kansallinen täytäntöönpano tulee tehdä viimeistään 30 päivänä kesäkuuta 2021.

Ehdotetun lain siirtymäsäännöksillä tarkennetaan uuden velvoittavan sääntelyn, erityisesti 7-9 §:ssä säädettävien ydinvoimalla tuotetun sähkön, uusiutuvan kaasun, lämmön ja jäähdytyksen sekä hukkalämmön ja -kylmän varmennusvelvollisuuksien, voimaantuloa suhteessa uusiin sääntelyn piiriin tuleviin energianmyyjiin, -tuottajiin ja -käyttäjiin. Lisäksi siirtymäsäännöksellä (41 §) olisi tarpeen säätää biokaasusertifikaattien konvertoimisesta kaasun alkuperätakuiksi ehdotetun lain voimaan tullessa.

Siirtymäsäännöksillä turvattaisiin ehdotetun lain soveltamisalan piirissä oleville toimijoille riittävä siirtymäaika tehdä lain täytäntöönpanon edellyttämiä toimenpiteitä. Ehdotetuilla siirtymäsäännöksillä otettaisiin huomioon, että energianmyyjillä voi olla pitkäaikaisia energian toimittamissopimuksia, ja että näiden osalta mahdollisesti tarvittavien muutosten tekemiseen on varattava riittävästi aikaa. Lisäksi esimerkiksi sähkön alkuperän ilmoittamisen ja jäännösjakauman laskemisen osalta on selkeintä, että uusi ydinvoimalla tuotetun sähkön varmennusvelvoite astuu voimaan vuoden vaihteessa.

## **10 Toimeenpano ja seuranta**

### **10.1 Toimeenpano**

Ehdotetun lain tehokkaan toimeenpanon kannalta on olennaista, että sääntelyn kohteet ehtivät valmistautua sääntelyn muutoksiin riittävästi ja ottaa sääntelyn muutokset huomioon markkinoinnissaan ja tuotevalikoimassaan. Valvovan viranomaisen ja rekisterinpitäjien ohjeistuksella sekä tiedottamisella ja toimivalla sähköisellä asioinnilla on suuri rooli onnistuneen toimeenpanon varmistamisessa.

Lain toimeenpano edellyttää Energiavirastossa henkilöstön rekrytointia sekä mahdollisesti muutoksia työtehtävien sisäisiin järjestelyihin rekisterinpitäjinä toimivien Fingrid Oyj:n ja Gasgrid Finland Oy:n osalta.

Lain toimeenpano ja lain noudattamisen valvonta edellyttävät yhteistyötä ja tiedonvaihtoa rekisterinpitäjien sekä energianmyyjien, -tuottajien ja -käyttäjien välillä. Alkuperätakuumarkkinan kansainvälisen kehityksen kannalta olennaista on myös rekisterinpitäjien osallistuminen kansainväliseen yhteistyöhön alkuperätakuujärjestelmää edistävien järjestöjen piirissä sekä alkuperätakuuta koskevan standardin päivittämiseen liittyen.

### **10.2 Seuranta**

Toimeenpanon vaikutuksia seurataan työ- ja elinkeinoministeriössä.

## **11 Suhde muihin esityksiin**

Eduskunnan käsittelyssä ei ole muita esityksiä, jotka voivat olla riippuvaisia tästä esityksestä tai päinvastoin.

## **12 Suhde perustuslakiin ja säättämisyjärjestys**

### **12.1 Julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle**

Perustuslain 124 §:n mukaan julkinen hallintotehtävä voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle, jos se on tarpeen tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi eikä vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muita hyvän hallinnon vaatimuksia. Merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältäviä tehtäviä voi kuitenkin antaa vain viranomaiselle. Perustuslain hallituksen esityksen (HE 1/1998 vp) kyseistä säännöstä koskevissa yksityiskohtaisissa perusteluissa viitataan julkisella hallintotehtävällä verraten laajaan hallinnollisten tehtävien kokonaisuuteen, johon kuuluu esimerkiksi lakien toimeenpanoon sekä yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen oikeuksia, velvollisuuksia ja etuja koskevaan päätöksentekoon liittyviä tehtäviä. Esityksen mukaisesti rekisterinpitäjän tehtäviin kuuluu toisten eduista päättäminen, joten rekisterinpitäjän tehtävää on pidettävä perustuslain 124 §:ssä tarkoitettuna julkisena hallintotehtävänä, kuten on katsottu jo nykyistä alkuperätakuulakia koskevassa hallituksen esityksessä (HE 37/2013 vp).

Rekisterinpitäjänä toimii sähkön alkuperätakuiden osalta nykyisin järjestelmävastuuseen määrätty kantaverkonhaltija Fingrid Oy. Tähän esitys ei tuo muutosta. Sen sijaan lämmön ja jäädytyksen osalta ehdotetaan, että rekisterinpitäjänä toimisi Energiavirasto ja kaasun, mukaan lukien vety, osalta tehtävä annettaisiin järjestelmävastaavalle siirtoverkonhaltijalle Gasgrid Finland Oy:lle. Koska rekisterinpitäjäys kaasun osalta annettaisiin esityksellä muulle kuin viranomaiselle, on asiaa tarkasteltava perustuslain 124 §:n kannalta.

Alkuperätakuulakia koskevat aiemmat esitykset eivät ole olleet perustuslakivaliokunnan arviotavana. Edellisessä hallituksen esityksessä (HE 37/2013 vp) rekisterinpitäjän tehtävän antaminen sähkön osalta Fingrid Oy:lle katsottiin perustuslain 124 §:n mukaiseksi. Kyseisessä esityksessä tehtävän ei arvioitu sisältävän merkittävää julkisen vallan käyttöä, jonka olisi voinut antaa vain viranomaiselle. Perustuslain hallituksen esityksen (HE 1/1998 vp) 124 §:ä koskevien yksityiskohtaisten perustelujen mukaan merkittävänä julkisen vallan käyttämisenä pidetään esimerkiksi itsenäiseen harkintaan perustuvaa oikeutta käyttää voimakeinoja tai puuttua muuten merkittävällä tavalla yksilön perusoikeuksiin. Perustuslakivaliokunta ei ole pitänyt merkittävänä julkisen vallan käyttöä esimerkiksi julkisten hankintojen toteuttamistehtävää, joka oltiin antamassa Hansel Oy:lle (PeVL 15/2019 vp). Valiokunta ei ole pitänyt merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältävänä myöskään eritä julkisen hallinnon turvallisuusverkkotoimintaan kuuluvia tehtäviä, vaan katsoi verkko- ja infrastruktuuripalvelujen tuottajan tehtävät asiallisesti teknisuonteisiksi ja viranomaisten toimintaa tukeviksi (PeVL 8/2014 vp). Valiokunta on pitänyt perustuslain 124 §:n mukaisena myös sitä, että oikeusapu- ja edunvalvontapalveluita voidaan ulkoistaa, jos se on palveluiden alueellisen saatavuuden tai muun syyn vuoksi tarpeen (PeVL 16/2016 vp). Edellä todettu huomioon ottaen rekisterinpitäjän tehtävää ei ole syytä arvioida eri tavalla kuin aiemmassa esityksessä (HE 37/2013 vp), eikä tehtävää siis voida pitää merkittävää julkisen vallan käyttöä sisältävänä.

Rekisterinpitäjänä toimimista on tarkasteltava perustuslain 124 §:n mukaisena julkisena hallintotehtävänä, joka annettaisiin esityksellä muulle kuin viranomaiselle. Perustuslain 124 § edellyttää esityksen arviointia tarkoituksenmukaisuusvaatimuksen toteutumisen näkökulmasta ja lisäksi on varmistettava, ettei esitetty julkisen hallintotehtävän antaminen muulle kuin viranomaiselle vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muuta hyvän hallinnon vaatimuksia.

Tarkoituksenmukaisuusvaatimus arvioidaan perustuslakia koskevan hallituksen esityksen mukaan tapauskohtaisesti. Tarkoituksenmukaisuusarvioinnissa tulee kiinnittää huomiota muun muassa hallinnon tehokkuuteen, muihin hallinnon sisäisiksi luonnehdittaviin tarpeisiin, hallintotehtävän luonteeseen sekä yksityisten henkilöiden ja yhteisöjen tarpeisiin. Myös esimerkiksi tehtävissä tarvittava erityisosaaminen tai resurssit vaikuttavat tarkoituksenmukaisuusharkinnassa (esim. PeVL 26/2017, PeVL 29/2013 vp). Perustuslakivaliokunta on katsonut, että hyljetuotteiden alkuperätodistusten myöntämistoimivallan osoittamista viranomaiskoneiston ulkopuolelle voidaan pitää perustuslain 124 §:ssä tarkoitettulla tavalla tarpeellisena tehtävän tarkoituksenmukaiseksi hoitamiseksi (PeVL 12/2014 vp). Valiokunta on myös katsonut, että todentajan tehtävät voidaan antaa muulle kuin viranomaiselle, koska toiminta edellyttää syvällistä erikoistumista sähkön tuotantoon liittyviin kysymyksiin (PeVL 37/2010 vp).

Kaasun ja vedyn osalta rekisterinpitäjän tehtävään ehdotettava Gasgrid Finland Oy toimii nykyisin kansallisena siirtoverkonhaltijana. Sillä on rekisterinpitäjän tehtävissä tarvittava erityisosaaminen ja resurssit. Gasgrid Finland Oy:lla on muun muassa taseselvitykseen ja mittaustietojen käsittelyyn liittyen erityinen asema, joka osaltaan perustelee tehtävän siirtämisen tarkoituksenmukaisuutta. Voimassa olevan alkuperätakuulain hallituksen esityksessä (HE 95/2003 vp) rekisterinpitäjän tehtävien antamista kantaverkonhaltijalle perusteltiin sillä, että kantaverkonhaltija toimii jo ennestään sähkökauppojen selvittäjänä valtakunnallisella tasolla. Maakaasumarkkinalain (587/2017) mukaisesti järjestelmävastaava siirtoverkonhaltija puolestaan vastaa maakaasujärjestelmän taseselvityksestä.

Lisäksi on varmistettava perustuslain 124 §:n edellyttämällä tavalla, ettei julkisen hallintotehtävän siirto vaaranna perusoikeuksia, oikeusturvaa tai muuta hyvän hallinnon vaatimuksia. Gasgrid Finland Oy:n toimintaan rekisterinpitäjän tehtävissä sovelletaan hallinnon yleislakeja. Eriyislakiin ei kuitenkaan ole perustuslain 124 §:n takia välttämätöntä yleensä sisällyttää viittausta

hallinnon yleislakeihin, sillä hallinnon yleislakeja sovelletaan niiden sisältämien soveltamisalaa, viranomaisten määritelmää tai yksityisen kielellistä palveluvelvollisuutta koskevien säännösten nojalla myös yksityisiin niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä (esim. PeVL 26/2017 vp, PeVL 42/2005 vp). Perusoikeuksien, oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten turvaamisen kannalta merkityksellistä on myös yksityiselle annetun julkisen hallintotehtävän hoitamisen valvonta (esim. PeVL 26/2017 vp, PeVL 62/2014 vp). Energiavirasto toimii esityksen mukaan sähkön sekä kaasun ja vedyn rekisterinpitäjien valvontaviranomaisena. Myös muun muassa virkavastuulla ja sääntelyn yleisellä tarkkuudella on valiokunnan mukaan merkitystä (esim. PeVL 15/2018 vp, PeVL 30/2014 vp). Lakiehdotuksen mukaan Gasgrid Finland Oy:ön kuten myös Fingrid Oyj:n sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä sen suorittaessa tässä laissa tarkoitettuja tehtäviä. Ehdotetun kaasun, mukaan lukien vety, rekisterinpitäjyyden antaminen Gasgrid Finland Oy:lle ei katsota siten vaarantavan perusoikeuksien, oikeusturvan ja hyvän hallinnon vaatimusten toteutumista.

Yksityiselle siirretyn julkisen hallintotehtävän edelleen siirtämiseen (subdelegointiin) on perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä suhtauduttava lähtökohtaisesti kielteisesti. Ehdotonta kieltä tällaiselle siirtämiselle ei kuitenkaan ole ollut osoitettavissa tilanteissa, joissa on kyse tekniluonteisesta tehtävästä ja joissa alihankkijaan kohdistuvat samat laatuvaatimukset ja vastaava valvonta kuin alkuperäiseen palveluntuottajaan (PeVL 26/2017 vp, PeVL 6/2013 vp). Esityksen mukaan rekisterinpitäjä voi antaa tehtävän hoitamisen kokonaan omistamansa tytäryhtiön hoidettavaksi. Esityksen ei katsota olevan subdelegoinnin kiellon kannalta ongelmallinen. Perustuslakivaliokunta on kyllä huomauttanut, että osakeyhtiömuotoiseen toimintaan ei lähtökohtaisesti ole mahdollista kohdistaa samantasoista hallinnollista ohjausta ja yhtä tehokasta valvontaa kuin viranomaistoimintaan ja tytäryhtiön viranomaisvalvonta on vieläkin välillisempää. Kuitenkin valiokunnan mukaan valvonnan järjestäminen on jossain määrin kaupallista yritystä helpompaa, kun kyseessä on voittoa tavoittelematon valtion kokonaan omistama osakeyhtiö tai tämän yhtiön kokonaan omistama tytäryhtiö (PeVL 8/2014).

## 12.2 Tiedonsaantioikeudet

Lakiehdotuksen mukaan valvontaviranomaisella olisi oikeus saada alkuperätakuulain säännösten noudattamisen valvontaa varten tarpeelliset tiedot energianmyyjältä. Tarpeelliset tiedot on yksilöity esitettyssä lainkohdassa ja ne koskevat muun muassa myydyin energian määriä ja peruutettuja alkuperätakuuta. Valvontaviranomaisella olisi myös oikeus saada valvontaa varten energiantuotantolaitoksen haltijalta, joka on hakenut energian alkuperätakuuta tai jolle sellainen on myönnetty, tuotantolaitoksen tuotantotapaa ja sen käyttämiä energialähteitä sekä sen tuottamia energiamääriä koskevia tietoja. Lisäksi valvontaviranomaisella olisi oikeus salassapitosäännösten estämättä saada sähkön sekä kaasun, mukaan lukien vety, alkuperätakuiden rekisterinpitäjiltä sekä arviointilaitokselta tämän lain säännösten noudattamisen valvontaa varten välttämättömiä tietoja.

RED II:n 19 artiklan 5 kohdassa edellytetään alkuperätakuiden myöntämisen, siirron ja peruuttamisen valvonnan järjestämistä. Tiedonsaantioikeuksilla varmistettaisiin kyseisen lainkohdan tehokas toimeenpano. Tehokkaan ja tarkoituksenmukaisen valvonnan katsotaan edellyttävän riittäviä tietoja valvonnan kohteesta. Perustuslakivaliokunta on korostanut, että siltä osin kuin Euroopan unionin lainsäädäntö edellyttää kansallista sääntelyä tai mahdollistaa sen, tätä kansallista liikkumavaraa käytettäessä otetaan huomioon perus- ja ihmisoikeuksista seuraavat vaatimukset (esim. PeVL 12/2019, 9/2019 vp).

Energiaviraston tiedonsaantioikeudet on osin turvattu jo julkisuuslain (621/1999) perusteella. Hallinnon yleislakeja (kuten julkisuuslakia) sovelletaan niiden sisältämien soveltamisalaa, viranomaisten määritelmää tai yksityisen kielellistä palveluvelvollisuutta koskevien säännösten

nojalla myös yksityisiin niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä (esim. PeVL 26/2017 vp, PeVL 42/2005 vp). Rekisterinpitäjä ja arviointilaitos hoitavat julkista hallintotehtävää. Rekisterinpitäjiin ja arviointilaitoksiin sovelletaan siis julkisuuslakia myös silloin, kun ne ovat yksityisiä toimijoita. Salassa pidettävien tietojen osalta esityksessä ehdotetaan, että valvontaviranomaisella olisi oikeus saada rekisterinpitäjiltä ja arviointilaitoksilta välttämättömiä tietoja (julkisuuslain) salassapitosäännösten estämättä. Valvonta voi edellyttää salassa pidettävien tietojen saamista, kuten asiakirjojen, jotka sisältävät tietoja yksityisestä liikesalaisuudesta (julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohta).

Perustuslakivaliokunta on arvioinut viranomaisten tietojen saamista ja luovuttamista salassapitovelvollisuuden estämättä koskevaa sääntelyä perustuslain 10 §:n 1 momentissa säädetyn yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Perustuslain 10 §:n 1 momentilla turvataan jokaisen yksityiselämä sekä todetaan, että henkilötietojen suojasta säädetään tarkemmin lailla. Valiokunnan vakiintuneen käytännön mukaan henkilötietojen suoja osittain sisältyy perustuslain 10 §:n samassa momentissa turvatus yksityiselämän suojan piiriin. Kysymys on kaiken kaikkiaan siitä, että lainsäätäjän tulee turvata tämä oikeus tavalla, jota voidaan pitää hyväksyttävänä perusoikeusjärjestelmän kokonaisuudessa (PeVL 14/2018 vp).

Perustuslakivaliokunta on kiinnittänyt huomiota muun muassa siihen, mihin ja ketä koskeviin tietoihin tiedonsaantioikeus ulottuu ja miten tiedonsaantioikeus sidotaan tietojen välttämättömyyteen. Viranomaisen tietojensaantioikeus ja tietojen luovuttamismahdollisuus ovat voineet liittyä jonkin tarkoituksen kannalta "tarpeellisiin tietoihin", jos tarkoitetut tietosisällöt on pyritty luettelemaan laissa tyhjentävästi. Jos taas tietosisältöjä ei ole samalla tavoin luetteloitu, sääntelyyn on pitänyt sisällyttää vaatimus "tietojen välttämättömyydestä" jonkin tarkoituksen kannalta (esim. PeVL 17/2016 vp). Lakiehdotuksen mukaan valvontaviranomaisella olisi oikeus saada sähköön sekä kaasun, mukaan lukien vety, alkuperätakuiden rekisterinpitäjiltä sekä arviointilaitokselta salassapitosäännösten estämättä lain säännösten noudattamisen valvontaa varten välttämättömät tiedot. Koska välttämättömyyedellytys on sisällytetty ehdotettuun lainkohtaan, tietosisältöjen luettelointi ei ole perustuslakivaliokunnan käytännön valossa tarpeen. Rekisterinpitäjiltä ja arviointilaitoksilta tarvittavat tiedot katsotaan välttämättömiksi, sillä ne liittyvät rekisterinpitäjien ja arviointilaitosten valvontaan, joka on järjestettävä RED II:n 19 artiklan 5 kohdan nojalla.

Mitä tulee energianmyyjiin sekä alkuperätakuun saaneisiin tai sellaista hakeneisiin energiantuotantolaitoksiin, valvontaviranomaisella olisi lakiehdotuksen mukaan oikeus saada niiltä tarpeelliset tiedot kyseisen lain säännösten noudattamisen valvontaa varten. Ehdotetuissa lainkohdissa yksilöidään tarpeelliseksi katsottavat tiedot. Koska tietosisällöt on lueteltu kyseisissä lainkohdissa tyhjentävästi, ehdotusta voi pitää perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännön mukaisena.

Valiokunnan mielestä tietosuoja-asetuksen yksityiskohtainen sääntely, jota tulkitaan ja sovelletaan EU:n perusoikeuskirjassa turvattujen oikeuksien mukaisesti, muodostaa yleensä riittävän säännöspohjan myös perustuslain 10 §:ssä turvatus yksityiselämän ja henkilötietojen suojan kannalta. Valiokunnan käsityksen mukaan tietosuoja-asetuksen sääntely vastaa asianmukaisesti tulkittuna ja sovellettuna myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen mukaan määräytyvää henkilötietojen suojan tasoa. Näin ollen erityislainsäädäntöön ei ole tietosuoja-asetuksen soveltamisalalla enää valtiosääntöisistä syistä välttämättömiä sisällyttää kattavaa ja yksityiskohtaista sääntelyä henkilötietojen käsittelystä (PeVL 14/2018 vp.)

Perustuslakivaliokunnan mielestä on kuitenkin selvää, että erityislainsäädännön tarpeellisuutta on arvioitava myös tietosuoja-asetuksenkin edellyttämän riskiperustaisen lähestymistavan mukaisesti kiinnittämällä huomiota tietojen käsittelyn aiheuttamiin uhkiin ja riskeihin. Mitä korke-

ampi riski käsittelystä aiheutuu luonnollisen henkilön oikeuksille ja vapauksille, sitä perustelumpaa on yksityiskohtaisempi sääntely. Tällä seikalla on erityistä merkitystä arkaluonteisten tietojen käsittelyn kohdalla (PeVL 14/2018 vp). Ehdotettu säännös ei sulkisi tiedonsaantioikeuden ulkopuolelle henkilötietoja, mutta niiden ei lähtökohtaisesti katsota kuitenkaan olevan valvonnassa tarpeen. Arkaluonteiset henkilötiedot on kuitenkin suljettu tiedonsaantioikeuden soveltamisen ulkopuolelle ja siten perusteita tarkemmalle erityissääntelylle ei henkilötietojen suojan osalta katsota olevan.

Ehdotettu tiedonsaantisäännös täyttää edellä kuvatussa perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä vakiintuneet edellytykset tiedonsaantioikeuden tarkkarajaisuudesta ja välttämättömyydestä ja ei muodosta siten estettä lakiehdotuksen käsittelylle tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

### **12.3 Muutoksenhaku**

Perustuslain 21 §:n mukaan jokaisella on oikeus saada asiansa käsitellyksi asianmukaisesti ja ilman aiheetonta viivytystä lain mukaan toimivaltaisessa tuomioistuimessa tai muussa viranomaisessa sekä oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. Lisäksi lainkohdan 2 momentin mukaan käsittelyn julkisuus sekä oikeus tulla kuulluksi, saada perusteltu päätös ja hakea muutosta samoin kuin muut oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin ja hyvän hallinnon takeet turvataan lailla.

Nykyisessä sähköön alkuperätakuulaissa rekisterinpitäjän sähköön alkuperätakuuta koskevaan päätökseen ja arviointilaitoksen todentamistodistusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua siten kuin hallintolaissa säädetään. Tähän rekisterinpitäjän päätöstä koskevaan muutoksenhakukeinoon lakiehdotus ei toisi muutosta. Lakiehdotuksella oikaisuvaatimusmenettelyn soveltamisalaa kuitenkin laajennettaisiin koskemaan myös valvontaviranomaisen ehdotetun lain nojalla tekemiä päätöksiä. Oikaisuvaatimussäännösten soveltuvuus arvioidaan eri hallinnonalojen lainsäädännössä asiaryhmäkohtaisesti.

Oikaisuvaatimusmenettelyn soveltamisalan laajentamista valvontaviranomaisen päätöksiensä osalta voidaan perustella pyrkimyksellä sovittaa yhteen nopea ja tehokas viranomaistoiminta tehokkaaseen oikeusturvaan. Soveltamisalan laajentamista puoltaa se, että muutoksenhakuasioiden ruuhkautuminen on koettu ongelmalliseksi perustuslain 21 §:n ja Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6 artiklan oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin vaatimuksen kannalta. Oikaisuvaatimusmenettelyllä voidaan estää hallinto-oikeuksien ruuhkautuminen asioilla, jotka ovat mahdollista hallinto-oikeuden sijaan ratkaista oikaisuvaatimuksen pohjalta, joka on käsiteltävä kiiirellisenä (hallintolaki 49 e §). Alkuperätakuulakiesityksellä ei ehdoteta valituskieltoa, vaan oikaisuvaatimukseen annettuun päätökseen saa hakea muutosta valittamalla. Oikaisuvaatimusmenettely onkin tavallaan muutoksenhaun ensimmäinen vaihe, kuten perustuslakivaliokunta on kuvaillut (PeVL 32/2012 vp). Oikaisuvaatimusmenettelyssä ei ole kysymys tuomioistuimessa tapahtuvasta lainkäytöstä, minkä vuoksi se ei voi täyttää perustuslain 21 §:n 1 momentin vaatimusta siitä, että jokaisella on oikeus saada oikeuksiaan ja velvollisuuksiaan koskeva päätös tuomioistuimen tai muun riippumattoman lainkäyttöelimen käsiteltäväksi. (PeVL 32/2012 vp) Perustuslain 21 §:n mukainen oikeusturva taataan kuitenkin valitusoikeudella hallinto-oikeuteen.

Toiseksi alkuperätakuulakiesityksen muutoksenhakusääntelyn perustuslainmukaisuustarkastelussa on otettava huomioon, että valituslupajärjestelmän käyttöala on laajentunut aikaisemmasta koskemaan kaikkia hallinto-oikeuden hallintolainkäyttöasioissa antamia päätöksiä 1 tammi-

kuuta 2020 voimaan tulleen oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain (808/2019; jäljempänä *hallintoprosessilaki*) 107 §:n myötä. Ehdotetun lakimuutoksen säännökset vastaisivat muutoksenhaun osalta muuttunutta lainsäädäntöä.

Aiemmin perustuslakivaliokunta on suhtautunut pidättyvästi valituslupajärjestelmän laajentamiseen, mutta on tarkastanut pidättyvää kantaansa lausunnossa PeVL 32/2012 vp. Taustalla sallivammalle kannalle oli muutoksenhakujärjestelmän kehitys kuten se, että yhä suurempi osa korkeimpaan hallinto-oikeuteen saapuvista asioista kuului jo ennen uutta hallintoprosessilakia ryhmiin, joissa muutoksenhaku edellyttää valituslupaa. Valituslupajärjestelmän hyväksyttävyyttä ja oikeasuhtaisuutta on kuitenkin aina arvioitava valiokunnan aiemman käytännön pohjalta. Perustuslain 21 §:n kannalta asiaa tarkasteltaessa keskeistä on varmistua siitä, että muutoksenhakujärjestelmä kokonaisuutena turvaa sekä oikeusturvan saatavuuden ja riittävyden että asian käsittelyn niin joutuisasti kuin se on oikeusturvavaatimuksen valossa mahdollista (PeVL 32/2012 vp). Valiokunta on kuitenkin myös todennut, etteivät asian laatu tai merkittävyys välttämättä edellytä pääsyä korkeimpaan hallinto-oikeuteen ilman valituslupaa kaikissa sellaisissakaan asiaryhmissä, joihin valitusvaiheessa useimmin liittyy vaativia oikeuskysymyksiä tai jotka ovat yleensä asianosaisen tai yhteiskunnan kannalta erityisen merkittäviä tai laaja-alaisia (PeVL 55/2014 vp, PeVL 29/2017 vp).

Perustuslakivaliokunta pysyi uudessa, valituslupajärjestelmän laajentamisen kannalta sallivammassa kannassa uutta hallintoprosessilakia koskevassa lausunnossaan (PeVL 50/2018 vp). Valiokunta katsoi, että valituslupan asettamista pääsäännöksi voidaan perustuslain 21 §:n estämättä pitää mahdollisena ja perusteltuna. Valiokunnan mukaan valituslupajärjestelmälle oli painavia hallintolainkäytön tehostamiseen ja korkeimman oikeuden ennakkopäätösroolin vahvistamiseen liittyviä perusteita. Valiokunta kiinnitti huomiota myös oikeudenkäynnin viivytyksettömyyden turvaamiseen, jolla valituslupajärjestelmän laajentamista oli hallintoprosessilain hallituksen esityksessä (HE 29/2018 vp) muiden syiden ohella perusteltu. Oikeudenkäynnin kohtuullinen kokonaiskesto sisältyy sekä perustuslaissa että Euroopan ihmisoikeussopimuksessa turvattuun oikeudenmukaisen oikeudenkäynnin takeisiin.

Hallintoprosessilain valituslupasäätely ei vaikuta oikeuteen valittaa hallinto-oikeuden päätöksestä, vaan siihen, missä laajuudessa valitus tutkitaan (HE 29/2018 vp). Perustuslakivaliokunta huomioi tämän lakiesityksen perustuslainmukaisuutta arvioidessaan. Valituslupajärjestelmä ei merkitse niin pitkälle menevää rajoitusta muutoksenhakuoikeuteen kuin varsinaiset valituskiellot. Valituslupan ehtojen täytyessä korkeimman hallinto-oikeuden on myönnettävä valituslupa (PeVL 50/2018 vp).

Ehdotetulla lailla turvataan siten perustuslain 21 §:n mukaisen oikeusturvan toteutumisen edellytykset sekä Euroopan ihmisoikeussopimuksen 6(1) artiklan turvaama oikeus kohtuullisen ajan kuluessa oikeudenmukaiseen ja julkiseen oikeudenkäyntiin laillisesti perustetussa riippumattomassa ja puolueettomassa tuomioistuimessa silloin, kun päätetään hänen oikeuksistaan ja velvollisuuksistaan.

#### **12.4 Säättämisyjärjestyksen arviointi**

Lakiehdotus ei sisältäisi perustuslain kannalta ongelmallisia perusoikeusrajoituksia tai muita valtiosääntöoikeudellisia kysymyksiä. Sen vuoksi on perusteltua katsoa, että esitykseen sisältyvä lakiehdotus voidaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

*Ponsi*

Koska RED II:ssa on säännöksiä, jotka ehdotetaan pantaviksi täytäntöön lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

## Laki

### Energian alkuperätakuista

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

#### 1 Luku

#### Yleiset säännökset

##### 1 §

#### *Lain soveltamisala*

Tässä laissa säädetään sähkön, kaasun sekä lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuista sekä alkuperän varmentamisesta alkuperätakuilla. Lisäksi laissa säädetään sähkön alkuperän ilmoittamisesta.

##### 2 §

#### *Määritelmät*

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *alkuperätakuulla* sähköistä asiakirjaa, joka toimii näyttönä siitä, että tietty energiaosuus tai -määrä on tuotettu uusiutuvilla energialähteillä, ydinvoimalla, tehokkaalla yhteistuotannolla tai hukkalämmöstä tai -kylmästä;

2) *uusiutuvilla energialähteillä* uusiutuvista, muista kuin fossiilisista lähteistä peräisin olevaa energiaa eli tuuli- ja aurinkoenergiaa, geotermistä energiaa, ympäristön energiaa, vuorovesi- ja aaltoenergiaa ja muuta valtamerienergiaa, vesivoimaa sekä biomassaa, kaatopaikoilla ja jätevedenpuhdistamoissa syntyvää kaasua ja biokaasua;

3) *ympäristön energialla* sellaista luonnollisesti esiintyvää lämpöenergiaa ja ympäristöön rajoitettuihin tiloihin keräytynyttä energiaa, joka voi olla varastoituna ympäröivään ilmaan, pois-toilma pois lukien, pintaveteen tai jäteveeteen;

4) *geotermisellä energialla* maaperän pinnan alle lämmön muodossa varastoitunutta energiaa;

5) *uusiutuvalla kaasulla* biokaasua, uusiutuvilla energialähteillä tuotettua kaasua ja uusiutu-  
villa energialähteillä tuotettua vetyä;

6) *biokaasulla* biomassasta tuotettuja kaasumaisia polttoaineita;

7) biomassalla maataloudesta tai metsätaloudesta, niihin liittyviltä tuotannonaloilta taikka ka-  
lastuksesta tai vesiviljelystä peräisin olevien biologista alkuperää olevien tuotteiden, jätteiden  
ja tähteiden sekä teollisuus- ja yhdyskuntajätteiden biohajoavaa osaa;

8) *uusiutuvilla energialähteillä tuotetulla sähköllä* sähköä, joka tuotetaan yksinomaan uusiu-  
tuvilla energialähteillä käyttävissä voimalaitoksissa ja sitä osuutta uusiutuvia ja muita energialäh-  
teillä käyttävissä voimalaitoksissa tuotetusta sähköstä, joka tuotetaan uusiutuvilla energialäh-  
teillä;

9) *uusiutuvilla energialähteillä tuotetulla lämmöllä ja jäähdytyksellä* lämpöä ja jäähdytystä,  
joka tuotetaan yksinomaan uusiutuvia energialähteillä käyttävissä energiantuotantolaitoksissa ja

sitä osuutta uusiutuvia ja muita energialähteitä käyttävissä energiantuotantolaitoksissa tuotetusta lämmöstä ja jäädytyksestä, joka tuotetaan uusiutuvilla energialähteillä;

10) *hukkalämmöllä ja hukkakylmällä* teollisuus- tai sähköntuotantolaitoksissa tai palvelualalla sivutuotteena väistämättä syntyvää lämpöä tai kylmää, joka katoaisi käyttämättömänä ilmaan tai veteen, jos sitä ei johdettaisi kaukolämmitys- tai jäädytysjärjestelmään, jos on käytetty tai käytetään yhteistuotantoprosessia tai jos yhteistuotanto ei ole mahdollista;

11) *kaukolämmöllä ja kaukojäädytyksellä* termisen energian jakelua höyryn, kuuman veden tai jäädytetyn nesteen muodossa keskitetyistä tai hajautetuista tuotantolähteistä verkoston välityksellä useisiin rakennuksiin tai kohteisiin käytettäväksi lämmitykseen tai jäädytykseen sisätiloissa tai prosesseissa;

12) *yhteistuotannolla* lämpöenergian ja sähkö- tai mekaanisen energian samanaikaista tuottamista samassa prosessissa;

13) *tehokkaalla yhteistuotannolla* energiatehokkuudesta, direktiivien 2009/125/EY ja 2010/30/EU muuttamisesta sekä direktiivien 2004/8/EY ja 2006/32/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2012/27/EU, jäljempänä energiatehokkuusdirektiivi, liitteessä II asetetut perusteet täyttävää yhteistuotantoa;

14) *yhteistuotannolla tuotetulla sähköllä* hyötylämmön tuotantoon liittyvässä prosessissa tuotettua ja energiatehokkuusdirektiivin liitteessä I säädetyn menetelmän mukaisesti laskettua sähköä;

15) *omakäyttölaitteilla* niitä laitteita ja koneistoja, jotka voimalaitoksessa tarvitaan sähkön tai sähkön ja lämmön tuottamiseen ja tuotantovalmiuden ylläpitämiseen taikka voimalaitoksen aiheuttamien ympäristöhaittojen poistamiseen tai pienentämiseen, ja joista säädetään voimalaitosten omakäyttölaitteista annetussa kauppa- ja teollisuusministeriön asetuksessa (309/2003);

16) *sähkön jäännösjakaumalla* jäsenvaltion vuotuista sähköntuotannon energialähteiden kokonaisu yhdistelmää, pois lukien peruutettujen alkuperätakuiden kattama osuus;

17) *sähkönkäyttäjällä* sähkön loppukäyttäjää sekä luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka toimittaa sähköä vain muille samaan konserniin kuuluville yhtiöille taikka kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen verkon kautta;

18) *sähkön loppukäyttäjällä* asiakasta, joka ostaa sähköä omaan käyttöönsä;

19) *kaasunkäyttäjällä* kaasun loppukäyttäjää sekä luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka toimittaa kaasua vain muille samaan konserniin kuuluville yhtiöille taikka kiinteistön tai sitä vastaavan kiinteistöryhmän sisäisen verkon kautta;

20) *lämmön ja jäädytyksen loppuasiakkaalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka ostaa lämpöä tai jäädytystä tai molempia omaa loppukäyttöään varten;

21) *sähkönmyyjällä* sähkön toimittajaa, joka toimittaa sähköä sähkökäyttäjälle;

22) *kaasunmyyjällä* kaasun toimittajaa, joka toimittaa kaasua kaasunkäyttäjälle;

23) *lämmön ja jäädytyksen myyjällä* energian toimittajaa, joka toimittaa lämpöä tai jäädytystä tai molempia loppuasiakkaalle;

24) *energianmyyjällä* sähkön, kaasun, lämmön ja jäädytyksen toimittajaa;

25) *maakaasuverkolla* toisiinsa liitetyistä maakaasuputkista ja -putkistoista sekä kaikista niihin kuuluvista säiliöistä, laitteista ja laitteistoista, joiden sisältönä on maakaasu, muodostettua kokonaisuutta, joka on tarkoitettu maakaasun siirtoon tai jakeluun.

### 3 §

#### *Energian alkuperätakuut*

Sähkön alkuperätakuu voidaan myöntää uusiutuvilla energialähteillä ja ydinvoimalla tuotetulle sähkölle sekä tehokkaalla yhteistuotannolla tuotetulle sähkölle. Jos sähköä tuotetaan tehokkaalla yhteistuotannolla uusiutuvia energialähteitä käyttäen, myönnetään tuotetulle sähkölle ainoastaan uusiutuvan sähkön alkuperätakuu. Sähkön alkuperätakuuta ei voida myöntää energialle, joka kulutetaan voimalaitoksen omakäyttölaitteissa.

Kaasun alkuperätakuu voidaan myöntää uusiutuvalle kaasulle. Kaasun alkuperätakuuta ei voida myöntää uusiutuvalle kaasulle, joka kulutetaan uusiutuvan kaasun tuotantoprosessissa.

Lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuu voidaan myöntää uusiutuvilla energialähteillä tuotetulle lämmölle ja jäähdytykselle. Lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuu voidaan lisäksi myöntää hukkalämmölle ja hukkakylmälle. Lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuuta ei voida myöntää lämmölle tai jäähdytykselle, joka kulutetaan energiantuotantolaitoksessa lämmön ja jäähdytyksen tuottamiseksi.

#### 4 §

##### *Alkuperätakuussa esitettävät tiedot*

Alkuperätakuun on sisällettävä tieto sen energian, jolle alkuperätakuu on myönnetty, tuotantovasta ja energialähteistä sekä maininta tuotantoajankohdasta ja -paikasta. Uusiutuvilla energialähteillä tehokkaalla yhteistuotannolla tuotetulle sähkölle myönnettyyn alkuperätakuuhun tulee lisäksi merkitä tehokkaan yhteistuotannon käyttö.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä tiedoista, joita alkuperätakuun tulee sisältää.

#### 5 §

##### *Alkuperätakuun standardiyksikkö ja voimassaoloaika*

Alkuperätakuun standardiyksikkö on yksi megawattitunti. Kutakin tuotettua energiayksikköä kohden voidaan myöntää vain yksi energian alkuperätakuu.

Alkuperätakuu voidaan käyttää 12 kuukauden kuluessa sitä vastaavan energian viimeisestä tuotantopäivästä.

#### 6 §

##### *Sähkön jäännösjakauma*

Valvontaviranomaisen on laskettava sähkön jäännösjakauma kalenterivuoden ajanjaksolle ja julkaistava se vuosittain seuraavan vuoden kesäkuun loppuun mennessä. Jäännösjakaumaa laskettaessa on varmistettava, että uusiutuvilla lähteillä tuotettu energiayksikkö sekä ydinvoimalla tuotettu energiayksikkö otetaan huomioon vain kerran.

Valvontaviranomaisen tulee antaa sähkön alkuperätakuujärjestelmän rekisterinpitäjää ja sähkönmyyjä koskevia jäännösjakauman muodostamiseksi tarpeellisia määräyksiä määräajoista, joita on noudatettava kohdistettaessa käytettyjä alkuperätakuuta tietyille kalenterivuodelle sekä ilmoitettaessa valvontaviranomaiselle kohdistamista koskevia tietoja.

Sähkönmyyjä, -tuottaja ja -käyttäjä on velvollinen käyttämään 7 §:ssä säädetyissä tilanteissa ja sähkönmyyjä 19 ja 20 §:ssä säädetyissä tilanteissa viimeisintä jäännösjakaumaa viimeistään kolmen kuukauden kuluttua sen julkaisemisesta.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää tarkemmin jäännösjakauman laskemisesta.

## 2 Luku

### **Energian alkuperän varmentaminen**

#### 7 §

### *Velvollisuus varmentaa sähkön alkuperä alkuperätakuulla*

Sähkönmyyjän, joka myy sähkönkäyttäjälle uusiutuvilla energialähteillä tai ydinvoimalla tuotettua sähköä, on varmennettava myymänsä uusiutuvilla energialähteillä ja ydinvoimalla tuotetun sähkön alkuperä. Uusiutuvilla energialähteillä ja ydinvoimalla tuotetun sähkön määrä tai osuus myydystä sähköstä varmennetaan viimeistään valvontaviranomaisen määräämänä ajankohtana vastaavalla määrällä peruutettuja alkuperätakuita. Uusiutuvien energialähteiden tai ydinvoiman osuutta ei kuitenkaan tarvitse erikseen varmentaa, jos osuus ilmoitetaan valvontaviranomaisen julkaiseman jäännösjakauksen avulla.

Sähköntuottajan, joka muussa liiketoiminnassaan ilmoittaa asiakkailleen tietoja käyttämänsä sähkön alkuperästä, on varmennettava uusiutuvilla energialähteillä ja ydinvoimalla tuotetun sähkön alkuperä 1 momentin mukaisesti.

Sähkönkäyttäjän, joka markkinoinnissaan ilmoittaa käyttämänsä sähkön olevan uusiutuvilla energialähteillä tai ydinvoimalla tuotettua, on varmennettava sähkön alkuperä 1 momentin mukaisesti tai pystyttävä muuten osoittamaan, että se on käyttänyt 1 momentin mukaisesti varmennettua sähköä. Sähkönkäyttäjän, joka tuottaa omaan käyttöönsä sähköä uusiutuvilla energialähteillä nimellisteholtaan alle yhden megavoltiampeerin sähköntuotantolaitteistossa tai usean tuotantolaitteiston muodostamassa voimalaitoksessa ja joka ilmoittaa markkinoinnissaan käyttämänsä sähkön olevan uusiutuvilla energialähteillä tuotettua, ei tarvitse varmentaa itse käyttämänsä ja tuottamansa sähkön alkuperää vastaavalla määrällä peruutettuja alkuperätakuita, jos sähkölle ei ole haettu alkuperätakuita.

### 8 §

### *Velvollisuus varmentaa kaasun alkuperä alkuperätakuulla*

Kaasunmyyjän, joka myy kaasunkäyttäjälle uusiutuvaa kaasua, on varmennettava myymänsä kaasun alkuperä. Uusiutuvan kaasun määrä tai osuus myydystä kaasusta varmennetaan viimeistään valvontaviranomaisen määräämänä ajankohtana vastaavalla määrällä peruutettuja alkuperätakuita. Kaasun uusiutuvaa alkuperää ei kuitenkaan tarvitse varmentaa alkuperätakuilla, jos kaasu toimitetaan kulutukseen sellaista kaasuputkea pitkin, joka ei ole osa maakaasumarkkinainlain (587/2017) 2 luvun mukaisen luvan piirissä olevaa maakaasuverkkoa, ja kyseiselle kaasulle ei ole haettu alkuperätakuita. Kaasun uusiutuvaa alkuperää ei tarvitse varmentaa alkuperätakuilla myöskään tilanteissa, joissa kaasu käytetään samalla kiinteistöllä tai sitä vastaavalla kiinteistöryhmällä, jolla kaasu on tuotettu, ja kyseiselle kaasulle ei ole haettu alkuperätakuita.

Kaasuntuottajan, joka muussa liiketoiminnassaan ilmoittaa asiakkailleen tietoja käyttämänsä kaasun alkuperästä, on varmennettava uusiutuvan kaasun alkuperä 1 momentin mukaisesti.

Kaasunkäyttäjän, joka markkinoinnissaan ilmoittaa käyttävänsä uusiutuvaa kaasua, on varmennettava kaasun alkuperä 1 momentin mukaisesti tai pystyttävä muuten osoittamaan, että se on käyttänyt 1 momentin mukaisesti varmennettua kaasua.

### 9 §

### *Velvollisuus varmentaa lämmön ja jäähdytyksen alkuperä alkuperätakuulla*

Lämmön tai jäähdytyksen myyjän, joka myy loppuasiakkaalle uusiutuvilla energialähteillä tuotettua lämpöä tai jäähdytystä taikka hukkalämpöä tai -kylmää, on varmennettava energian alkuperä. Uusiutuvilla energialähteillä tuotetun lämmön ja jäähdytyksen sekä hukkalämmön ja -kylmän määrä tai osuus myydystä lämmöstä ja jäähdytyksestä varmennetaan viimeistään valvontaviranomaisen määräämänä ajankohtana vastaavalla määrällä peruutettuja alkuperätakuita. Uusiutuvilla energialähteillä tuotettuna tai hukkalämpönä tai -kylmänä myydyn energian alku-

perää ei kuitenkaan tarvitse varmentaa alkuperätakuilla, jos lämmön tai jäähdytyksen siirtäminen käyttöön tapahtuu teknisesti siten, että lämmön tai jäähdytyksen alkuperästä ei ole epäselvyyttä, ja lämmölle ja jäähdytykselle ei ole haettu alkuperätakuuta.

Lämmön tai jäähdytyksen tuottajan, joka muussa liiketoiminnassaan ilmoittaa asiakkailleen tietoja käyttämänsä lämmön tai jäähdytyksen alkuperästä, on varmennettava uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian sekä hukkalämmön ja hukkakylmän alkuperä 1 momentin mukaisesti.

Lämmön tai jäähdytyksen käyttäjän, joka markkinoinnissaan ilmoittaa käyttämänsä lämmön tai jäähdytyksen olevan tuotettu uusiutuvilla energialähteillä, on varmennettava uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian sekä hukkalämmön ja hukkakylmän alkuperä 1 momentin mukaisesti tai pystyttävä muuten osoittamaan, että se on käyttänyt 1 momentin mukaisesti varmennettua lämpöä tai jäähdytystä.

## 10 §

### *Alkuperätakuun myöntäminen*

Rekisterinpitäjän tulee myöntää alkuperätakuu 3 §:n mukaiselle energiamuodolle, jos

- 1) energian tuotantotapa on todennettu tämän lain mukaisesti; ja
- 2) hakija on ilmoittanut alkuperätakuun myöntämisen edellyttämät tiedot rekisterinpitäjälle.

Alkuperätakuu myönnetään tuotetun energiamäärän perusteella kalenterikuukausittain. Jos tuotantomäärä kalenterikuukaudessa on vähemmän kuin yksi megawattitunti, alkuperätakuu myönnetään sinä kalenterikuukautena, jonka aikana tuotantomäärä saavuttaa yhden megawattitunnin.

## 11 §

### *Alkuperätakuun peruuttaminen*

Energian myyjän taikka energian käyttäjän, joka varmentaa käyttämänsä energian alkuperän alkuperätakuulla, on ilman aiheetonta viivytystä ilmoitettava kirjallisesti tai muulla rekisterinpitäjän hyväksymällä tavalla alkuperätakuun käyttämisestä 7–9 §:n mukaiseen tarkoitukseen rekisterinpitäjälle tai tämän osoittamalle muulle taholle. Rekisterinpitäjän on peruutettava alkuperätakuu heti, kun se on saanut tiedon takuun käyttämisestä.

## 12 §

### *Alkuperätakuun mitätöinti*

Rekisterinpitäjän on omasta aloitteestaan mitätöitävä alkuperätakuu heti, jos sitä ei ole käytetty 12 kuukauden kuluttua alkuperätakuuta vastaavan energian viimeisestä tuotantopäivästä.

## 13 §

### *Energiantuotantolaitoksen tuotantotavan ja sen käyttämien energialähteiden todentaminen*

Arviointilaitoksen on todennettava energiantuotantolaitoksen tuotantotapa ja sen käyttämät energialähteet (*todentamistodistus*) ennen kuin tuotantolaitoksen tuottamalle energialle voidaan myöntää alkuperätakuuta. Arviointilaitoksen antaman todentamistodistuksen tulee lisäksi sisältää vahvistus sille, että energiantuotantolaitoksen tuottama energia täyttää alkuperätakuun myöntämisen edellytykset.

Todentamistodistus on voimassa määräajan. Todentamistodistus on sen voimassaoloaikana uudistettava, jos tuotantolaitoksen tuotantotavan tekniset ominaisuudet tai sen käyttämät energialähteet muuttuvat aikaisempaan todentamiseen nähden tavalla, joka vaikuttaa tai voi vaikuttaa alkuperätakuiden myöntämiseen tuotantolaitoksen tuottamalle energialle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä todentamisesta, todentamistodistuksen sisältämistä tiedoista ja sen voimassaoloajasta. Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää muun todentamisen rinnastamisesta 1 momentin mukaiseen todentamiseen.

#### 14 §

##### *Tietojen antaminen energiantuotantolaitoksen tuotantotavasta ja energialähteistä*

Energiantuotantolaitoksen haltijan on ilmoitettava rekisterinpitäjälle tiedot energian tuotantotavasta sekä niistä energialähteistä, joita energiantuotantolaitos on käyttänyt energian alkuperätakuun kohteena olevan energiamäärän tuottamiseen.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä ilmoitusmenettelystä.

#### 15 §

##### *Alkuperätakuun epääminen määräajaksi*

Valvontaviranomainen voi kieltää myöntämästä alkuperätakuuta energiantuotantolaitoksen haltijalle, joka on hakenut alkuperätakuuta tai jolle sellainen on myönnetty, enintään kahden vuoden pituiseksi määräajaksi, jos tuotantolaitoksen haltija on alkuperätakuun saadakseen antanut virheellisiä tietoja arviointilaitokselle tai rekisterinpitäjälle taikka jättänyt antamatta arviointilaitokselle tai rekisterinpitäjälle tietoja, ja tästä menettelystä on ollut seurauksena, että alkuperätakuu on myönnetty perusteettomasti tai todellisuudessa tuotettua määrää olennaisesti suuremmalle energiamäärälle.

Arviointilaitoksen ja rekisterinpitäjän on ilmoitettava valvontaviranomaiselle, jos se epäilee energiantuotantolaitoksen haltijan menetelleen 1 momentissa tarkoitetulla tavalla.

### 3 Luku

#### **Alkuperätakuiden tunnustaminen**

#### 16 §

##### *Euroopan unionissa ja Euroopan talousalueella myönnetyn alkuperätakuun tunnustaminen*

Toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa tai ETA-valtiossa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2018/2001 uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian käytön edistämisestä mukaisesti uusiutuvalla energialle, ydinvoimalla tuotetulle sähkölle, hukkalämmölle ja hukkakylmälle myönnetty alkuperätakuu on tunnustettava 7–9 ja 19 §:n mukaisiin tarkoituksiin.

Työ- ja elinkeinoministeriö voi päättää, että Suomi ei tunnusta tietyn EU- tai ETA-valtion 1 momentin mukaisia alkuperätakuuta käytettäväksi 7–9 ja 19 §:n mukaiseen tarkoitukseen, jos alkuperätakuun täsmällisyydestä, luotettavuudesta ja todenperäisyydestä on perusteltuja epäilyjä. Työ- ja elinkeinoministeriön on ilmoitettava kieltäytymisestä ja sen perusteista komissiolle. Jos valvontaviranomainen tai rekisterinpitäjä katsoo, että tietyn EU- tai ETA-valtion alkuperätakuiden tunnustamisesta tulisi kieltäytyä, sen on ilmoitettava asiasta työ- ja elinkeinoministeriölle.

## 17 §

### *Euroopan unionissa ja Euroopan talousalueella tehokkaalla yhteistuotannolla tuotetulle sähkölle myönnetyn alkuperätakuun tunnustaminen*

Toisen EU- tai ETA-valtion tehokkaalla yhteistuotannolla tuotetulle sähkölle myöntämät alkuperätakuut on tunnustettava osoituksena 3 §:n 1 momentin ja 4 §:n sekä niiden nojalla annettujen säännösten mukaisista seikoista.

Työ- ja elinkeinoministeriö voi päättää, että Suomi ei tunnusta tietyn EU- tai ETA-valtion 1 momentin mukaisia alkuperätakuita, jos alkuperätakuun täsmällisyydestä, luotettavuudesta ja todenperäisyydestä on perusteltuja epäilyjä. Työ- ja elinkeinoministeriön on ilmoitettava kieltäytymisestä ja sen perusteista komissiolle. Jos valvontaviranomainen tai rekisterinpitäjä katsoo, että tietyn EU- tai ETA-valtion alkuperätakuiden tunnustamisesta tulisi kieltäytyä, sen on ilmoitettava asiasta työ- ja elinkeinoministeriölle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan säätää 1 momentin soveltamisesta myös EU- ja ETA-alueen ulkopuolella myönnettyihin alkuperätakuihin.

## 18 §

### *Kolmansissa maissa uusiutuvalla energialle myönnetyn alkuperätakuun tunnustaminen*

Kolmansissa maissa myönnetty alkuperätakuu, joka on myönnetty uusiutuvilla energialähteillä tuotetulle energialle, tulee tunnustaa 7–9 ja 19 §:n mukaisiin käyttötarkoituksiin, jos Euroopan unioni on tehnyt asianomaisen kolmannen maan kanssa sopimuksen unionissa myönnettujen alkuperätakuiden vastavuoroisesta tunnustamisesta ja asianomaisessa kolmannessa maassa perustetuista yhteensopivista alkuperätakuujärjestelmistä, ja energiaa tuodaan tai vie-dään suoraan.

Työ- ja elinkeinoministeriö voi päättää, että Suomi ei tunnusta tietyn kolmannen valtion 1 momentin mukaisia alkuperätakuita käytettäväksi 7–9 ja 19 §:n mukaiseen tarkoitukseen, jos alkuperätakuun täsmällisyydestä, luotettavuudesta ja todenperäisyydestä on perusteltuja epäilyjä. Työ- ja elinkeinoministeriön on ilmoitettava kieltäytymisestä ja sen perusteista komissiolle. Jos valvontaviranomainen tai rekisterinpitäjä katsoo, että tietyn kolmannen valtion alkuperätakuiden tunnustamisesta tulisi kieltäytyä, sen on ilmoitettava asiasta työ- ja elinkeinoministeriölle.

Alkuperätakuita ei saa tunnustaa, jos Euroopan unioni ei ole solminut 1 momentissa tarkoitettua sopimusta alkuperätakuun myöntäneen kolmannen maan kanssa.

## 4 Luku

### **Sähkönmyyjää koskevat säännökset**

## 19 §

### *Velvollisuus ilmoittaa sähkön alkuperä*

Sähkönmyyjän on ilmoitettava laskuissa kunkin energialähteen osuus loppukäyttäjän sähkönmyyntisopimuksen mukaisesti ostamasta sähköstä tuotetasolla.

Laskuissa tai niiden liitteissä on annettava tiedot kunkin energialähteen osuudesta sähkönmyyjän Suomessa myymän sähkön koko energialähdevalikoimasta edellisen vuoden aikana

ymmärrettävällä ja helposti vertailtavissa olevalla tavalla. Kyseiset tiedot on annettava myös Euroopan unionissa myydyn sähkön osalta, jos sähkönmyyjä toimii useassa eri jäsenvaltiossa.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitetut energialähteiden osuudet on ilmoitettava vähintään seuraavalla tarkkuudella:

- 1) uusiutuvat energialähteet;
- 2) ydinvoima;
- 3) fossiiliset polttoaineet.

Sähkönmyyjän loppukäyttäjälle ilmoittamaan energialähteiden jaotteluun on sisällytettävä sekä sähkönkäyttäjille että sähkönmyyjille myydyn sähkön kaikki hankintalähteet tasesähköyksen toimittamaa tasesähköä lukuun ottamatta.

Alkuperätakuilla uusiutuvilla energialähteillä tai ydinvoimalla tuotetuksi varmennetun sähkön osuus ilmoitetaan energialähteiden jaottelussa vastaavasti uusiutuvilla energialähteillä tai ydinvoimalla tuotetuksi. Muun kuin alkuperätakuilla varmennetun sähkön energialähteiden osuudet on ilmoitettava Energiaviraston julkaiseman jäännösjakauman avulla.

## 20 §

### *Sähkön energialähteistä syntyneiden hiilidioksidipäästöjen ja radioaktiivisten jätteiden määrän ilmoittaminen*

Sähkönmyyjän on sähkölaskuissa tai niiden liitteissä annettava tiedot sähkönmyyjän edellisen vuoden aikana myymän sähkön tuottamiseen käytetyistä energialähteistä syntyneistä hiilidioksidipäästöistä ja radioaktiivisten jätteiden määrästä.

Edellä 1 momentin mukaisessa ilmoituksessa on mainittava sähkönmyyjän edellisen kalenterivuoden aikana myymän sähkön tuottamiseen käytetyistä energialähteistä syntyneet:

- 1) hiilidioksidin ominaispäästöt grammoina kilowattituntia kohden;
- 2) käytetyn ydinpolttoaineen määrä suhteessa myydyn sähkön kokonaismäärään ilmoitettuna milligrammoina kilowattituntia kohden.

Hiilidioksidin ominaispäästöjä koskevassa ilmoituksessa on mainittava ominaispäästöjen laskennassa käytetyt energialähde- ja tuotantotapakohtaiset päästökertoimet sekä sähkön ja lämmön yhteistuotannon päästöjen jakomenetelmä. Käytetyn ydinpolttoaineen määrää koskevan tiedon tulee perustua valvontaviranomaisen viimeisimmässä jäännösjakauman laskennassa käyttämiin ja julkaisemiin tietoihin. Alkuperätakuilla varmentamattoman sähkön osalta hiilidioksidipäästöjen ja käytetyn ydinpolttoaineen määrän ilmoittamiseen käytetään valvontaviranomaisen laskeman jäännösjakauman tietoja.

## 5 Luku

### **Rekisterinpitäjät ja arviointilaitokset**

## 21 §

### *Rekisterinpitäjät*

Sähkön alkuperätakuiden osalta rekisterinpitäjänä toimii järjestelmävastuuseen määrätty kantaverkonhaltija.

Kaasun alkuperätakuiden osalta rekisterinpitäjänä toimii maakaasujärjestelmän järjestelmävastuuseen määrätty siirtoverkonhaltija.

Lämmön ja jäädytyksen alkuperätakuiden osalta rekisterinpitäjänä toimii Energiavirasto.

## 22 §

### *Rekisterinpitäjän tehtävät*

Rekisterinpitäjän tehtävänä on energian alkuperätakuiden myöntäminen, siirtäminen, peruuttaminen ja mitätöinti sähköisesti energiemarkkinoiden osapuolten kannalta tasapuolisella ja syrjimättömällä tavalla. Alkuperätakuiden myöntäminen, siirtäminen, peruuttaminen ja mitätöinti on järjestettävä siten, että alkuperätakuut ovat tarkkoja, luotettavia ja vaikeasti väärennettävissä. Rekisterinpitäjän tulee tehtävien asianmukaisen hoitamisen kannalta tarvittavassa laajuudessa seurata toimialan kehitystä kansallisesti ja kansainvälisesti sekä osallistua alkuperätakuujärjestelmän kehittämiseen liittyvään eurooppalaiseen yhteistyöhön.

Sähkön sekä kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjä voi antaa tehtävän hoitamisen kokonaan omistamansa tytäryhtiön hoidettavaksi. Sähkön sekä kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjä voi hankkia tehtävän järjestämiseksi tarvittavat palvelut osittain tai kokonaan sopimus-kumppaninaan toimivalta palveluntuottajalta. Rekisterinpitäjä on vastuussa tehtävän asianmukaisesta hoitamisesta.

Lämmön ja jäähdytyksen rekisterinpitäjä voi hankkia tehtävän järjestämiseksi tarvittavat tietojärjestelmäpalvelut osittain tai kokonaan sopimus-kumppaninaan toimivalta palveluntuottajalta. Rekisterinpitäjä on vastuussa tehtävän asianmukaisesta hoitamisesta.

### 23 §

#### *Rekisterille asetettavat vaatimukset*

Alkuperätakuurekisterin on oltava sähköinen. Rekisterin ominaisuuksien on tuettava rekisterinpitäjän tehtävien asianmukaista hoitamista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia määräyksiä rekisterille sekä alkuperätakuiden myöntämiselle, siirtämiselle, peruuttamiselle ja mitätöinnille rekisterissä asetettavista vaatimuksista.

### 24 §

#### *Rekisterinpitäjien palveluiden hinnoittelu ja ehdot*

Sähkön ja kaasun alkuperätakuun myöntämiseen ja siirtämiseen liittyvän palvelun hinnoittelun on oltava kohtuullista. Palvelun maksuilla voidaan kattaa sähkön sekä kaasun rekisterinpitäjälle tästä laista johtuvien velvoitteiden hoitamisesta aiheutuneet kohtuulliset kustannukset sekä kohtuullinen voitto palvelun hoitamisesta.

Rekisterinpitäjän palvelun ehdoissa on otettava huomioon pienempien tuottajien mahdollisuus hyödyntää alkuperätakuujärjestelmää.

Alkuperätakuun peruuttamisesta ja mitätöinnistä ei saa periä erillistä maksua. Palvelun myyntiehdot ja -hinnat tulee julkaista.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä sähkön sekä kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjien palveluiden hinnoittelusta. Lisäksi valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä rekisterinpitäjän ehdoista.

### 25 §

#### *Arviointilaitokset ja niitä koskevat vaatimukset*

Arviointilaitoksella tarkoitetaan tässä laissa valvontaviranomaisen hyväksymää ETA-alueella toimivaa yhteisöä, joka täyttää arviointilaitokselle asetettavat vaatimukset.

Arviointilaitoksen tulee täyttää seuraavat vaatimukset:

1) laitos on toiminnallisesti ja taloudellisesti riippumaton sellaisista tahoista, joilla on asiassa välitön tai välillinen etu;

2) laitoksen henkilökunnalla on hyvä tekninen ja ammatillinen koulutus sekä riittävän laaja-alainen kokemus toimintaan perehdyttävissä tehtävissä; sekä

3) laitoksella on luotettavaksi arvioitu ja valvottu menetelmä, jonka avulla sähkön alkuperän vaatimustenmukaisuus varmistetaan, sekä asianmukaiset ohjeet toimintaa ja sen seurantaan varten.

Valvontaviranomaisen on hyväksyttävä vaatimukset täyttävä yhteisö tai laitos tässä laissa tarkoitettu arviointilaitokseksi. Hyväksymispäätöksessä määritellään arviointilaitoksen pätevyysalue sekä annetaan yleisten ja yksityisten etujen turvaamiseksi tarpeelliset arviointilaitoksen toimintaa koskevat määräykset. Hyväksyminen voidaan antaa määräajaksi, jos siihen on erityinen syy.

Tarkempia säännöksiä arviointilaitokselle asetettavista vaatimuksista ja valvontaviranomaisen hyväksymispäätöksestä voidaan antaa valtioneuvoston asetuksella.

## 26 §

### *Hyväksymistä koskeva muuttaminen ja peruuttaminen*

Arviointilaitoksen on ilmoitettava valvontaviranomaiselle toimintaansa koskevista muutoksista, joilla on vaikutusta asetettujen vaatimusten täyttymiseen.

Valvontaviranomainen voi muuttaa hyväksymispäätöksessä annettua määräystä, jos se on tarpeen sen varmistamiseksi, että arviointilaitoksen tehtävät suoritetaan asianmukaisesti. Määräyksen muuttamista koskeva asia voi tulla vireille myös arviointilaitoksen hakemuksesta.

Jos arviointilaitos toimii olennaisesti tämän lain, sen nojalla annettujen säännösten tai hyväksymispäätöksen määräysten vastaisesti taikka ei täytä hyväksymiselle asetettuja vaatimuksia, valvontaviranomainen voi antaa arviointilaitokselle huomautuksen tai varoituksen.

Valvontaviranomainen voi peruuttaa arviointilaitoksen hyväksymistä koskevan päätöksen, jos:

1) hakemuksessa tai sen liitteessä on annettu virheellisiä tai puutteellisia tietoja, jotka ovat olennaisesti vaikuttaneet päätökseen liittyvään harkintaan;

2) arviointilaitos ei enää täytä arviointilaitoksen hyväksymisen edellytyksiä taikka arviointilaitos on olennaisella tavalla laiminlyönyt tai rikkonut tässä laissa säädettyä velvollisuutta tai rajoitusta taikka päätöksessä annettua määräystä eivätkä arviointilaitokselle annetut huomautukset ja varoitukset ole johtaneet toiminnassa esiintyneiden puutteiden korjaamiseen.

Valvontaviranomaisen on peruutettava arviointilaitoksen hyväksymistä koskeva päätös, jos arviointilaitos tekee asiaa koskevan hakemuksen.

## 27 §

### *Arviointilaitoksen tehtävät*

Arviointilaitos suorittaa 13 §:ssä tarkoitetun todentamisen sekä antaa todentamistodistuksen.

## 28 §

### *Rikosoikeudellinen vastuu*

Sähkön sekä kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjään sekä arviointilaitokseen sovelletaan rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä sen suorittaessa tässä laissa tarkoitettuja julkisia hallintotehtäviä. Vahingonkorvausvastuusta säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974).

## 6 Luku

### Valvonta

#### 29 §

##### *Valvontaviranomainen*

Energiavirasto valvoo tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamista sekä hoitaa muut tässä laissa säädetty tehtävät.

Valvontaviranomaisen tehtävänä on vahvistaa 30 §:ssä säädetyn mukaisesti sähkön sekä kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjien palvelujen ehdot ja palvelujen hinnoittelua koskevat menetelmät.

Tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten estämättä valvotaan kuluttajansuojalain (38/1978) nojalla markkinoinnin lainmukaisuutta markkinoitaessa sähköä, kaasua, lämpöä tai jäähdystä kuluttajille.

#### 30 §

##### *Valvontaviranomaisen vahvistamat ehdot ja menetelmät*

Valvontaviranomaisen on vahvistettava sähkön sekä kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjien noudatettavaksi seuraavat palvelujen ehdot ja palvelujen hinnoittelua koskevat menetelmät ennen niiden käyttöönottamista:

- 1) menetelmät alkuperätakuun myöntämiseen ja siirtämiseen liittyvän palvelun kohtuullisen korvauksen sekä myöntämisestä ja siirtämisestä perittävien maksujen määrittämiseksi;
- 2) alkuperätakuun myöntämiseen ja siirtämiseen liittyvän palvelun ehdot.

Vahvistuspäätöksen on perustuttava 22–24 §:ssä sekä 23 ja 24 §:n nojalla annetuissa säännöksissä säädettyihin palvelun ehtoja ja hinnoittelua koskeviin perusteisiin.

#### 31 §

##### *Valvontaviranomaisen tiedonsaantioikeus*

Valvontaviranomaisella on oikeus saada tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvontaa varten tarpeelliset tiedot energianmyyjältä. Tällaisia tietoja voivat olla tiedot myydyn energian määrästä sekä myydyn uusiutuvaksi, ydinvoimalla tuotetuksi energiaksi tai hukkalämmöksi tai –kylmäksi varmennetun energian osuudesta, peruutetuista alkuperätakuista ja energialähdejakauman laskemisessa käytetyt tiedot. Lisäksi valvontaviranomaisella on oikeus saada tietoja sähkönmyyjältä 19 ja 20 §:ssä säädettyjen veloitteiden täyttämiseen liittyvistä laskuista ja niiden liitteistä.

Valvontaviranomaisella on oikeus saada tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvontaa varten energiantuotantolaitoksen haltijalta, joka on hakenut energian alkuperätakuuta tai jolle sellainen on myönnetty, tuotantolaitoksen tuotantotapaa ja tuotantolaitoksen käyttämiä energialähteitä sekä tuottamia energiamääriä koskevia tietoja.

Valvontaviranomaisella on oikeus salassapitosäännösten estämättä saada sähkön sekä kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjiltä sekä arviointilaitokselta tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten noudattamisen valvontaa varten välttämättömiä tietoja.

#### 32 §

### *Valvontaviranomaisen tarkastusoikeus*

Valvontaviranomaisella on oikeus päästä energianmyyjän, energiantuotantolaitoksen haltijan, sähkön sekä kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjien sekä arviointilaitoksen hallinnassa oleviin tiloihin, jos se on tässä laissa tarkoitettun valvonnan kannalta tarpeen, sekä tehdä siellä tarkastuksia ja ryhtyä muihin valvonnan edellyttämiin toimenpiteisiin. Tarkastuksessa on noudatettava, mitä hallintolain 39 §:ssä säädetään. Tarkastuksessa voi olla läsnä myös muun viranomaisen edustajia.

Pysyväisluonteiseen asumiseen tarkoitettuihin tiloihin valvontatoimenpiteet voidaan ulottaa vain, jos on syytä epäillä, että on tehty rikoslain (39/1889) 16 luvun 8 §:ssä, 30 luvun 1 §:ssä tai 33 luvun 1 §:ssä tarkoitettu rikos, ja tarkastus on välttämätön tarkastuksen kohteena olevien seikkojen selvittämiseksi.

Tarkastuksen kohteena olevan tulee avustaa valvontaviranomaista tarkastuksen suorittamisessa.

Valvontaviranomaisella on tarkastusta suorittaessaan oikeus ottaa energianmyyjän, energiantuotantolaitoksen haltijan, sähkön sekä kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjien sekä arviointilaitoksen asiakirjat ja muuta aineistoa haltuunsa, jos se on tarkastuksen tavoitteiden toteuttamisen kannalta välttämätöntä. Aineisto tulee palauttaa viipymättä, kun tarkastuksen suorittaminen ei enää edellytä aineiston hallussapitoa.

### 33 §

#### *Rikkomuksen ja laiminlyönnin oikaiseminen*

Valvontaviranomainen voi:

1) kieltää sitä, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä, jatkamasta tai toistamasta säännöksen tai määräyksen vastaista menettelyä;

2) määrätä sen, joka rikkoo tätä lakia taikka sen nojalla annettua säännöstä tai määräystä, täyttämään velvollisuutensa tai muulla tavoin oikaisemaan rikkomuksensa tai laiminlyöntinsä.

Valvontaviranomainen voi tehostaa tämän lain nojalla antamaansa kieltoa tai määräystä uhkasakolla taikka teettämis- tai keskeyttämishallalla siten kuin uhkasakkolaissa (1113/1990) säädetään.

### 7 Luku

#### **Erinäiset säännökset**

### 34 §

#### *Ohjaus ja seuranta*

Tämän lain mukaisen toiminnan yleinen ohjaus, seuranta ja kehittäminen kuuluvat työ- ja elinkeinoministeriölle.

### 35 §

#### *Tietojen säilyttäminen*

Energianmyyjän on huolehdittava siitä, että 31 §:n 1 momentissa mainittujen tietojen luotettavuus voidaan varmistaa kuuden vuoden ajan sen kalenterivuoden päättymisestä, jota tiedot

koskevat. Lisäksi energianmyyjän tietojen säilyttämisvelvollisuus koskee energian alkuperän markkinointia koskevia tietoja.

Energiantuotantolaitoksen haltijan on huolehdittava siitä, että 31 §:n 2 momentissa mainittujen tietojen luotettavuus voidaan varmistaa kuuden vuoden ajan sen kalenterivuoden päättymisestä, jota tiedot koskevat.

Rekisterinpitäjien on huolehdittava siitä, että alkuperätakuun myöntämistä, siirtämistä, peruuttamista ja mitätöintiä koskevien tietojen luotettavuus voidaan varmistaa kuuden vuoden ajan sen kalenterivuoden päättymisestä, jota tiedot koskevat.

Arviointilaitosten on huolehdittava siitä, että 27 §:ssä säädetyn tehtävän suorittamisen kannalta olennaisten tietojen luotettavuus voidaan varmistaa kuuden vuoden ajan sen kalenterivuoden päättymisestä, jota tiedot koskevat.

## 36 §

### *Muutoksenhaku valvontaviranomaisen päätökseen*

Valvontaviranomaisen tämän lain nojalla tekemään päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa (434/2003).

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

## 37 §

### *Muutoksenhaku rekisterinpitäjän ja arviointilaitoksen päätökseen*

Rekisterinpitäjän alkuperätakuuta koskevaan päätökseen ja arviointilaitoksen todentamistodistusta koskevaan päätökseen saa vaatia oikaisua. Oikaisuvaatimuksesta säädetään hallintolaissa.

Muutoksenhausta hallintotuomioistuimeen säädetään oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetussa laissa (808/2019).

## 38 §

### *Päätöksen täytäntöönpano*

Valvontaviranomaisen 15 tai 33 §:n nojalla tekemää päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei muutoksenhakutuomioistuimella toisin määrää.

## 39 §

### *Maksut*

Tämän lain mukaisten Energiaviraston suoritteiden maksullisuudesta ja suoritteista perittävien maksujen suuruuden yleisistä perusteista sekä maksujen muista perusteista säädetään valtion maksuperustelaissa (150/1992). Sen estämättä, mitä maksuperustelain 6 §:n 1 momentissa säädetään, lämmön ja jäähdytyksen alkuperätakuurekisteriin liittyvä maksu voidaan määrittää suoritteiden omakustannusarvoa alempana.

Tämän lain mukaiset maksut ja kustannukset ovat suoraan ulosottokelpoisia. Niiden perimisestä säädetään verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007).

## 8 Luku

## **Voimaantulo**

40 §

### *Voimaantulo*

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Tämän lain 7 §:ssä säädettyä velvollisuutta varmentaa ydinvoimalla tuotetun sähkön alkuperä, sekä 8 ja 9 §:ä sovelletaan 1 tammikuuta 2022 alkaen.

Lisäksi tämän lain 19 §:n 5 momenttia sovelletaan ydinvoimalla tuotetun sähkön ilmoittamisessa 1 tammikuuta 2022 alkaen. Muu kuin uusiutuviin energialähteisiin perustuva alkuperältään tunnettu sähkö voidaan ilmoittaa joko tosiasiallisen tuotantotapansa mukaan tai jäännösjakautuksen avulla 31.12.2021 asti.

### 41 § Biokaasusertifikaatit

Biokaasusertifikaatin haltijan ilmoituksesta kaasun alkuperätakuiden rekisterinpitäjä voi muuttaa tämän lain voimaan tullessa biokaasusertifikaattirekisteriin merkityn biokaasusertifikaatin 8 §:n mukaiseksi kaasun alkuperätakuiksi.

## **2.**

## **Laki**

### **sähkön alkuperän varmentamisesta ja ilmoittamisesta annetun lain kumoamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Tällä lailla kumotaan sähkön alkuperän varmentamisesta ja ilmoittamisesta annettu laki (1129/2003) ja sen nojalla annetut säännökset.

2 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Helsingissä x.x.20xx

**Pääministeri**

**Sanna Marin**

Elinkeinoministeri Mika Lintilä